

T.C

HİTİT ÜNİVERSİTESİ

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANABİLİM DALI

**SPORA YETENEKLİ ÇOCUKLARIN OLİMPİK SPOR
BRANŞLARINA GÖRE SPORTİF SORUNLARLA BAŞA ÇIKMA
BECERİLERİNİN İNCELENMESİ**

Doktora Tezi

Emin Can KISA

Çorum - 2022

**SPORA YETENEKLİ ÇOCUKLARIN OLİMPİK SPOR BRANŞLARINA
GÖRE SPORTİF SORUNLARLA BAŞA ÇIKMA BECERİLERİNİN
İNCELENMESİ**

Emin Can KISA

**Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı**

Doktora Tezi

TEZ DANIŞMANI

Doç. Dr. Celal TAŞKIRAN

Çorum 2022

KABUL ONAY SAYFASI

Emin Can Kısa tarafından hazırlanan “*Spora Yetenekli Çocukların Olimpik Spor Branşlarına Göre Sportif Sorunlarla Başa Çıkma Becerilerinin İncelenmesi*” adlı tez çalışması 09/12/2022 tarihinde aşağıdaki jüri üyeleri tarafından oy birliği ile Hitit Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalında Doktora tezi olarak kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Mehmet KUTLU (Jüri Başkanı)

Doç. Dr. Celal TAŞKIRAN (Danışman)

Prof. Dr. Erkan DEMİRKAN

Doç. Dr. Aydoğın SOYGÜDEN

Doç. Dr. Yahya DOĞAR

Hitit Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Yönetim Kurulunun .../.../..... tarih ve Sayılı kararı ile Emin Can KISA'nın Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalında Doktora derecesi alması onanmıştır.

Prof. Dr. Muhammed Asıf YOLDAŞ
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdür V.

TEZ BİLDİRİMİ

Tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada bana ait olmayan her türlü ifade ve bilginin kaynağına eksiksiz atıf yapıldığını beyan ederim.

Emin Can KISA

**SPORA YETENEKLİ ÇOCUKLARIN OLİMPİK SPOR BRANŞLARINA GÖRE SPORTİF
SORUNLARLA BAŞA ÇIKMA BECERİLERİNİN İNCELENMESİ**

Emin Can Kısa

ORCID: 0000-0002-9258-1484

HİTİT ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

Doktora Tezi

Aralık 2022

ÖZET

Spor biliminin çalışma alanlarından birisi olan spor psikolojisi alanında, sportif psikolojik yeteneğin sporcu üzerinde etkisini literatürde inceleyen sınırlı sayıda çalışma vardır. Yapılan bu çalışma ile sporcu eğitim merkezlerinde eğitim gören ve olimpiik sporcu olma yolunda farklı branşlarda ilerleyen çocukların almış oldukları 8 aylık eğitim sonucunda sportif sorunlarla başa çıkma beceri testindeki skor değişimleri incelenerek sportif başarılarına katkı sağlayacak önerilerde bulunmak amaçlanmıştır. Çalışmaya atıcılık, atletizm, badminton, boks, cimnastik, eskrim, güreş, halter, judo, kano, kayak, kürek, tenis, yelken ve yüzme branşlarından toplamda 893 sporcu katılım sağlamıştır. Sporculara eğitim döneminin başlamasıyla (ön test), sonlanmasıyla (son test) kişisel bilgi formu ve ACSI-28 envanteri uygulanmıştır. Elde edilen veriler SPSS 24.00 paket programında analiz edilmiştir. Çalışmanın sonuçlarına göre güven ve başarı güdüsü sporcuların en güçlü olduğu boyut olurken, sporcu eğitim merkezlerinde almış oldukları eğitimlerin sportif sorunlarla başa çıkma becerilerini geliştirdiği görülmüştür. Cinsiyet durumlarına göre bakıldığında erkek sporcularda eğitim sonunda sportif sorunlarla başa çıkma beceri puanları artarken, kadın sporcularda düşüş görülmüştür. Branşlara göre kıyaslandığında atletizm ve yüzme ile ilgilenen sporcuların diğer spor branşlarına göre sportif sorunlarla başa çıkma becerilerinde anlamlı bir artış gözlemlenmiştir. sporcu eğitim merkezlerinde gündüzlü eğitim gören, erken yaşta spora başlayan, ilave antrenman yapan, daha önce şampiyonluk yaşayan, müsabaka öncesi rüya gören ve arkadaşlarından farklı özellikleri olduğunu düşünen sporcular sportif sorunlarla başa çıkma becerisi puan ortalamasında daha iyi skorlara sahip olduğu görülmüştür.

Anahtar Kavramlar: Spor Psikolojisi, Yetenek, ACSI-28

Bilim Kodu: 130105

INVESTIGATION OF COPING SKILLS OF SPORTS TALENTED CHILDREN ACCORDING TO OLYMPIC SPORTS BRANCHES

Emin Can Kısa

ORCID: 0000-0002-9258-1484

HITIT UNIVERSITY

GRADUATE SCHOOL

Doctor of Philosophy Thesis

December 2022

ABSTRACT

In the field of sports psychology, which is one of the fields of study of sports science, there are a limited number of studies in the literature examining the effect of sportive psychological ability on athletes. With this study, it is aimed to make suggestions that will contribute to their sportive success by examining the score changes in the skill test of coping with sportive problems as a result of the 8-month training received by the children who are trained in the Athlete Training Centers and progress in different branches on the way to becoming an Olympic athlete. A total of 893 athletes from shooting, athletics, badminton, boxing, gymnastics, fencing, wrestling, weightlifting, judo, canoeing, skiing, rowing, tennis, sailing and swimming branches participated in the study. Personal information form and ACSI-28 inventory were applied to the athletes at the beginning (pre-test) and end (post-test) of the training period. The obtained data were analyzed in SPSS 24.00 package program. According to the results of the study, while the confidence and success motive were the strongest dimensions of the athletes, it was seen that the training they received in the athlete training centers improved their ability to cope with sportive problems. Considering the gender status, while the skill scores of coping with sportive problems increased in male athletes at the end of the training, a decrease was observed in female athletes. When compared according to the branches, a significant increase was observed in the ability to cope with sportive problems of the athletes who are interested in athletics and swimming compared to other sports branches.

Athletes who receive daytime training in athlete training centers, start sports at an early age, do additional training, have championships before, dream before the competition and think that they have different characteristics from their friends have better scores on the average of their ability to cope with sportive problems

Key Words: Sports Psychology, Talent, ACSI-28

Science Code: 130105

TEŞEKKÜR

Tezimin bütün aşamalarında gece gündüz fark etmeksizin fikir alışverişinde bulunabildiğim, desteğini hiçbir zaman esirgemeyen Hitit Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi Öğretim Üyesi ve aynı zamanda danışman hocam Doç. Dr. Celal TAŞKIRAN'a;

Tezimin yazım sürecinde ve istatistik alanında birçok yeni bilgiyi öğrenmeme vesile olarak bu süreçte yardımlarını hiç esirgemeyen Hitit Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi Öğretim Üyesi Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Kemal AYDIN'a;

Üniversite hayatım boyunca yanımda olan, yüksek lisans ve doktora yapmam konusunda bana yol gösteren; tecrübelerinden hep faydalandığım saygıdeğer hocalarım Ondokuz Mayıs Üniversitesi Yaşar Doğu Spor Bilimleri Fakültesi Öğretim Üyeleri Doç. Dr. Yıldırım KAYACAN ve Doç. Dr. Erol DOĞAN'a;

Çalışmanın bütün süreçlerinde bana destekte bulunan kurumdaki bütün iş arkadaşlarıma özellikle Halit İNAN, Ceyda ŞİMŞEK ve Ersen Vural KARAYALÇIN'a;

Dünyaya geldiğim ilk günden beri üzerime titreyen, vatana millete hayırlı bir evlat olmam için çabalayan, eğitim hayatım için birçok fedakârlıkta bulunarak beni bugünlere getiren çok sevdiğim annem, babam ve kardeşime;

Yüksek lisans yapmaya karar verdiğim günden beri arkamda duran, devamlı olarak beni destekleyerek motive eden, lisans eğitimi ile başlayıp lisansüstünü eğitimimi noktaladığım bu süreçte sürekli yanımda olup bana inanan canım eşim Eda TAŞ KISA 'ya

En içten duygularıyla teşekkür ederim...

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ÖZET.....	iv
ABSTRACT.....	v
TEŞEKKÜR.....	vii
İÇİNDEKİLER.....	viii
TABLOLAR DİZİNİ.....	xii
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	xiv
SİMGELER VE KISALTMALAR.....	xv
GİRİŞ.....	1

1. BÖLÜM

KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

1.1. Spor Kavramı.....	7
1.2. Olimpiyat Tarihi.....	7
1.2.1. Antik Olimpiyat Oyunları.....	7
1.2.2. Modern Olimpiyatların Doğuşu.....	9
1.3. Uluslararası Olimpiyat Komitesi (IOC).....	9
1.4. Olimpik Spor Branşları.....	10
1.5. Türk Olimpik Tarihi.....	13
1.5.1. Selim Sırrı Tercan Dönemi.....	13
1.6. Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi (TMOK) Kuruluşu ve Günümüzdeki Yapısı.....	14
1.7. Olimpiyat Oyunlarında Türkiye.....	15
1.8. Güreş Eğitim Merkezleri (GEM).....	17
1.9. Sporcu Eğitim Merkezleri (SEM).....	19
1.9.1. Sporcu Eğitim Merkezlerinin İşleyiş Yapısı.....	20
1.9.2. Faal Olan Sporcu Eğitim Merkezleri, Antrenör ve Diğer Personel Bilgileri.....	21
1.10. Yeteneğin Tarihçesi ve Tanımı.....	28
1.11. Sportif Yetenek.....	28
1.12. Sportif Psikolojik Yetenek.....	29
1.13. Adolesan (Ergenlik) Dönem.....	29
1.14. İlgili Araştırmalar.....	31

2. BÖLÜM

MATERYAL VE YÖNTEM

2.1. Araştırma Modeli	34
2.2. Evren ve Örneklem Grubu.....	35
2.3. Veri Toplama Süreci	41
2.4. Veri Toplama Aracı	41
2.4.1. Kişisel bilgi formu.....	41
2.4.2. Sportif Sorunlarla Başa Çıkma Becerileri Envanteri-28 (ACSI-28)	42
2.5. Verilerin Analizi.....	43

3. BÖLÜM

BULGULAR

3.1. Sporcu Eğitim Merkezlerinde Eğitim Gören Sporcuların 8 Aylık Eğitim Öncesinde Uygulanan Sportif Sorunlarla Başa Çıkabilme Becerileri ve Alt Boyutlarına Ait Ön Test Puanlarının Dağılımına İlişkin Betimsel Bulgular	44
3.2. Sporcu Eğitim Merkezlerinde Eğitim Gören Sporcuların 8 Aylık Eğitim Sonrasında Sportif Sorunlarla Başa Çıkabilme Becerileri ve Alt Boyutlarına Ait Son Test Puanlarının Dağılımına İlişkin Betimsel Bulgular.....	48
3.3. Sporcu Eğitim Merkezlerinde Eğitim Gören Sporcuların 8 Aylık Eğitim Sonrasında Sportif Sorunlarla Başa Çıkabilme Becerileri ve Alt Boyutlarına Ait Ön Test ve Son Test Ortalama Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin Bulgular	53
3.4. Sporcu Eğitim Merkezlerinde çeşitli branşlarda eğitim gören sporcuların 8 aylık eğitim öncesinde aldıkları sportif sorunlarla başa çıkabilme becerileri ve alt boyutlarına ait ön test ve son-test puanları arasındaki fark (a) cinsiyet, (b) yaş, (c) yatılı olma durumu ve (d) branş değişkenlerine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?.....	55
3.5. Sporcu Eğitim Merkezlerinde Eğitim Gören Sporcuların 8 Aylık Eğitim Sonrasında Sportif Sorunlarla Başa Çıkabilme Becerisi Ortalama Puanlarının Branş Tipi Durumlarına Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Bulgular.....	65
3.6. Sporcu Eğitim Merkezlerinde Eğitim Gören Sporcuların 8 Aylık Eğitim Sonrasında Sportif Sorunlarla Başa Çıkabilme Becerisi Ortalama Puanlarının Cinsiyet Grubu ve Yatılı/Gündüzlü Durumuna Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Bulgular.....	66

3.7. Sporcu Eğitim Merkezlerinde Eğitim Gören Sporcuların 8 Aylık Eğitim Sonrasında Sportif Sorunlarla Başa Çıkabilme Becerisi Ortalama Puanlarının Spora Başlama Yaşı Değişkenine Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Bulgular.....	67
3.8. Sporcu Eğitim Merkezlerinde Eğitim Gören Sporcuların 8 Aylık Eğitim Sonrasında Sportif Sorunlarla Başa Çıkabilme Becerisi Ortalama Puanlarının İlave Antrenman Durumlarına Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Bulgular.....	68
3.9. Sporcu Eğitim Merkezlerinde Eğitim Gören Sporcuların 8 Aylık Eğitim Sonrasında Sportif Sorunlarla Başa Çıkabilme Becerisi Ortalama Puanlarının Şampiyonluk Durumlarına Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Bulgular.....	69
3.10. Sporcu Eğitim Merkezlerinde Eğitim Gören Sporcuların 8 Aylık Eğitim Sonrasında Sportif Sorunlarla Başa Çıkabilme Becerisi Ortalama Puanlarının Rüya Görme Durumlarına Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Bulgular.....	70
3.11. Sporcu Eğitim Merkezlerinde Eğitim Gören Sporcuların 8 Aylık Eğitim Sonrasında Sportif Sorunlarla Başa Çıkabilme Becerisi Ortalama Puanlarının Farklı Özelliği Olduğunu Düşünme Durumlarına Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Bulgular.....	71
3.12. Sporcu Eğitim Merkezlerinde Eğitim Gören Sporcuların 8 Aylık Eğitim Sonrasında Sportif Sorunlarla Başa Çıkabilme Becerisi Ortalama Puanlarının Akademik Tercih Durumlarına Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Bulgular.....	72

4. BÖLÜM

TARTIŞMA

4.1. Sporcu Eğitim Merkezlerinde Eğitim Gören Sporcuların 8 Aylık Eğitim Öncesinde Uygulanan Sportif Sorunlarla Başa Çıkabilme Becerileri ve Alt Boyutlarına Ait Betimsel Bulguların Tartışması.....	73
4.2. Sporcu Eğitim Merkezlerinde Eğitim Gören Sporcuların 8 Aylık Eğitim Sonrasında Sportif Sorunlarla Başa Çıkabilme Becerileri ve Alt Boyutlarına Ait Ön Test ve Son Test Ortalama Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin Bulguların Tartışması.....	74
4.3. Sporcu Eğitim Merkezlerinde Çeşitli Branşlarda Eğitim Gören Sporcuların 8 Aylık Eğitim Öncesinde Aldıkları Sportif Sorunlarla Başa Çıkabilme Becerileri ve Alt Boyutlarına Ait Ön Test ve Son-Test Puanları Arasındaki Fark (A) Cinsiyet, (B) Yaş, (C) Yatılı Olma Durumu ve (D) Branş Değişkenlerine Göre Anlamlı Farklılıklarının Bulguların Tartışması.....	75
4.3.1. Sportif Sorunlarla Başa Çıkabilme Becerileri ve Alt Boyutlarına Ait Ön Test ve Son-Test Puanları Arasındaki Fark, Cinsiyet Değişkeni ve Bu İki Değişkenin Etkileşimine İlişkin Bulguların Tartışması.....	75

4.3.2. Sportif Sorunlarla Başa Çıkabilme Becerileri ve Alt Boyutlarına Ait Ön Test ve Son-Test Puanları Arasındaki Fark, Yaş Değişkeni ve Bu İki Değişkenin Etkileşimine İlişkin Bulguların Tartışması	76
4.3.3. Sportif Sorunlarla Başa Çıkabilme Becerileri ve Alt Boyutlarına Ait Ön Test ve Son-Test Puanları Arasındaki Fark, Branş Durumu Değişkeni ve Bu İki Değişkenin Etkileşimine İlişkin Bulguların Tartışması	77
4.4. Sporcu Eğitim Merkezlerinde Eğitim Gören Sporcuların 8 Aylık Eğitim Sonrasında Sportif Sorunlarla Başa Çıkabilme Becerisi Ortalama Puanlarının Branş Tipi Durumlarına Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Bulguların Tartışması.....	79
4.5. Sporcu Eğitim Merkezlerinde Eğitim Gören Sporcuların 8 Aylık Eğitim Sonrasında Sportif Sorunlarla Başa Çıkabilme Becerisi Ortalama Puanlarının Cinsiyet Grubu ve Yatılı/Gündüzlü Durumuna Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Bulgular.....	79
4.6. Sporcu Eğitim Merkezlerinde Eğitim Gören Sporcuların 8 Aylık Eğitim Sonrasında Sportif Sorunlarla Başa Çıkabilme Becerisi Ortalama Puanlarının Spora Başlama Yaşı Değişkenine Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Bulguların Tartışması.....	80
4.7. Sporcu Eğitim Merkezlerinde Eğitim Gören Sporcuların 8 Aylık Eğitim Sonrasında Sportif Sorunlarla Başa Çıkabilme Becerisi Ortalama Puanlarının İlave Antrenman Durumlarına Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Bulguların Tartışması.....	80
4.8. Sporcu Eğitim Merkezlerinde Eğitim Gören Sporcuların 8 Aylık Eğitim Sonrasında Sportif Sorunlarla Başa Çıkabilme Becerisi Ortalama Puanlarının Şampiyonluk Durumlarına Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Bulguların Tartışması.....	81
4.9. Sporcu Eğitim Merkezlerinde Eğitim Gören Sporcuların 8 Aylık Eğitim Sonrasında Sportif Sorunlarla Başa Çıkabilme Becerisi Ortalama Puanlarının Rüya Görme Durumlarına Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Bulguların Tartışması.....	81
4.10. Sporcu Eğitim Merkezlerinde Eğitim Gören Sporcuların 8 Aylık Eğitim Sonrasında Sportif Sorunlarla Başa Çıkabilme Becerisi Ortalama Puanlarının Farklı Özelliği Olduğunu Düşünme Durumlarına Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Bulguların Tartışması	82
4.11. Sporcu Eğitim Merkezlerinde Eğitim Gören Sporcuların 8 Aylık Eğitim Sonrasında Sportif Sorunlarla Başa Çıkabilme Becerisi Ortalama Puanlarının Akademik Tercih Durumlarına Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Bulguların Tartışması.....	82
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	83
KAYNAKÇA.....	87
EKLER.....	91
EK-1 Veli İzin Formu.....	91

EK-2 Araştırma Etik İzin Yazısı.....	92
EK-3 Çalışmada Kullanılan Anket	93

TABLolar DİZİNİ

Tablo	Sayfa
Tablo 1. 1. 2024 paris yaz olimpiyatlarında yer alacak olimpik spor dalları.....	11
Tablo 1. 2. 2026 milano kış olimpiyatlarında yer alacak olimpik spor dallar	12
Tablo 1. 3. Olimpiyat oyunlarında türkiye'nin kazanmış olduğu madalya sayısı.....	16
Tablo 1. 4. Spor branşlarına göre olimpiyat oyunlarında kazanılan madalya sayısı.....	17
Tablo 1. 5. Sporcu eğitim merkezlerinde ağustos 2022 itibariyle faal öğrenci sayısı.....	22
Tablo 1. 6. Sporcu eğitim merkezlerinde görevli antrenörlerin branşlara göre kademe dağılımları	25
Tablo 1. 7. Sporcu eğitim merkezleri beslenme uzmanı- diyetisyen, doktor, fizyoterapist, masör- masöz ve psikolog sayıları.....	26
Tablo 2. 1. Sporcuların sosyo-demografik özellikleri (ikamet, yerleşim, cinsiyet, yaş, kilo, boy)	36
Tablo 2. 2. Sporcuların sosyo-demografik özellikleri (branş, yatılılık, spora başlama yaşı, en sevdiği ders, kullandığı el)	37
Tablo 2. 3. Sporcuların sosyo-demografik özellikleri (izlemeyi sevdiği branş, yapmak istediği branş, antrenman yeterliliği, ilave antrenman ve süresi)	38
Tablo 2. 4. Sporcuların sosyo-demografik özellikleri (ailede sporcu, anne eğitim, baba eğitim, birincilik)	39
Tablo 2. 5. Sporcuların sosyo-demografik özellikleri (yapmak istediği meslek, farklı özellik, kendini sorgulama, rüya, şans eşyası)	40
Tablo 2. 6. Alt boyutlar ve açıklamaları (Özcan, 2017)	43
Tablo 3. 1. Hedef belirleme/zihinsel hazırlık alt boyutuna ilişkin ön-test puanlarının dağılımına ait betimsel bulgular (n= 893).....	44
Tablo 3. 2. Konsantrasyon alt boyutuna ilişkin ön-test puanlarının dağılımına ait betimsel bulgular (n= 893).....	45
Tablo 3. 3. Kaygıdan uzak olma boyutuna ilişkin ön-test puanlarının dağılımına ait betimsel bulgular (n= 893).....	46

Tablo 3. 4. Baskı altında yüksek performans boyutuna ilişkin ön-test puanlarının dağılımına ait betimsel bulgular (n= 893).....	46
Tablo 3. 5. Zorlukla baş etme boyutuna ilişkin ön-test puanlarının dağılımına ait betimsel bulgular (n= 893).....	47
Tablo 3. 6. Güven ve başarı güdüsü boyutuna ilişkin ön-test puanlarının dağılımına ait betimsel bulgular (n= 893).....	47
Tablo 3. 7. Antrenörlük durumu boyutuna ilişkin ön-test puanlarının dağılımına ait betimsel bulgular (n= 893).....	48
Tablo 3. 8. Hedef belirleme / zihinsel hazırlık alt boyutuna ilişkin son-test puanlarının dağılımına ait betimsel bulgular (n= 893).....	49
Tablo 3. 9. Konsantrasyon alt boyutuna ilişkin son-test puanlarının dağılımına ait betimsel bulgular (n= 893).....	50
Tablo 3. 10. Kaygıdan uzak olma boyutuna ilişkin son-test puanlarının dağılımına ait betimsel bulgular (n= 893).....	50
Tablo 3. 11. Baskı altında yüksek performans boyutuna ilişkin son-test puanlarının dağılımına ait betimsel bulgular (n= 893).....	51
Tablo 3. 12. Zorlukla baş etme boyutuna ilişkin son-test puanlarının dağılımına ait betimsel bulgular (n= 893).....	51
Tablo 3. 13. Güven ve başarı güdüsü boyutuna ilişkin son-test puanlarının dağılımına ait betimsel bulgular (n= 893).....	52
Tablo 3. 14. Antrenörlük durumu boyutuna ilişkin son-test puanlarının dağılımına ait betimsel bulgular (n= 893).....	53
Tablo 3. 15. Ön-test ve son-test ortalama puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin eşleştirilmiş örneklem <i>t</i> -testi sonuçları.....	54
Tablo 3. 16. Katılımcıların ön test ve son test puanlarının normallik analizi sonuçları	56
Tablo 3. 17. Cinsiyet gruplarına ilişkin tekrarlı ölçümler için iki yönlü varyans analizi sonuçları.....	57
Tablo 3. 18. Yaş gruplarına ilişkin tekrarlı ölçümler için iki yönlü varyans analizi sonuçları	59
Tablo 3. 19. Gündüzlü/yatılı gruplara ilişkin tekrarlı ölçümler için iki yönlü varyans analizi sonuçları.....	61
Tablo 3. 20. Branş gruplarına ilişkin tekrarlı ölçümler için iki yönlü varyans analizi sonuçları	62
Tablo 3. 21. Branş gruplarına ilişkin bonferroni düzeltilmeli çoklu karşılaştırma post hoc testi sonuçları.....	63

Tablo 3. 22. Öğrencilerin sportif sorunlarla başa çıkma becerisi ortalama puanlarının branş tipi durumlarına göre karşılaştırılmasına ilişkin t-testi sonuçları.....	65
Tablo 3. 23. Cinsiyet gruplarına ilişkin tekrarlı ölçümler için iki yönlü varyans analizi sonuçları.....	66
Tablo 3. 24. Öğrencilerin sportif sorunlarla başa çıkma becerisi ortalama puanlarının spora başlama yaşı değişkenine göre karşılaştırılmasına ilişkin t-testi sonuçları.....	67
Tablo 3. 25. Öğrencilerin sportif sorunlarla başa çıkma becerisi ortalama puanlarının ilave antrenman durumlarına göre karşılaştırılmasına ilişkin t-testi sonuçları.....	68
Tablo 3. 26. Öğrencilerin sportif sorunlarla başa çıkma becerisi ortalama puanlarının şampiyonluk durumlarına göre karşılaştırılmasına ilişkin t-testi sonuçları.....	69
Tablo 3. 27. Öğrencilerin sportif sorunlarla başa çıkma becerisi ortalama puanlarının rüya durumlarına göre karşılaştırılmasına ilişkin t-testi sonuçları.....	70
Tablo 3. 28. Öğrencilerin sportif sorunlarla başa çıkma becerisi ortalama puanlarının arkadaşlarından farklı özellikleri olduğuna dair düşünme durumlarına göre karşılaştırılmasına ilişkin t-testi sonuçları.....	71
Tablo 3. 29. Öğrencilerin sportif sorunlarla başa çıkma becerisi ortalama puanlarının akademik tercih durumlarına göre karşılaştırılmasına ilişkin t-testi sonuçları.....	72

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil	Sayfa
Şekil 2. 1. Tek gruplu ön test- son test deneysel araştırma modeli.....	34
Şekil 2. 2. ACSI-28 ölçek cevap puanlaması.....	342
Şekil 3. 1. Ön test son test ortalama puanlarının tekrarlı ölçüm ve cinsiyet gruplarının karşılaştırılmasına ilişkin iki yönlü anova profil plot çıktısı.....	58
Şekil 3. 2. Ön test son test ortalama puanlarının tekrarlı ölçüm ve branş gruplarının karşılaştırılmasına ilişkin iki yönlü anova profil plot çıktısı.....	64

SİMGELER VE KISALTMALAR

Kısaltmalar

CSI-28	: Athletic Coping Skills Inventory
IOC	: Uluslararası Olimpiyat Komitesi
TMOK	: Türkiye Millî Olimpiyat Komitesi
SEM	: Sporcu Eğitim Merkezi
GEM	: Güreş Eğitim Merkezi
TOHM	: Türkiye Olimpik Hazırlık Merkezi
VKİ	: Vücut Kitle İndeksi
NCAA	: Amerikan Kolej Sporları Kurumu

GİRİŞ

Eğitim, geçmişten günümüze birçok tanımı ile karşımıza çıkmaktadır. Genel tabiri ile bireylerde olumlu ve istendik yönde davranışlar kazandırma, bireyin doğumundan ölümüne kadar süren ve yaşamını sürdürdüğü topluluk içinde değeri olan yetenek, tutum ve diğer davranışlarını geliştirdiği sürecin toplamı olarak ifade edilmektedir (Göksu ve Atmaca, 2019). Spor ise bireylerin beden ve ruh sağlığının korunmasının amaçlandığı, belirli kurallar çerçevesinde bireysel ya da takım halinde başarının güdüldüğü, zihinsel süreçlerin ve hazır bulunuşluğun etkisiyle kişiler veya gruplar ile sosyal ilişkilerin gelişmesine katkı sağlayan etkinlikler bütünüdür.

Spor tarihine bakacak olduğumuzda insanların oyun oynama, keyifli vakit geçirme ve rutin işlerden uzaklaşma amacıyla yaptıkları, binlerce yıldır süregelen sportif yeteneklerin yarıştırdığı bir çeşit oyun olarak karşımıza çıkmaktadır. Spor toplumların yaşamına farklı birçok kanaldan girmiş, doğrudan ya da dolaylı olarak kişileri spora bağımlı hale getirmiş ve bu anlamda spora merak salan toplumun ilgisini asırlarca diri tutmayı başarmış sosyal bir olgudur (Kılıcıgil, 1998).

Günümüzde insanların fiziksel, duygusal ve toplumsal bakımdan gelişimi grup çalışmasının kolaylaştırılması, karşılıklı dayanışmanın sağlanması ve toplum üyeliğinin kazanılmasının en kolay yollarından biri spor olgusunun oluşturulmasıdır. Başka bir tanımıyla spor, bir takım fiziksel aktiviteler bütünü olmasının insanlara verdiği kişisel ve sosyal kimlik hissini yanı sıra bir gruba karşı aidiyet duygusu vermesi ile bireyin sosyalleşmesine yardımcı olan bir kavramdır (Küçük ve Koç, 2004).

Bireylerin aktif olarak spora katılması kişinin öz kontrolünü ve duygusal düzenini sağlaması gibi psikolojik faydalara da sahiptir. Bireyin psikolojik sağlamlığını sportif faaliyetler süresince en üst düzeyde tutması kişinin sportif performansına olumlu yönde etki etmektedir.

Sportif faaliyetlerin kültürlerarası bir araya getirici, birleştirici etkisinin yanı sıra, gün geçtikçe daha yoğun düzeyde rekabet ile ulusal kimliğin ve prestijin dünyada kanıtlandığı bir alana dönüşmüştür (Altun ve Koçak, 2015).

Ülkemiz coğrafi konumunun etkisiyle büyük spor organizasyonlarına ev sahipliği yapması ve uluslararası spor yönetiminde etkin rol oynaması prestijin artırılması hususunda önemli fırsattır. Spor alanında yapılacak yatırımlar, planlamalar, uzun vadeli sporcu yetiştirme programları ve sporun yaygınlaştırılması elit sporcu yetiştirilmesi açısından önem arz etmektedir.

Günümüz şartlarında sporcuların uluslararası platformlarda ülkemizi başarı ile temsil etmesi için küçük yaşlardan itibaren spora yeteneği bulunan çocukların bütünsel eğitim programları aracılığıyla fizyolojik ve psikolojik yönden gelişimleri dikkate alınarak takip edilmelidir. Düzenli takipler sayesinde sporcularımızı dünyada aynı spor branşında yaşıtı sporculara karşı bir adım öne taşıyabilir uluslararası platformlarda başarı bekleyebiliriz.

Bu bağlamda 2017-2018 eğitim-öğretim döneminden itibaren T.C. Gençlik ve Spor Bakanlığı tarafından her sene düzenli olarak T.C. Millî Eğitim Bakanlığına bağlı okulların ilkokul 3.

sınıflarında eğitim gören yaklaşık 1 milyon 400 bin çocuğun test ve ölçümleri yapılmaktadır. Bu ölçümler sonucunda yetenekli seçilen çocuklar antrenörler eşliğinde 10 ay süren spor eğitimleri sonrasında uygun spor branşlarına yönlendirilmektedir.

Dünya geneline baktığımızda ise ülkemizde olduğu gibi, dünyanın dört bir yanındaki spor kuruluşları gelecek nesil elit sporcuları belirlemek ve teşvik etmek için yetenek belirleme ve yetenek geliştirme programları uygulamıştır. Geleneksel olarak yetenek belirleme programları, üst düzey bir seviyede gelecekteki kariyer başarısının öngörüsü olabilecek spora özgü becerilerde üstün performans sergileyen, çocukluk dönemindeki yetenekli sporcuları belirlemek için tasarlanmıştır (Vaeyens ve ark., 2009).

Yetenekli sporcu programları sadece idealist uygulamalar olarak kalmamış, aynı zamanda hükümetlerin ve seçkin spor kuruluşlarının en üst seviyelerinde alınan siyasi ve ekonomik kararlara da yansımıştır. Ayrıca bu uygulamalar yetenek belirleme ve geliştirmenin erken uzmanlaşma modelleri için itici bir güç oluşturmuştur (Baker ve ark., 2009).

Çocukların genç yaşta belirlenip, seçkin bir performans düzeyinde yarışmak ve başarmak için seçildiği erken uzmanlaşma programları, dünyanın çeşitli ülkelerinde ve çeşitli sporlarda yaygındır. Örneğin, rekabetçi cimnastik programları, tenis akademileri veya seçkin futbol kulüpleri, uzun vadeli seçkin sporcular yetiştirme hedefiyle çocukları sıkı eğitim programlarına sokmak için genç yaşta çocukları belirler. Gençler, geliştirilmesi gereken ham potansiyel olarak görüldüğünden, bu programlara yatırılan insan ve fiziki kaynaklar önemlidir (Côté ve Hancock, 2016).

Çağdaş sporun en önemli alanlarından birisi belirlenen yetenekli sporcuları düzenli bir antrenman sürecine yönlendirebilmektir. Bütün çocuklar dans edebilir, şarkı söyleyebilirler. Buna rağmen çok azı bu alanlarda ileri beceri düzeyine varabilirler. Bu sebeple sanatta olduğu gibi sporda da yetenekli çocukların keşfedilmesi ve keşfedilen çocukların erken yaşlarda spora başlatılmasına öncülük edilmelidir (Bompa, 2009).

Yetenek, özveri ve elit statüye ulaşma potansiyeli olan sporcular için, gelişimsel olarak uygun zamanda yatırım aşamasına girmek önemlidir. Yaklaşık 12 yaşına kadar çocuklar bilişsel ve fiziksel olarak rekabetçi sporlara katılmaya hazır hale gelirler; ancak bir spora yatırım yapmak birkaç yıl daha olgunluk gerektirir (Patel ve ark., 2002).

T.C. Gençlik ve Spor Bakanlığı Spor Hizmetleri Genel Müdürlüğüne Bağlı, 3289 sayılı Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü'nün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanununun 2'nci maddesine dayanılarak hazırlanan kuruluş amacı spor dallarına göre spora başlama yaşında bulunan çocukların eğitim ve öğretimlerini aksatmadan üst düzey sporcu olarak yetiştirilmelerini sağlamak olan sporcu eğitim merkezleri 12 yaşından itibaren başvuruların alındığı ülkemizde yetenekli sporcuların eğitim aldığı önemli spor yatırımlarındandır.

Yetenek, psikolojik özellikler ve fiziksel kapasite gibi birçok faktör atletik başarıya katkıda bulunur. Bunun yanında, vücut kütlesi veya bileşimi, boyut ve şekil dahil olmak üzere fiziksel morfoloji, birçok sporda atletik performansı optimize etmek için önemlidir. Fiziksel kapasitenin etkisi spor ve yarışma seviyelerine göre değişir, ancak spesifik ve genellikle aşırı morfolojik özellikler kritiktir. Örneğin aşırı morfolojik özelliklere sahip vücut geliştirme ve

sumo greşinde başarı elde edilirken, diğr yandan futbol ve softbol daha geniş bir morfolojik çeşitliliği kabul eder. Bununla birlikte, fiziksel özelliklerin farklı olduğu bireysel sporlarda okçuluk, golf ve bowling gibi antropometrik özelliklerden ziyade beceri veya sportif psikolojik niteliklerle daha yakından bağlantılı olabilir (Slater ve ark., 2018).

Aynı fiziksel özelliklere ve antrenman geçmişine sahip bazı sporcular akranlarına göre mental olarak daha üstün görülebilmektedir. Bazı sporcular baskı altındayken daha iyi performans göstererek düşündükleri oyun planlarını daha etkin kullanabilmekte, zorluklar karşısında daha yaratıcı çözüm yolları bulabilmekte, daha yoğun konsantre olabilmekte, kendi sınırlarını daha çok zorlayabilmekte, yeni teknikleri daha çbuk öğrenebilmekte ya da yarışmalara fiziksel olarak akranlarına oranla daha iyi hazırlanabilmektedirler. Sporcunun mental avantajları, spor psikolojisi bilimi içinde değerlendirilmektedir. Psikoloji bilimi davranışları ve zihinsel süreçleri açıklamaya çalışan bilim olarak tanımlanırken Spor Psikolojisi, zihinsel süreçleri sportif bağlamda açıklamaya çalışan bir bilim olarak nitelendirilmektedir (Brewer, 2009).

Spor psikolojisi, psikolojik ilke ve tekniklerin uygulanması yoluyla sporcunun hem spor performansını hem de genel refahını iyileştirmeyi amaçlar. Belki de en basit şekilde, spora uygulanan psikoloji bilimi olarak bilinmektedir. Sporun son yıllardaki hızlı gelişmesiyle sporcuların öğrenme sürecini ve motor becerilerini geliştirmelerine, rekabet baskılarıyla başa çıkmalarına, optimum performans için gereken farkındalık düzeyinin ince ayarını yapmalarına ve rekabet ortamındaki birçk dikkat dağıtıcı şeyin ortasında odaklanmalarına yardımcı olacak beceriler kazanıldığı görülmüştür. Bu nedenle yapılacak psikolojik antrenmanlar bir sporcunun diğr antrenman unsurlarıyla birlikte yürtlen bütünsel antrenman sürecinin ayrılmaz bir parçası olmalıdır (Singh, 2022).

Spor başarısı veya başarısızlığı, sporcular arasındaki teknik, fiziksel ve yaratıcı yetenekler arasındaki küçük farklara bağlanmaktadır. Rakiplerin çoğu eşit fiziksel ve teknik potansiyele sahip olsa da büyük ölçüde galibiyet, onu tam olarak ve gerektiğinde kullanma yeteneğine bağlanmaktadır (Santomier, 1983). Bu yüzden başarıya ulaşmak için hem yeterli zaman hem de fiziksel ve zihinsel egzersizler gerekecektir. Psikolojinin spordaki uygulamaları, zihinsel eğitim, kendine güven, öz-yeterlik ve stresle başa çıkma gibi farklı teknikleri kullanarak performansı geliştirmeye, becerileri öğrenmeye ve daha kolay bir şekilde yürütmeye yardımcı olmaktadır. Bu psikososyal beceriler, yüksek rekabet seviyelerinde sürekli performansın ana ve en önemli bileşenleridir (Newland ve ark., 2013).

Psikolojik becerilerin değerlendirilmesi ile ilişkili yapılan alanyazın taramasında çalışmada kullanılan "The Athletic Coping Skills Inventory-28" ölçeğinin 678 özgün makaleye konu olduğu, uygulandığı örneklem gruplarına bakıldığında ise spor psikolojisi alanında sporcular için sıklıkla tercih edilen bir ölçek olduğu görülmektedir.

Sporcu eğitim merkezlerinde çeşitli branşlarda eğitim gören sporcuların branşa özgü almış oldukları 8 aylık eğitim sonrasında sportif sorunlarla başa çıkma becerilerindeki değişimin incelenmesi bu çalışmanın problem durumunu oluşturmaktadır. Bu genel problemin çözümlenmesi için aşağıdaki araştırma sorularına cevap aranmıştır.

Araştırmanın alt problemlerini sıralarsak;

1. Sporcu eğitim merkezlerinde çeşitli branşlarda (atletizm, boks, güreş, judo, yüzme vb.) eğitim gören sporcuların 8 aylık eğitim öncesinde sportif sorunlarla başa çıkabilme becerileri ve alt boyutlarına ait ön test puanları nedir?
2. Sporcu eğitim merkezlerinde çeşitli branşlarda (atletizm, boks, güreş, judo, yüzme vb.) eğitim gören sporcuların 8 aylık eğitim sonrasında sportif sorunlarla başa çıkabilme becerileri ve alt boyutlarına ait son test puanları nedir?
3. Sporcu eğitim merkezlerinde çeşitli branşlarda (atletizm, boks, güreş, judo, yüzme vb.) eğitim gören sporcuların 8 aylık eğitim sonrasında sportif sorunlarla başa çıkabilme becerileri ve alt boyutlarına ait ön test ve son test puanları açısından anlamlı bir farklılık var mıdır?
4. Sporcu eğitim merkezlerinde çeşitli branşlarda eğitim gören sporcuların 8 aylık eğitim öncesinde aldıkları sportif sorunlarla başa çıkabilme becerileri ve alt boyutlarına ait ön test ve son-test puanları arasındaki fark (a) cinsiyet, (b) yaş, (c) yatılı olma durumu ve (d) branş değişkenlerine göre ve ölçümXgrup etkileşimlerine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
5. Sporcu eğitim merkezlerinde çeşitli branşlarda eğitim gören sporcuların branş tiplerine göre sportif sorunlarla başa çıkma becerileri açısından fark var mıdır?
6. Sporcu Eğitim Merkezlerinde çeşitli branşlarda eğitim gören kız ve erkek sporcuların yatılı/gündüzlü durumlarına göre sportif sorunlarla başa çıkma becerileri açısından fark var mıdır?
7. Sporcu eğitim merkezlerinde çeşitli branşlarda eğitim gören sporcuların spora başlama yaşlarının sportif sorunlarla başa çıkma becerileri açısından fark var mıdır?
8. Sporcu eğitim merkezlerinde çeşitli branşlarda eğitim gören sporcuların akademik tercihlerinin sportif sorunlarla başa çıkma becerileri açısından fark var mıdır?
9. Sporcu eğitim merkezlerinde çeşitli branşlarda eğitim gören sporculardan ilave antrenman yapan ve yapmayanlar arasında sportif sorunlarla başa çıkma becerileri açısından fark var mıdır?
10. Sporcu eğitim merkezlerinde çeşitli branşlarda eğitim gören sporculardan şampiyonluk yaşayan (1.lık) ve yaşamayanlar arasında sportif sorunlarla başa çıkma becerileri açısından fark var mıdır?
11. Sporcu eğitim merkezlerinde çeşitli branşlarda eğitim gören sporculardan müsabaka öncesi rüya görenler ve görmeyenler arasında sportif sorunlarla başa çıkma becerileri açısından fark var mıdır?

12. Sporcu eğitim merkezlerinde çeşitli branşlarda eğitim gören sporculardan arkadaşlarından farklı özelliği olduğunu düşünenler ve düşünmeyenler arasında sportif sorunlarla başa çıkma becerileri açısından fark var mıdır?

Araştırmanın amacı ise sporcu eğitim merkezlerinde eğitim gören ve olimpiik sporcu olma yolunda farklı branşlarda ilerleyen çocukların aldıkları eğitimler sonucunda sportif sorunlarla başa çıkma becerileri testindeki skor değişimleri incelenerek sportif başarılarına katkı sağlayacak önerilerde bulunmaktır.

Araştırmanın önemine bakıldığında; Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakı Döneminden (1922-1936) T.C. Gençlik ve Spor Bakanlığı (2011-) günümüze kadar ülkemiz spor politikası olarak sporcuya değer veren, sporcuyu destekleyen, yetenekli sporcuları spor ile buluşturan bütünleştirici yapıyı benimsemiştir. Resmin geneline bakıldığında ise sportif yetenek asırlar boyu birçok bilimsel çalışmaya konu olmuştur. Bu çalışmalar genellikle doğal ve bilimsel yetenek seçimini konu almıştır. Sportif yeteneğinin ölçümü ve gözlemlenmesinde psikolojik unsurlar çoğu zaman göz ardı edilmiştir. Yapılan çalışma ile branşa özgü yetenekleri bulunan çocukların sportif psikolojik yeteneklerinde eğitim öncesi ve sonrası değişimler baz alınarak olimpiik spor branşlarına göre incelenerek, kişisel bilgi formundaki bilgileri eşliğinde spor başarısına katkı sağlayacak tavsiyelerde bulunulacaktır.

Araştırmanın varsayımları;

- Araştırmada seçilen çalışma grubunun evreni temsil ettiği,
- Araştırmaya katılanların gönüllülük esasına dayalı olarak sorulara içtenlikle cevap verdikleri,
- Araştırma öncesinde ölçek ile ilgili gerekli bilgilendirmenin yapıldığı,
- Araştırmada verilerin istatistiği için kullanılan yöntem ve programın geçerli aynı zamanda güvenilir olduğu varsayılmıştır.

Araştırmanın sınırlılıklarına bakıldığında;

- Araştırma 2021-2022 dönemi Sporcu eğitim merkezlerinde kayıtlı olarak eğitim gören yatılı ve gündüzlü olmak üzere 1635 öğrencinin katılımıyla sınırlandırılmıştır.
- Araştırma çalışmada kullanılan sporcuların psikolojik becerilerini değerlendirme anketi ile sınırlandırılmıştır.

Araştırmada kullanılan ifadelerin tanımları;

Yetenek: Doğuştan var olan güç, bir kavramı öğrenme ve uygulamadaki kabiliyet becerisidir (Özal ve ark. 2003).

Sportif yetenek: Genetik ya da öğrenilmiş becerilerin sportif etkinlik için sahip olunan üst düzeyde yatkınlığıdır (Karl, 2001).

Olimpik: Dilimize Fransızcadan geçen olimpiyatlarla ilgili, olimpiyat ölçülerinde olan anlamını taşıyan kelimedir (TDK, 2022).

Spor psikolojisi: Sporcuların optimal performansını ve refahını, spor katılımının gelişimsel ve sosyal yönlerini, spor ortamları ve organizasyonları ile ilgili sistemik sorunları ele almak için psikolojik bilgi ve becerilerin kullanıldığı alandır (APA, 2022).

Psikolojik yetenek: Sporcunun kişilik özellikleri, isteklendirme şekli ve düzeyi ve psikomotor becerilerinin performans sporuna uygunluğudur (Küçük, 2009).

1. BÖLÜM

KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

1.1. Spor Kavramı

Günümüzde spor kavramı bilim insanları tarafından sıklıkla ifade edilen, zamana ve günün şartlarına göre değişiklik gösterebilen, kimi zaman fiziksel kimi zaman ise zihinsel yönüyle karşımıza çıkan, ilk olarak nerde ve ne zaman kullanıldığı hakkında kesin bilgi sahibi olunmayan tanımsal çeşitliliğidir.

Oxford Sözlüğü (2021), Sporun "bir bireyin veya bir takımın eğlence için bir başkasına veya diğerlerine karşı rekabet ettiği fiziksel efor ve beceriyi içeren bir aktivite" olarak tanımlar. Bu çok geniş spor tanımı düşünüldüğünde Romalı gladyatörler, Yunanistan'ın Antik Olimpiyat Oyunları, tabanca düelloları, yüzyıllar öncesinden ayı dövüşleri ve hatta birçok sirk oyunu, Oxford Sözlük tanımına uyabilir fakat çoğu insan bu faaliyetleri spor olarak adlandırmaz.

Cambridge Sözlüğü (2022), sporun "kurallara göre, zevk için ya da bir iş olarak oynanan veya yapılan fiziksel çaba ve beceri gerektiren bir oyun, yarışma veya aktivite" olarak tanımlıyor. Bu tanım 20. yüzyıl döneminin spor hakkındaki düşüncelerine daha yakındır. Peki ya satranç, akıl oyunları, kart oyunları gibi oyunlar ve 21. yüzyılın sporu E-Spor ne olacak? Bu tür oyunlarda ne kadar "fiziksel çaba" yer alır ve gerçekten de "fiziksel çaba" ne anlama gelir? Bahsi geçen bu tanımında ise zihinsel çaba göz ardı edilmektedir (MacKeddie-Haslam, 2022). Bir başka tanımıyla spor bireyin fiziksel ve zihinsel hazırbulunuşlukların yardımıyla eğlence veya rekabet amacı güdülen, önceden belirlenmiş kurallar çerçevesinde bireysel ya da takım halinde icra edilen, disiplinler arası etkileşimler sayesinde içeriği devamlı olarak geliştirilen olgular bütünüdür.

1.2. Olimpiyat Tarihi

1.2.1. Antik olimpiyat oyunları

Antik Olimpiyat Oyunları Yunan şehir devletleri arasında yapılan atletik yarışmalar olarak görülmüştür. Oyunlara hiçbir yabancı, kölenin veya kadının katılmasına izin verilmezdi. İlk oyunlar sadece bir etkinliği içermekte olup "stadion" adı verilen bir koşuyu yarıştıydı. MÖ 724'te, 14. Oyunlarda ise iki stadion yarışı (400 metre) eklendi. Bir sonraki Olimpiyat Oyunlarında, dolichos olarak bilinen üçüncü yarış tanıtıldı (üç mil). Son koşu etkinliği ise tam zırhlı bir yarış olan hoplitodromos olarak MÖ 520'de yarışlara dahil edildi. MÖ 600-500 yılları arasında oyunlar popüleritesinin zirvesine çıkmış olup, stadion yarışı (200 metre), iki stadion yarışı (400 metre), dolichos (üç mil), bir hoplitodromos (tam zırhlı yarış), boks, güreş, pankrasyon (günümüzün karma dövüş sanatlarını andıran silahsız göğüs göğüse dövüş), at arabası yarışı ve pentatlon (güreş, stadion, uzun atlama, cirit ve disk atma) branşlarından oluşmaktaydı. Tüm antik Olimpiyat Oyunlarına sadece Elis şehri ev sahipliği yapmıştır. Peloponez yarımadasında, Yunanistan'ın güneyindeki Olympia Dağı'nın yanında yer alan Elis,

150 nüfuslu küçük bir köy olmasına rağmen eski zamanlarda Olimpiyat Oyunlarına ev sahipliği yapması nedeniyle küçük bir kasabadan müreffeh bir şehre dönüşmüştür. Elis, ev sahibi şehir olmanın yanı sıra olimpiyat jürilerinin de ev sahibi şehriydi. Düzenlenen Olimpiyat Oyunlarında olimpiyatları denetleyen on düzenli jüri her zaman bulunmuştur. Olimpiyat jürilerinin tarafsızlıkları tartışılmaz ve herkes tarafından saygı duyulur pozisyondaydı. Antik Olimpiyat Oyunları tarihinde yüzyıllar boyunca tek bir yolsuzluk veya yanlış karar skandalı jüriler sayesinde kayıtlara geçmemiştir. Olimpiyat jürilerinin pozisyonu aileden gelirdi ve pozisyonlarını satamazlardı. Olimpiyat Oyunları tarihi boyunca tüm jüriler Elis'in aynı iki ailesinden gelmiştir. Resmi olarak bir Olimpiyat jürisi görevini hiçbir ücret almadan yapmaktaydı. Jürilik görevi sadece jüri için değil ayrıca bütün ailesi içinde bir onur olarak kabul edilirdi. Jüriler ve aileleri sonunda Elis'teki en zengin ve en etkili aristokrasi üyelerinden bazıları olmuşlardır. Antik Olimpiyat Oyunlarının dikkat çekici başka bir özelliği ise şehir devletlerinin siyasi liderlerinin de sporcu olabilmesidir. Eski siyasi liderlerin Olimpiyat Oyunlarındaki bir zaferin siyasi potansiyelinden yararlandığı örneklerden olan Makedon kralı II. Philip'in (Büyük İskender'in babası) zaferlerini kullanmasıdır. Makedonya üzerindeki siyasi etkisini pekiştirmek, Yunan topraklarını fethetmek ve ilhak etmek için yeterli desteği kazanmak için Olimpiyat Oyunlarına katılmıştır. Antik Yunanistan'daki Olimpiyat Oyunlarının evrimi üç farklı aşamadan geçmiştir. Erken dönemlerinde, MÖ 776'dan MÖ 600'e kadar oyunların kural, ilke ve ayırt edici özellikleri gelişmiştir. MÖ 600 ve 300 arasındaki altın çağda, Oyunlar en parlak günlerini yaşamıştır. Oyunlar Yunanistan'ın dört bir yanından ve yurtdışından on binlerce seyirciyi bir araya getirmiş ülkedeki en popüler etkinlik haline gelmiştir. Yapılan etkinlik sayısı dokuza ulaşmış ve bu sayı korunmuştur. Bir sporcunun Olimpiyat madalyası olarak kazandığı prestij, modern dünyamızda bildiğimiz herhangi bir ünlü için bile muazzam bir statü göstergesiydi. Şehirlerin sporcularının eğitime, Elis şehrine ve Olympia bölgesine bu dönemde yaptıkları maddi bağışlar da eşi benzeri olmayan bir seviyeye ulaşmıştır. Oyunların bu altın çağı en iyi bilinen antik Yunan heykellerinin üretildiği ve şiirlerin yazıldığı dönemdi. MÖ 431 Peloponnesos Savaşı ile özellikle sonrasında Yunanistan'ın Roma İmparatorluğu tarafından asimile edildiği zaman aralığında Olimpiyat Oyunları son dönemine girdi ve birçok temel özelliğini kaybetmeye başladı. Bu süreçte Yunan olmayanların Oyunlara katılmasına izin verilerek etkinliklerin sayısı azaltıldı. Olimpiyat zaferinin bir şampiyona daha az prestij getirmesiyle birlikte bir yarışmayı kazanmaktan elde edilen parasal ve maddi kazanımlar azalarak şehirler sporcularının ve organizasyon finansmanlarına daha az paralar harcamaya başlamıştır. Antik Olimpiyat Oyunları yüzyıllarca savaşla bağlantılı şiddetli atletik yarışmalarla çözmeyi sağlayan bir mekanizmaydı. Bir çatışmayı çözmek için bir ordu göndermenin maliyetindeki tasarruflara ek olarak anlaşmazlıkların bu kadar ucuza çözülmesinden elde edilen kazanımlar, antik Yunanlılara, sonunda batı medeniyetinin temelleri haline gelen başka kurumların yaratılmasına yardımcı olmak için fazladan zenginlik sağlamıştır (Lantinova, 2007).

1.2.2. Modern olimpiyatların doğuşu

"Olimpiyat" teriminin atletik yarışmaları tanımlayan birçok kayıtlı kullanımı vardır; bunlardan ilki çeşitli spor etkinliklerini içeren 1612'de İngiltere'de Chipping Campden'de düzenlenen yıllık Cotswold Olimpik oyunlarıdır. 1796'da ise Fransa'da eski Olimpiyat Oyunlarından çeşitli disiplinler bulunan ulusal bir olimpiyat festivali düzenlemiştir. 1834 ve 1843'te Gustaf Johan Schartau ve meslektaşları İsveç'te 25.000 seyircinin bulunduğu 'Olimpiyat Oyunları' organize etmiştir. 1850'de İngiltere Shropshire'da bir köy olan Much Wenlock'ta yaşayan ve Wenlock Tarımsal Okuma Derneği'nin bir üyesi olan cerrah ve eğitimci Dr. William Penny Brookes, işçi sınıflarının kötü durumunu gördükten sonra köy sakinlerinin ahlaki, fiziksel ve entelektüel gelişimini desteklemek için 'Olimpiyat Sınıfı' başlatmış ve günümüze Wenlock Olympian Games olarak taşınmıştır. Yunanistan'da, 1856'da varlıklı bir hayırsever olan Evangelos Zappas Yunanistan Kralı Otto'ya Yunan Olimpiyat Oyunlarının yeniden canlandırılmasını finanse etmeyi teklif eden bir mektup yazarak Kasım 1859'da Atina'da düzenlenen oyunlarda ilk defa sponsorluk yapılmıştır. 1862 ve 1867 yılları arasında Liverpool'da her yıl Büyük Olimpiyat Festivali düzenlemiştir. John Hulley ve Charles Melly tarafından tasarlanan bu oyunlarda yalnızca soylu amatörler rekabet edebilse de doğası gereği tamamen amatör ve uluslararası görünümde olan ilk oyunlardır. 1896'da Atina'daki ilk modern Olimpiyatın programı tıpkı Liverpool Olimpiyatları'nın programı gibidir. 1865'te Liverpool'da İngiliz olimpiyat birliğinin öncüsü olan Hulley, Brookes ve EG Ravenstein ulusal olimpiyat derneğini kurmuştur. Kuruluş sonrası 1866'da Londra'daki Crystal Palace Büyük Britanya'da ulusal bir olimpiyat oyunları düzenlenmiştir. Modern olimpiyatların başlangıcı olarak kabul edilen 1896 yılında Atina'da Panathenaic stadyumundaki oyunlar ilk kez Uluslararası Olimpiyat Komitesi (IOC) tarafından düzenlenmiştir. Oyunlar 43 müsabakada 14 ülkeden 241 sporcuyla bir araya getirmiştir. Yunan yetkililer ve halk, bir olimpiyat oyunlarına daha ev sahipliği yapma konusunda oldukça hevesli olduğunu ifade etmesine rağmen IOC, sonraki oyunların dünyadaki çeşitli ev sahibi şehirlerde gerçekleşmesine karar vermiştir (Olympic Games, 2022).

1.3. Uluslararası Olimpiyat Komitesi (IOC)

1890'da Baron Pierre de Coubertin, Wenlock Olimpiyat Oyunları düzenleyen Dr. Brookes'un evinde kalıyordu. Gördüklerinden, Brookes ile yaptığı tartışmalardan ve Zappas'ın örgütsel çalışmalarından ilham alan Coubertin her dört yılda bir farklı şehirlerde Uluslararası Olimpiyat Oyunları düzenlemeye karar verdi. 1894'te Paris'te yeni kurulan IOC'nin Olimpiyat Kongresine oyunlarla ilgili fikirlerini sundu. Yunan yazar Demetrius Vikelas ilk IOC başkanı seçildi ve kongre, IOC tarafından organize edilerek oyunların 1896 yılında Atina'da yapılmasına karar verdi. Ayrıca Coubertin'in olimpiyat oyunları hakkında yaptığı açıklamada, "Modern Yunanistan'ın henüz canlandıramadığı olimpiyat oyunları bugün orada yaşıyorsa, bunun nedeni bir Yunanlı değil Dr. William Penny Brookes'dır" ifadesi yer almaktadır (Heck, 2014). 1896'daki ilk oyunlarda, 14 ülkeden 241-280 sporcu 43 müsabakada yarıştı. Bu başlangıçtan itibaren IOC, portföyünü 1924'te Kış Oyunları, 1960'ta Paralimpik Oyunlar, 2010'da Gençlik

Oyunları ve Özel Olimpiyatlar olarak genişletti. 2016 Yaz Olimpiyatları 207 ülkeden 11.200'den fazla katılımcı, 2018 Kış Olimpiyatları ise 92 ülkeden yaklaşık 3.000 katılımcıyı ağırladı (IOC, 2022).

Küçük meşe palamutlarından güçlü meşe ağaçları büyür. IOC'nin oluşumu sporun yürütülmesi için yeni ve farklı fikirlerle spora yeni bir boyut getirdi. Olimpiyat Oyunları her spor dalından en iyi yarışmacıları bir araya getiren çok sporlu bir etkinlik olarak işlemlerini sağlamak için IOC oyunlara davet edilen her ulustan takımları koordine etmek ve seçmek için Ulusal Olimpiyat Komitelerini oluşturmaya başladı. Bu komiteler sporu günlük olarak yöneten ulusal ve uluslararası organlardan bağımsız hareket ederler. IOC ayrıca kolonileri, bağlı ya da özerk devletleri bir Olimpiyat Oyunlarına katılmaya davet edebilmektedir. Bugün bu durumda olan Hong Kong, Bermuda, Aruba ve Porto Riko, yasal olarak aynı oyunlarda rekabet edebilecek başka bir ülkenin parçası olsalar bile aynı olimpiyat oyunlarında yarışabilirler. IOC ve Olimpik Sporlar Uluslararası Federasyonları spor etkinliklerini planlamak, katılımcıların sayısını belirlemek ve seçim kriterlerini formüle etmek için birlikte çalışmaktadır. Bu Federasyonlar 'IOC Olimpiyat Federasyonları' olarak tanınmaktadır. IOC ayrıca oyunlarda yer almayan sporların gelecekteki Olimpiyatlara dahil edilmek üzere IOC'ye başvurabileceği bir süreç tasarlamıştır. Bugün, Yaz Olimpiyat Oyunlarında 28, Kış Olimpiyat Oyunlarında 7 Uluslararası Federasyon bulunmaktadır. Buna ek olarak ne yaz ne de kış oyunlarında yer almayan ancak IOC'nin tabiriyle "IOC Tarafından Tanınan Uluslararası Federasyonlar" olan 42 Uluslararası Federasyon vardır. 20. yüzyılın başında, çok fazla spor branşı ya da uluslararası federasyonlar yoktu ve olimpiyatlar küresel bir olay olmadığından özel bir öneme sahip değildi. 20. Yüzyılın başlarından sonra Olimpiyat Oyunlarının boyutu büyüdükçe medyada yer aldıkça övgüler almaya başlamıştı. Dünya devletlerine göre madalya törenlerinde milli marşı çaldırmak ve bayrakları göndere çekertirmek, bir savaş kazanmaktan daha az maliyetli ve ulusal bakımdan daha gurur verici olarak kabul edilmekteydi. Olimpiyat Oyunları "Olimpiyat Takımlarını" hazırlamak ve eğitmek için büyük miktarlarda kamu parası harcadığı sportif başarının zirvesi olarak görülmektedir (MacKeddie-Haslam, 2022).

1.4. Olimpik Spor Branşları

Bir spor branşının olimpik olguya erişip erişmediğine ve olimpiyat oyunlarında yer alıp almayacağına IOC karar vermektedir. 2022 yılı itibarıyla IOC tarafından tanınıp olimpik kabul edilen 38 olimpik federasyon olmakla beraber, IOC tarafından tanınıp olimpik olmayan 36 federasyon vardır. Günümüz ihtiyaçlarına ve branşların popüleritesine göre olimpiyat oyunlarına branşlar olimpik olan ve olmayan branşlardan ekleme çıkarma yapılmaktadır. Bu uygulamanın örneği olarak 26 Temmuz- 11 Ağustos 2024 tarihleri arasında gerçekleştirilecek olan Paris Yaz Olimpiyatlarını gösterebiliriz. 2024 Paris Olimpiyatlarına komite kararı ile break dans, sportif tırmanış, kayak ve dalga sörfü branşları eklenmiştir. IOC tarafından açıklanan Tablo 1.1.'de 2024 Paris yaz olimpiyatlarında yer alacak olimpik spor dalları ve Tablo 1.2.'de 2026 Milano Kış olimpiyatlarında yer alacak olimpik spor dalları gösterilmiştir.

Tablo 1. 1. 2024 Paris Yaz Olimpiyatlarında Yer Alacak Olimpik Spor Dalları

2024 PARIS YAZ OLİMPİYATLARI													
1	ATICILIK	8	BİSİKLET (BMX SERBEST STİL)	15	CİMNASTİK (RİTMİK)	22	HALTER	29	KÜREK	36	SÖRF	43	YÜZME
2	ATLETİZİM	9	BİSİKLET (BMX YARIŞ)	16	DAĞCILIK (SPOR TIRMANIŞI)	23	HENTBOL	30	MASA TENİSİ	37	TAEKWONDO	44	YÜZME (ARTİSTİK)
3	BADMİNTON	10	BİSİKLET (DAĞ)	17	DALIŞ	24	HOKEY	31	MODERN PENTATLON	38	TENİS	45	YÜZME (MARATON)
4	BASKETBOL	12	BİSİKLET (PİST)	18	ESKRİM	25	JUDO	32	OKÇULUK	39	TRAMBOLİN		
5	BASKETBOL (3X3)	12	BİSİKLET (YOL)	19	FUTBOL	26	KANO (AKARSU)	33	PLAJ VOLEYBOLU	40	TRİATLON		
6	BREAK DANS	13	BOKS	20	GÜREŞ (SERBEST VE GREKO- ROMEN)	27	KANO (DURGUNSU)	34	RAGBİ	41	VOLEYBOL		
7	BİNİCİLİK	14	CİMNASTİK (ARTİSTİK)	21	GOLF	28	KAYKAY	35	SU TOPU	42	YELKEN		

Tablo 1. 2. 2026 Milano Kış Olimpiyatlarında Yer Alacak Olimpik Spor Dallar

1	BİATLON	6	CURLİNG	11	KAYAK (SERBEST STİL)
2	BUZ HOKEYİ	7	KAYAK (ALP DİSİPLİNİ)	12	KIZAK
3	BUZ PATENİ (ARTİSTİK)	8	KAYAK (KAYAKLA ATLAMA)	13	KIZAK (YARIŞ KIZAĞI)
4	BUZ PATENİ (KISA MESAFE SÜRAT)	9	KAYAK (KAYAKLI KOŞU)	14	SKELETON
5	BUZ PATENİ (SÜRAT)	10	KAYAK (KUZEY KOMBİNE)	15	SNOWBOARD
16	DAĞ KAYAĞI				

1.5. Türk Olimpik Tarihi

Osmanlı Devleti'nin resmi olarak ilk defa olimpik hareketle tanışması 1905 yılında gerçekleşmiştir. 9-14 Haziran 1905 tarihleri arasında Brüksel'de düzenlenen 3. Olimpik Kongre'ye (Uluslararası Beden Eğitimi ve Spor Kongresi) Osmanlı Devleti de davet edilmiştir. Coubertin, 27 Şubat 1905'te yazdığı davet yazısında, Belçika Kralı himayesinde yapılacak olan bu önemli etkinliğe Osmanlı Hükümeti'nin resmi bir delege ile katılmasına dair en içten dileklerini iletmektedir. Hariciye Nazırı Tevfik Paşa'ya organizasyon komitesi tarafından gönderilen 13 Nisan 1905 tarihli davet mektubunda ise IOC tarafından düzenlenecek olan kongreye Osmanlı Hükümeti'nin katılmasını umdukları iletmektedirler. Gelen davet üzerine kongreye katılma kararı alınmıştır. Kongreye gönderilecek olan heyetin ise daha önce maarif kongrelerine gönderilmiş olanlardan seçilmesi düşünülmüş ancak daha sonra masraflar göz önüne alınarak İstanbul'dan bir delege göndermek yerine Brüksel maslahatgüzarı Mihran Kavafyan Efendi'nin gönderilmesi kararlaştırılmıştır. Ayrıca hükümet Ağustos 1905'te Liege'de yapılacak olan Gençlik Beden Eğitimi Kongresi'ne de iştirak edilmesi gerektiğini karar altına almıştır. Mihran Kavafyan Efendi, bahsi geçen kongreden önce de Nisan 1905'te başlayan Liege Sergisi'nin heyet başkanlığı görevinde yer almıştır. Nitekim kongre raporunda Mihran Kavafyan Efendi, 20 ülkeden 192 temsilcinin içinde "Osmanlı Hükümeti" delegesi olarak gözükmektedir. Bu ilk temasın ardından Osmanlı'nın olimpizm ile gerçek anlamda tanışması iki yıl sonra 1907'de olmuştur. Kurduğu IOC'ye dünya genelinde temsilciler arayan Coubertin, Paris'ten okul ve sınıf arkadaşı Mösyö Gouvery'ye İstanbul'da bu işi üstlenecek spor sevdalısı birisiyle tanışmak istediğini belirtmiş ve Mösyö Gouvery aracılığıyla da Selim Sırrı Bey ile iletişime geçmiştir. Coubertin'in IOC Türkiye temsilcisi olması teklifini kabul eden Selim Sırrı Bey, II. Meşrutiyet'in ilanı ile gelen özgürlük ortamında Coubertin ile bağlantı kurarak 1908 yılı sonlarına doğru Milli Olimpiyat Komitesini kurma çalışmalarına başlamıştır (Şinoforoğlu, 2020).

1.5.1. Selim Sırrı Tercan dönemi

Le Bulletin Officiel dergisi Selim Sırrı Bey'in 15 Aralık 1908'de yapılan oylamada Türkiye'nin ilk IOC temsilcisi olarak seçildiğini kısa bir tanıtım yazısıyla duyurmuştur. Ayrıca Selim Sırrı Bey'i, ülkesinde beden eğitimi yapılandırma ve yaygınlaştırmayı çabalayan bir asker ve sporcu olarak tanıttığının yanı sıra IOC'nin 59 numaralı üyesi olmuş ve Asya kıtasından ilk üye sıfatını almıştır. Selim Sırrı Bey'in, II. Meşrutiyet'in ilanında üstlendiği görevler nedeniyle meşrutiyet yemini ettirdiği erklerle aynı çatı altında bulunmasının sorun teşkil edeceği düşüncesinden yola çıkılarak Harbiye Nezareti tarafından rütbesi binbaşılığa yükseltilip Paris'e ateşemiliter olarak atanılmak istenmiştir. Ancak kendisi Paris yerine beden eğitimi öğrenimi görmek üzere İsveç'e gitmek istediğini belirtmiş ve öğrenim görmek için Nisan ayından itibaren izin istemiştir. Bu talebi Harbiye Nezareti tarafından uygun bulunarak masrafları karşılanarak Stockholm'e gönderilmesi kararlaştırılmıştır. Stockholm'e Nisan 1909'un ilk haftası gitmeyi planlayan Selim Sırrı Bey Berlin Birleşimine katılamayacağını

bildirerek özürlerini iletmiştir. Ancak 31 Mart Vakasının gerçekleşmesi ile seyahat planını iki hafta erteleyerek İsveç'e gidiş yolu güzergahında, 27 Mayıs- 2 Haziran 1909 tarihleri arasında Berlin'de Uluslararası Olimpiyat Komitesi toplantısına Türkiye'nin ilk temsilcisi olarak katılmıştır. Bu sayede 1908 doğumlu Türk olimpizminin, 1914'e kadar sürecek Osmanlı dönemindeki en verimli yıllarının temeli atılmıştır. Selim Sırrı Bey, İsveç'te bulunduğu bir yıllık süreç içerisinde Coubertin ile yazışmaya devam etmiş, kendisinden olimpik harekete ilişkin kaynakların tarafına gönderilmesini istemiştir. Mayıs 1910'da İsveç'ten dönüşünün ardından cemiyetin resmi kuruluş çalışmalarını sürdüren Selim Sırrı Bey başvurduğu ilgili makamların olimpiyat oyunlarını Yunanlılara özel zannetmesi nedeniyle beklediği desteği alamamıştır. 1912 Stockholm Oyunları'nın organizasyon komitesi tarafından 18 Kasım 1910'da Selim Sırrı Bey'e gönderilen oyunlar ön programının bulunduğu mektupta, olimpiyatlara kadar ülkesinde ulusal komitenin kuruluşunu tamamlamasını rica etmektedir. Anlaşıldığı kadarıyla 1910 yılı sonlarında komitenin resmi kuruluşu henüz tamamlanmamıştır. Ancak 1911 yılında Selim Sırrı Bey'in de katıldığı Budapeşte Birleşiminde Milli Olimpiyat Komitesi'nin IOC üyeliğine resmen kabul edilmesiyle Türkiye IOC'nin 13. üye ülkesi olarak tescil edilmiştir. Selim Sırrı Bey, 1909 Berlin'den sonra IOC'nin Lüksemburg (1910), Budapeşte (1911), Stockholm (1912), Lozan (1913), Paris (1914), Paris (1924), Prag (1925) ve Monako (1927) birleşimlerinde bulunarak olimpik düşüncenin geliştirilmesi ve yaygınlaştırılmasının yol ve yöntemlerini öğrenmiştir. Kongre ve birleşimlerden edindiği kazanımları sıklıkla makalelerinde ve dergisi Terbiye ve Oyun'un ilk yayın döneminde işleyerek olimpizm felsefesi ve olimpik düşüncenin yaygınlaştırılmasına çaba göstermiştir (Şinoforoğlu, 2020).

1.6. Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi (TMOK) Kuruluşu ve Günümüzdeki Yapısı

TMOK ülkenin en büyük hükümet-dışı, bağımsız spor örgütüdür. Ancak bu statüsünü kazanması kolay olmamıştır. Uzun uğraşlar sonucu devletten ayrılarak bağımsız olan TMOK'un öyküsü aynı zamanda devlet yönetiminde ısrarcı Türk spor yönetiminde simbiyotik ve sembolik bir örgüt olmasının da öyküsüdür. Türkiye'de Olimpik Hareket'in başlangıcı 19. yüzyıl ortalarında modern sporların ülkeye giriş yaptığı dönem ile başlar. Bu dönemde, Modern Olimpiyat Oyunları'nın yeniden canlandırılması için yaptığı çalışmalar kapsamında, 1907'de İstanbul'a gelen Baron Pierre de Coubertin Türk spor adamı ve beden eğitimi öğretmeni Selim Sırrı Tarcan ile tanışmış ve kendisini Uluslararası Olimpiyat Komitesi'nin temsilcisi olması konusunda ikna etmiştir. Fakat o dönemin koşullarında Osmanlı İmparatorluğunda dernek kurmak imkansızdır. Dernek kurulmasına ancak II. Meşrutiyetten sonra olanak tanındığında, 1908 yılında, Tarcan'ın temsilciliğini üstlendiği bir Olimpizm hareketi başlamıştır. 1908'de kurulduğu kabul edilen Milli Olimpiyat Komitesi, 1911 yılında Uluslararası Olimpiyat Komitesi tarafından resmi üye olarak kabul edilmiştir. Bununla birlikte, Fişek'e göre Osmanlı Milli Olimpiyat Komitesi, kurulu bulunduğu öne sürülen 1908-1922 yılları döneminde yasal yönden de iş yapma yönünden de "yoktur", aslında sadece Selim Sırrı Tarcan'ın temsilciliği söz konusudur. Uzun süre, savaşlar, ülkedeki siyasi çalkantılar ve istikrarsızlıklar nedeniyle varlık gösteremeyen Komite, Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulmasının ardından, 1924 yılında, Türkiye

Milli Olimpiyat Komitesi adıyla yeniden oluşturulmuştur. Daha sonrasında 1926'da o yıllarda Türkiye'de sporun yönetilmesi ve desteklenmesi için kurulmuş olan Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakı bünyesine dahil olmuştur. Bu durum 1936'ya dek sürmüş, 1936 Türk Spor Kurumunun kurulmasıyla Komite başkanları ve komisyonları devlet tarafından atanır olmuştur. 1938 de ise TMOK başkanlığı bu kez, ülkenin sporda devlet yönetimine geçişiyle kurulan Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğüne devredilmiştir. Oysa Uluslararası Olimpiyat Komitesi (IOC) statüsüne göre milli Olimpiyat komitelerinin başkanları atama ile değil ancak seçim ile başa geçebilmektedir. Nitekim, 1956 yılında IOC başkanı Brundage'in Türkiye'deki bu yapı değişmediği takdirde Türk sporcuların Melbourne Olimpiyatlarına alınmayacaklarını ifade etmesi ile 1970 yılında TMOK, IOC'nin uygun gördüğü biçimde yeniden yapılandırılmış ve bugünkü tam halini almıştır. TMOK, milli Olimpiyat komitelerinin Olimpik liyakate uygun olarak, amatör sporu desteklemek, olimpik fikri yaymak, sporcuları olimpiyatlara hazırlamak, takımları belirlemek gibi tüm dünyada geçerli olan görevlerini yerine getirmektedir. TMOK özellikle Olimpik sporcuların koordinasyonunu yürütmek ile görevlidir. Türkiye'de Olimpiyat Oyunları düzenlenmesine ilişkin görüşlerin artmasıyla 1992'de Türkiye Büyük Millet Meclisi Olimpiyat Oyunlarına yönelik bir de yasa çıkartmıştır. Yasanın öngördüğü biçimde Türkiye 2000, 2004, 2008 ve 2020 yıllarında Olimpiyat Oyunlarını düzenlemeye aday olmuş ancak olumlu sonuç alamamıştır (Öğüt, 2021).

1.7. Olimpiyat Oyunlarında Türkiye

Türkiye'nin katıldığı ilk olimpiyat oyunu olan 1908 Londra Olimpiyat Oyunları resmi raporuna göre Türkiye'den yarışan sporcu sayısı "bir" olarak gösterilmiş ancak raporda iki isme yer verilmiştir. Bu sporcular cimmastik heptatlon branşında Mr. Moullos (Aleko Mulos) ve güreş branşında Kinan (Kenan) Bey'dir Cook, (1908). 1908 olimpiyatları ile başlanan serüvende 1908 Londra, 1912 Stockholm, 1924 Paris, 1928 Amsterdam, 1936 Berlin, 1948 Londra, 1952 Helsinki, 1956 Melbourne/Stockholm, 1960 Roma, 1964 Tokyo, 1968 Mexico City, 1972 Münih, 1976 Montreal, 1984 Los Angeles, 1988 Seul, 1992 Barcelona, 1996 Atlanta, 2000 Sidney, 2004 Atina, 2008 Beijing, 2012 Londra, 2016 Rio De Janeiro ve 2020 Tokyo olimpiyatlarında yer almıştır (IOC, 2022).

Tablo 1. 3. Olimpiyat Oyunlarında Türkiye'nin Kazanmış Olduğu Madalya sayısı

Olimpiyat Oyunu	Altın	Gümüş	Bronz	Toplam Madalya
2020 Tokyo	2	2	9	13
2016 Rio De Janeiro	1	3	4	8
2012 Londra	1	1	1	3
2008 Beijing	1	1	3	5
2004 Atina	3	4	4	11
2000 Sidney	3	0	2	5
1996 Atlanta	4	1	1	6
1992 Barcelona	2	2	2	6
1988 Seul	1	1	0	2
1984 Los Angeles	0	0	3	3
1980 Moskova	Katılım sağlanmadı			
1976 Montreal	0	0	0	0
1972 Münih	0	1	0	1
1968 Mexico City	2	0	0	2
1964 Tokyo	2	3	1	6
1960 Roma	7	2	0	9
1956 Melbourne/Stockholm	3	2	2	7
1952 Helsinki	2	0	1	3
1948 Londra	6	4	2	12
1936 Berlin	1	0	1	2
1932 Los Angeles	Katılım sağlanmadı			
1928 Amsterdam	0	0	0	0
1924 Paris	0	0	0	0
1920 Anvers	Katılım sağlanmadı			
1912 Stockholm	0	0	0	0
1908 Londra	0	0	0	0
1906 Atina, 1904 St. Louis, 1900 Paris, 1896 Atina	Katılım sağlanmadı			
Toplam	41	27	36	104

Tablo 1. 4. Spor Branşlarına Göre Olimpiyat Oyunlarında Kazanılan Madalya Sayısı

Spor Dalı	Altın	Gümüş	Bronz	Toplam Madalya
Artistik Cimnastik	0	0	1	1
Atletizm	0	1	2	3
Boks	1	3	3	7
Güreş	29	18	19	66
Halter	8	1	2	11
Judo	1	0	1	2
Karate	0	1	3	4
Okçuluk	1	0	0	1
Taekwondo	1	3	5	9
Toplam	41	27	36	104

Toplama bakacak olduğumuzda Milli sporcularımız 23 olimpiyat oyununda 9 farklı branşta 41 altın, 27 gümüş ve 36 bronz olmak üzere toplamda 104 madalya kazanmıştır.

1.8. Güreş Eğitim Merkezleri (GEM)

Türkiye'nin güreş branşında 1970'li yıllarda bir düşüşe geçmiş, bu düşüşten kurtulmak için federasyonlar ve hükümet yetkilileri tarafından farklı düşünce ve görüşler ortaya konulmuştur. Fakat ortaya konan görüş ve düşünceler henüz uygulama evresine geçilemeden geçilse bile yeterli performans elde edilmeden görev süreleri sona ererek istenilen başarı bir türlü elde edilememiştir. 1986 yılından beri çağdaş minder güreşine en iyi bütünleşmeyi sağlayacak durumda olan karakucak güreşini mindere uyarlamak, güreşi evrenselleştirmek ve eski şaşalı günlerini tekrar yaşatmak görüşü ile "Karakucak Güreşi Geliştirme Projesi" hayata geçilmiştir. Bu projenin bir neticesi olarak karakucak güreşi projesi ile seçilen; ilk 1987 yılında Tokat ve Bolu'da güreş eğitim merkezleri hizmete girmiştir. Daha sonra ise 1988 yılında Sivas ve Denizli, 1989 yılında Kahramanmaraş, Yozgat ve Amasya, 1990'da Çorum, 1991'de Afyon'da açılan Güreş Eğitim Merkezleri giderek sayısını arttırmış ve günümüze kadar gelerek güreş branşının alt yapı kulvarının can damarı haline gelmiştir (Kürkçü, 2005).

Milat olarak kabul edilen bu çalışma ülkemizde bugün olduğu gibi, pilot bölgeler belirlenerek okullarda yapılan taramalar sonucunda spora yetenekli görülen çocukların devlet desteği ile eğitim merkezlerinde çalıştırılması fikrini benimsemiştir. Dağdeviren (2020)'in "Güreş eğitim merkezlerinde eğitim alan sporcuların sosyo-ekonomik yapılarının araştırılması" başlıklı doktora tez çalışmasında karakucak projesinin koordinatörü Doç. Dr. Celal Taşkiran ile görüşme sağlamış, projenin çıkış noktası ve faaliyet alanı ile ilgili bilgilere çalışmasında yer vermiştir.

Doç. Dr. Celal Taşkiran görüşmede: *"Türk güreşin altın çağı olan 1936-1968 yılları arasında yapılan her Olimpiyat oyunlarında mutlaka altın madalya kazanılırken, toplamda 24 altın madalya elde edilmişti. Ancak 1968'den sonra Olimpiyat Şampiyonluğuna, 1970'ten sonra da Dünya Şampiyonluğuna uzun süre hasret kalındı. Bu yıllardan sonra 4 Olimpiyat ve 12 Dünya Şampiyonası'nda altın madalya elde edemeyince ciddi arayışlar ve araştırmalar içine girildi. Türk güreşinin ihtiyacı olan şampiyon olabilecek yetenekli sporcu bulabilme arayışlardan biri 1972 yılında Adil Candemir'in çabalarıyla Çorum, Tokat ve Kahramanmaraş illerinde güreş eğitim merkezi benzeri kamp merkezleri açıldı. Ancak beklenen verim elde edilemeyince, bu kamp merkezleri 1970 yılların sonunda kapatılmıştır. 1987 yılında özel sektörde çalışırken sadece 6 aylığına kurumundan izin alan Güreş Federasyonu Başkanı Yalçın İpbüken ve Yönetim Kurulu, güreşin uzun süreden beri yetenekli güreşçi bulup çıkaramayan altyapı problemini çözebilmek için çeşitli araştırmalar içine girdiler. İlk önce bilimsel temelleri oluşturmak amacıyla yurt dışında güreş alanında otorite olan Rusya, Bulgaristan, Romanya, Macaristan ve Polonya'dan bilim insanları ve teknik elemanlarla çalışılarak ilk defa güreş için yıllık antrenman planları yapıldı. Daha sonra Federasyon Yönetim Kurulu üyesi olan eski Federasyon Başkanı Mehmet Akzambak olmak üzere diğer Yönetim Kurulu Üyelerinin çalışmalarıyla "Karakucak Güreş Projesi" fikri ortaya çıkmış oldu. Karakucak Güreş Projesinin temel dayanağı; bizim altın çağ olarak ifade ettiğimiz 1936-1968 yılları arasında Olimpiyat ve Dünya Şampiyonu olan güreşçilerimizin hemen hemen tamamına yakını küçük yaşlarda köylerde düğün güreşlerinde veya ilçelerde yapılan panayırlarda karakucak güreşlerinde elde ettikleri başarılarla yeteneklilerini keşfetmesi sayesinde Türk güreşine kazandırılmışlardır. Güreşin eski günlerde altyapısını karakucak güreşleri oluşturduğu gibi, bugün de yetenekli güreşçileri yine eskiden olduğu gibi karakucak güreşlerinden keşfedilebileceği düşüncesi hâkim olmuştur. Karakucak projesinin mucidi Sayın Yalçın İpbüken ve onun Federasyonuna nasip olamadı, çünkü projeyi gerçekleştirecek zamanları yoktu. Daha sonra Federasyon Başkanı olan Esat Güçhan ve Yönetim Kurulu, Türk Güreşi için hayati önemi olan Karakucak projesine dört elle sarıldı ve projeyi geliştirerek 1988 yılında o günün dolar karşılığı yaklaşık 553.000 \$ tutarında bir projeyi hayata geçirdiler. Bu Karakucak güreş yetenek seçimi projesi, önce pilot uygulama olarak karakucak güreşlerinin en yoğun yapıldığı 12 ilde, daha sonraki yıllarda diğer illeri içine alacak şekilde kapsamını genişlettiler. Proje bugüne kadar hem kapsam hem de finans açısından Türkiye Cumhuriyeti'nin gerçekleştirdiği en büyük yetenek tarama projesidir. İlk önce Milli Eğitim Bakanlığıyla iş birliği içerisinde ilçelerde tüm ilkökul 5. sınıf erkek öğrencilerinin katılımını sağlayarak ve ilk üçe giren sporculara ödül verilmek suretiyle katılım teşvik edildi. İlçelerde ilk*

üç giren sporcular ile çağrılarak il birinciliği, ilde ilk üç giren ve uzmanların seçtikleri kontenjan sporcular Türkiye Şampiyonası'na çağrıldılar. Projeye katılan çocuklar ilçe, il ve Türkiye Şampiyonası'nda dereceye girebildikleri takdirde o yaştaki çocuklar için yüksek düzeyde ödül alabiliyorlardı. Bu ödüller çocukların Karakucak projesine katılmalarını sağlayan en önemli motivasyon aracıydı. Projeye ilk yılında yaklaşık 10.000 çocuk katıldı ve bunların arasından ilçe, il ve Türkiye şampiyonalarından sonra toplam 150 yetenekli öğrenci seçilerek Sivas merkez ilçeye bağlı Pamukpınar Yatılı Ortaokul ve Lisesine yerleştirildiler. Bu öğrenciler okula başlamadan önce Çanakkale İncepe'ye 15 günlük bir yaz kampıyla eğitime tabi tutuldular ve kendilerine çeşitli psikolojik, fiziksel ve fizyolojik testler yapıldı. Bu ilk yılda seçilen 150 çocuk içerisinde yetişen ve Dünya Şampiyonu olan ilk güreşçimiz Şeref Eroğlu olmuştur. 1989 yılında, Karakucak güreşlerinden seçilen yetenekli çocuklar, yine Sivas Pamukpınar Ortaokul ve Lisesine yerleştirildiler. Daha sonrasında Sivas Pamukpınar yatılı Ortaokul ve Lisesinin kapasitesinin sporcu yetiştirmeye sınırlı olması ve sporcuların temel ve spor eğitimi ihtiyaçlarının yeterince karşılanamaması nedeniyle tek bir merkezde toplamak yerine, 1990 yılından itibaren daha yöresel olarak Karakucak güreşlerinden seçilen sporcular bazı illerde (Çorum, Yozgat, Tokat, Kahramanmaraş, Amasya ve Denizli) yeni yapılan veya tamir tadilatla eski yapıları Güreş Eğitim Merkezlerine dönüştürülen merkezlere yerleştirildiler. Bununla ilgili Güreş Eğitim Merkezinin yasal dayanağı olan "Güreş Eğitim Merkezleri Yönetmeliği" çıkarılarak Karakucak projesi bir anlamda Güreş Eğitimi Merkezlerine dönüştürülmüş oldu. Bu şekliyle Karakucak Projesi Güreş Eğitimi Merkezlerinin doğuşuna kaynaklık etmiş bulunmaktadır" ifadeleri yer almaktadır (Dağdeviren, 2020). Güreş eğitim merkezleri olarak kurulan ve faaliyetleri arasında sadece güreş branşını içeren merkezler günümüz ihtiyaçları doğrultusunda sporcu eğitim merkezleri olarak ismini güncellemiş ve çeşitli bireysel spor branşları ile zenginleştirilmiştir.

1.9. Sporcu Eğitim Merkezleri (SEM)

Devletin yürütme organlarının görev paylaşımına göre Türk sporunun geliştirilmesi ve korunması ile ilgili yükümlülükleri Anayasa hükmü gereği 3289 sayılı kanun ile Spor Genel Müdürlüğüne vermiş ve bu kanunun 2/C maddesinde "spor faaliyetlerini programlamak, düzenlemek, yönlendirmek, gelişimini sağlamak, spor idarecisini, antrenör, monitör, spor elemanları ve hakemleri yetiştirmek, eğitmek, sayılarını artırmak, eğitim merkezleri kurmak görevlerini yine Spor Genel Müdürlüğü'nün asli görevi olarak göstermiştir. Spor Genel Müdürlüğü'nün Anayasamızın ilgili 3289 sayılı kanun ve 2/C maddesi doğrultusunda, Spor Genel Müdürlüğü Spor Eğitim Dairesi Başkanlığı bünyesinde bulunan sporcu eğitim merkezleri Şube Müdürlüğü'nün görevi spor dallarına göre yetenekli çocuklarımızı tespit ederek eğitim ve öğretimlerini aksatmadan üst düzey sporcu olarak yetiştirilmeleri amacıyla çeşitli spor dallarında hizmet vermek üzere açılan sporcu eğitim merkezleri ile ilgili hizmetleri yürütmek ve sporla ilgili diğer kurum ve kuruluşların benzer merkezler kurması yönünde çalışmalar yapmak, bu hizmetleri koordine etmektir. Bu görevlerin daha verimli yapılabilmesi için 28 Ocak 2010 Tarih ve 27476 sayılı Resmi Gazetede Sporcu Eğitim Merkezleri Yönetmeliği çıkarılmıştır (Karaç, 2017).

Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı tarafından Temmuz 2019'da yayınlanan On Birinci Kalkınma Planında (2019-2023) "2.3.10. Spor" başlığının altında bulunan;

•645. Sporun bir yaşam alışkanlığı haline geldiği, talep eden herkesin spor faaliyetlerine eriştiği, uluslararası şampiyonalarda başarı elde eden, prestijli spor organizasyonlarına ev sahipliği yapan ve böylelikle sporun her dalında dünya çapında rekabet edebilen bir seviyeye ulaşmak temel amaçtır (SBB, 2022). Maddesi ile T.C. Gençlik ve Spor Bakanlığı Spor Hizmetleri Genel Müdürlüğü Sporcu Yetiştirme Daire Başkanlığı bünyesinde yer alan sporcu eğitim merkezlerinin temel amacı spor dallarına göre spora başlama yaşında bulunan çocukların eğitim ve öğretimlerini aksatmadan üst düzey sporcu olarak yetiştirilmelerini desteklemektedir.

1.9.1. Sporcu eğitim merkezlerinin işleyiş yapısı

Sporcu eğitim merkezlerinin sevk ve idaresinden il müdürlüğüne bağlı olarak görev yapan merkez müdürü sorumludur. Merkez müdürü, öncelikle üniversitelerin beden eğitimi ve spor alanında eğitim görmüş kişiler arasından il müdürlüğünce görevlendirilir. Ayrıca il müdürlüğünce merkezin iş ve işlemlerini yürütmek üzere en az iki memur, yeterli sayıda temizlik elemanı, malzemeci, ilgili spor dalında yeterli sayıda antrenör, psikolog, beslenme uzmanı, doktor, fizyoterapist, sağlık memuru, belletmen, spor masörü ve il müdürlüğünce ihtiyaç duyulan diğer elemanlar görevlendirilirler. Sporculara haftada en az bir saat olmak üzere düzenli olarak psikolojik ve mental eğitim desteği verilmektedir. Merkezlerde eğitim verilen spor dalının özellikleri ve sporcu sayısı göz önünde bulundurularak il müdürlüğünce antrenör görevlendirilmesi yapılmaktadır. Bireysel sporlarda on sporcuya kadar en az bir antrenör, takım sporlarında ise yirmi sporcuya kadar en az bir antrenör görevlendirilmektedir. Sporcu eğitim merkezlerinde görevli antrenörler, bilgi ve tecrübelerini geliştirilmeye yönelik ilgili federasyonlarca düzenlenen kurs veya seminerlere yılda en az bir defa katılmak zorundadır. SEM 'lere sınav kurulunca yapılan seçme sınavı doğrultusunda sporcu öğrenci alınmaktadır. Sınav kurulu; başkan (Gençlik hizmetleri ve spor il müdürü), başkan yardımcısı (Daire Başkanlığını temsilen şube müdürü veya uzman), merkez müdürü, spor şube müdürü, merkezde ilgili branşta görev yapan en az bir antrenör, ilgili spor dalı federasyon temsilcisi, ilgili spor dalı il temsilcisi, doktor, psikolog veya psikolojik danışman ve rehberlik uzmanı oluşturmaktadır. Sınav kurulu, Daire Başkanlığının teklifi ve Genel Müdürlüğün onayından sonra göreve başlamaktadır. Kurul, merkeze girmeye hak kazanan asil ve yedek sporcu öğrencileri belirleyerek, Daire Başkanlığına bildirir. Kurulun görevi seçme sınavı sonuçlarının açıklanmasından sonra sona ermektedir. Sınavlar ise her yıl mayıs ve haziran aylarında düzenli olarak yapılmaktadır. İl müdürlüklerince sınav tarihleri, en geç Nisan ayının sonuna kadar basın ve yayın kuruluşları vasıtasıyla halka, il milli eğitim müdürlükleri kanalıyla okullara ve il genelindeki diğer kamu kurum ve kuruluş ile spor kulüplerine duyurulmaktadır. Ancak sınavın usul ve esasları ile sınavın yapılacağı yer ve tarihler her yıl şubat ayının sonuna kadar Daire Başkanlığınca ilgili il müdürlüklerine bildirilmektedir. Seçme sınavlarında başarılı olup, asil

olarak merkeze girmeye hak kazanan sporcu öğrencilerin kesin kayıtları her yıl ağustos ayı sonuna kadar, yedek kazananların kesin kayıtları ise eylül ayının ilk haftasında mesai saatleri içerisinde yapılmaktadır. SEM ilgili disiplin işleri il müdürlüğünce oluşturulacak komisyon tarafından yürütülmektedir. Merkez disiplin komisyonu; il müdürü, merkez müdürü, spor şube müdürü, spor dalı antrenörü ve ilgili spor dalı il temsilcisinden oluşmaktadır. Sporcu eğitim merkezleri, Daire Başkanının teklifi ve Genel Müdürün onayı ile oluşturulan komisyonca, her öğretim yılında en az bir defa, merkezin fiziki durumu, antrenör, eğitici ve diğer personel ile teknik ve çalışma programları yerinde denetlenmekte, düzenlenen rapor Genel Müdürlüğe sunulmaktadır (Doğan, 2018).

1.9.2. Faal olan sporcu eğitim merkezleri, antrenör ve diğer personel bilgileri

2022 Ağustos ayı itibariyle T.C. Gençlik ve Spor Bakanlığı Spor Hizmetleri Genel Müdürlüğü Sporcu Yetiştirme Daire Başkanlığına bağlı Sporcu Eğitim Merkezleri Şube Müdürlüğünden alınan güncel verilere göre;

Tablo 1.5.'de 1337'si gündüzlü 298'i yatılı 1043'ü erkek 592'si kadın olmak üzere 16 branşta 49 merkezde toplam 1635 öğrenciye hizmet verdiği gösterilmiştir.

Tablo 1.6.'da Spor Eğitim Merkezlerinde atıcılık, atletizm, badminton, boks, cimnastik, eskrim, güreş, halter, judo, kano, kayak, kürek, tenis, yelken ve yüzme branşlarından 1. Kademeye sahip 0, 2. Kademeye sahip 106, 3. Kademeye sahip 109, 4. Kademeye sahip 17 ve 5. Kademeye sahip 10 olmak üzere toplamda 242 antrenörün görev yaptığı belirtilmiştir. Ayrıca antrenörlerin içerisinde Türkiye Olimpik Hazırlık Merkezi ve Sporcu Eğitim Merkezlerinin ikisinde birden görev alanlar vardır. Tablo 1.7.'de 49 Beslenme Uzmanı- Diyetisyen, 1 Doktor, 49 Fizyoterapist, 48 Masör-Masöz ve 44 Psikolog olmak üzere toplam 191 diğer personel olduğu belirtilmiştir.

Tablo 1. 5. Sporcu Eğitim Merkezlerinde Ağustos 2022 itibariyle Faal Öğrenci Sayısı

No	Sporcu Eğitim Merkezinin Adı	Branşı	Mevcut Öğrenci		Cinsiyet		Toplam
			Gündüzlü	Yatılı	Erkek	Kadın	
1	Adana Sporcu Eğitim Merkezi	Atletizm	34	0	16	18	87
		Güreş	10	16	20	6	
		Kano	9	0	4	5	
		Kürek	4	0	0	4	
		Yüzme	14	0	7	7	
2	Adıyaman Sporcu Eğitim Merkezi	Eskrim	18	0	8	10	26
		Güreş	8	0	8	0	
3	Afyonkarahisar Sporcu Eğitim Merkezi	Güreş	13	5	5	13	18
4	Ağrı Sporcu Eğitim Merkezi	Atletizm	3	3	4	2	15
		Boks	0	0	0	0	
		Güreş	0	2	2	0	
		Halter	0	1	1	0	
		Kayak	6	0	3	3	
5	Aksaray Sporcu Eğitim Merkezi	Atletizm	11	0	6	5	26
		Güreş	1	14	15	0	
6	Amasya Sporcu Eğitim Merkezi	Güreş	3	0	3	0	3
7	Ankara Sporcu Eğitim Merkezi	Atletizm	43	0	21	22	60
		Güreş	17	0	17	0	
8	Antalya Elmalı Sporcu Eğitim Merkezi	Güreş	2	6	8	0	8
9	Antalya Korkuteli Sporcu Eğitim Merkezi	Güreş	6	5	11	0	11
10	Artvin Yusufeli Sporcu Eğitim Merkezi	Güreş	12	6	18	0	19
		Kano	1	0	1	0	
11	Aydın Sporcu Eğitim Merkezi	Atletizm	18	0	9	9	35
		Güreş	5	12	14	3	
12	Balıkesir Sporcu Eğitim Merkezi	Atletizm	18	0	8	10	45
		Güreş	8	0	3	5	
		Judo	19	0	5	14	
13	Bayburt Sporcu Eğitim Merkezi	Boks	11	0	11	0	11
14	Bingöl Sporcu Eğitim Merkezi	Atletizm	10	1	6	5	21
		Güreş	2	0	0	2	
		Kayak	5	3	3	5	
15	Bolu Sporcu Eğitim Merkezi	Atletizm	14	0	7	7	22
		Cimnastik	6	2	6	2	
16	Bolu Gerede Sporcu Eğitim Merkezi	Kayak	9	5	9	5	14
17	Bursa Sporcu Eğitim Merkezi	Atletizm	6	0	2	4	68
		Halter	0	0	0	0	
		Judo	23	0	15	8	
		Yüzme	39	0	16	23	

18	Çorum Sporcu Eğitim Merkezi	Güreş	8	0	8	0	8
19	Denizli Sporcu Eğitim Merkezi	Güreş	0	4	4	0	4
20	Diyarbakır Sporcu Eğitim Merkezi	Atıcılık	15	0	9	6	52
		Atletizm	37	0	18	19	
21	Edirne Sporcu Eğitim Merkezi	Atletizm	8	0	3	5	66
		Cimnastik	6	0	0	6	
		Güreş	18	0	13	5	
		Judo	14	0	9	5	
		Tenis	5	0	1	4	
22	Erzincan Sporcu Eğitim Merkezi	Atıcılık	10	0	6	4	81
		Atletizm	18	1	10	9	
		Badminton	14	0	4	10	
		Güreş	11	15	22	4	
		Kayak	11	1	6	6	
23	Erzurum Sporcu Eğitim Merkezi	Atletizm	3	3	6	0	17
		Güreş	2	4	6	0	
		Kayak	4	1	5	0	
24	Gaziantep Sporcu Eğitim Merkezi	Atletizm	25	5	16	14	42
		Güreş	0	11	11	0	
		Halter	1	0	1	0	
25	Iğdır Sporcu Eğitim Merkezi	Boks	2	0	1	1	5
		Judo	3	0	3	0	
26	İzmir Sporcu Eğitim Merkezi	Atletizm	42	0	18	24	42
27	Karaman Sporcu Eğitim Merkezi	Atletizm	15	0	6	9	25
		Judo	10	0	6	4	
28	Kars Sporcu Eğitim Merkezi	Atletizm	5	0	2	3	24
		Boks	9	0	9	0	
		Güreş	4	0	4	0	
		Kayak	6	0	6	0	
29	Kayseri Sporcu Eğitim Merkezi	Atletizm	17	0	6	11	60
		Güreş	4	16	20	0	
		Halter	0	0	0	0	
		Kayak	13	0	6	7	
		Yüzme	10	0	6	4	
30	Kocaeli Sporcu Eğitim Merkezi	Atletizm	33	0	13	20	82
		Eskrim	12	0	4	8	
		Judo	37	0	22	15	
31	Konya Sporcu Eğitim Merkezi	Atletizm	14	0	8	6	57
		Cimnastik	4	0	3	1	
		Güreş	16	0	16	0	
		Halter	3	0	2	1	
		Judo	20	0	10	10	
		Yüzme	0	0	0	0	

32	K.Maraş Sporcu Eğitim Merkezi	Güreş	9	21	30	0	30
33	K.Maraş Göksun Sporcu Eğitim Merkezi	Güreş	0	14	14	0	14
34	Malatya Sporcu Eğitim Merkezi	Güreş	3	0	3	0	3
35	Manisa Sporcu Eğitim Merkezi	Güreş	0	15	15	0	26
		Judo	9	0	4	5	
		Tenis	2	0	0	2	
36	Mersin Sporcu Eğitim Merkezi	Atletizm	17	0	7	10	73
		Cimnastik	11	0	6	5	
		Eskrim	23	0	15	8	
		Güreş	8	2	10	0	
		Yüzme	12	0	7	5	
37	Muğla Milas Sporcu Eğitim Merkezi	Güreş	0	15	15	0	15
38	Ordu Sporcu Eğitim Merkezi	Boks	18	0	13	5	50
		Güreş	0	8	8	0	
		Judo	24	0	10	14	
39	Osmaniye Sporcu Eğitim Merkezi	Atletizm	1	9	9	1	20
		Güreş	0	10	10	0	
40	Rize Sporcu Eğitim Merkezi	Güreş	0	8	8	0	31
		Judo	23	0	8	15	
41	Sakarya Sporcu Eğitim Merkezi	Atletizm	9	0	5	4	21
		Kano	2	0	2	0	
		Kürek	10	0	6	4	
42	Samsun Kavak Sporcu Eğitim Merkezi	Güreş	2	26	28	0	28
43	Sinop Sporcu Eğitim Merkezi	Kürek	14	0	6	8	22
		Yelken	8	0	5	3	
44	Sivas Sporcu Eğitim Merkezi	Atletizm	17	0	7	10	65
		Güreş	5	14	19	0	
		Halter	11	0	11	0	
		Judo	18	0	11	7	
45	Şırnak Sporcu Eğitim Merkezi	Atletizm	9	0	4	5	9
46	Tokat Sporcu Eğitim Merkezi	Güreş	5	0	5	0	9
		Halter	4	0	4	0	
47	Trabzon Sporcu Eğitim Merkezi	Atletizm	28	0	13	15	123
		Boks	23	0	20	3	
		Cimnastik	7	0	1	6	
		Dağcılık	8	0	3	5	
		Güreş	23	0	21	2	
		Judo	18	0	7	11	
		Yüzme	16	0	14	2	
48	Van Sporcu Eğitim Merkezi	Atletizm	17	0	13	4	27
		Boks	10	0	5	5	
		Yüzme	0	0	0	0	
49	Yozgat Sporcu Eğitim Merkezi	Güreş	1	14	15	0	15
Toplam			1337	298	1043	592	1635

Tablo 1. 6. Sporcu Eğitim Merkezlerinde Görevli Antrenörlerin Branşlara Göre Kademe Dağılımları

Antrenör Branş	1. Kademe	2. Kademe	3. Kademe	4. Kademe	5. Kademe	Toplam
Artistik Cimnastik	0	1	2	0	0	3
Atıcılık	0	1	2	0	0	3
Atletizm	0	21	27	6	1	55
Badminton	0	0	1	1	0	2
Boks	0	4	5	1	0	10
Cimnastik	0	4	2	0	0	6
Dağcılık	0	1	0	0	0	1
Eskrim	0	4	2	0	0	6
Güreş	0	42	34	6	1	83
Halter	0	0	3	1	1	5
Judo	0	8	12	0	7	27
Kayak	0	5	6	0	0	11
Kayak (Alp)	0	1	1	0	0	2
Kayaklı Koşu	0	2	5	0	0	7
Kürek	0	2	0	0	0	2
Ritmik Cimnastik	0	1	0	0	0	1
Tenis	0	1	1	0	0	2
Trambolin Cimnastik	0	0	0	1	0	1
Yelken	0	0	2	0	0	2
Yüzme	0	8	4	1	0	13
Toplam	0	106	109	17	10	242

Tablo 1. 7. Sporcu Eğitim Merkezleri Beslenme Uzmanı- Diyetisyen, Doktor, Fizyoterapist, Masör- Masöz ve Psikolog Sayıları

Sem Merkezinin Adı	Beslenme Uzmanı-Diyetisyen	Doktor	Fizyoterapist	Masör- Masöz	Psikolog	Toplam
Adana Sporcu Eğitim Merkezi	1	0	1	2	2	6
Adıyaman Sporcu Eğitim Merkezi	1	0	1	0	1	3
Afyonkarahisar Sporcu Eğitim Merkezi	2	0	1	2	1	6
Ağrı Sporcu Eğitim Merkezi	1	0	1	0	1	3
Aksaray Sporcu Eğitim Merkezi	1	0	1	1	1	4
Amasya Sporcu Eğitim Merkezi	1	0	1	0	1	3
Ankara Sporcu Eğitim Merkezi	1	0	1	1	1	4
Antalya Elmalı ve Korkuteli Sporcu Eğitim Merkezleri	2	0	2	1	1	6
Artvin Yusufeli Sporcu Eğitim Merkezi	1	0	1	1	0	3
Aydın Sporcu Eğitim Merkezi	0	0	1	1	0	2
Balıkesir Sporcu Eğitim Merkezi	1	0	1	1	1	4
Bayburt Sporcu Eğitim Merkezi	1	0	1	0	1	3
Bingöl Sporcu Eğitim Merkezi	0	0	1	0	1	2
Bolu ve Gerede Sporcu Eğitim Merkezleri	2	0	2	4	2	10
Bursa Sporcu Eğitim Merkezi	3	0	2	2	1	8
Çorum Sporcu Eğitim Merkezi	1	0	1	0	1	3
Denizli Sporcu Eğitim Merkezi	0	0	0	0	0	0
Diyarbakır Sporcu Eğitim Merkezi	1	0	0	2	2	5
Edirne Sporcu Eğitim Merkezi	2	0	1	1	1	5
Erzincan Sporcu Eğitim Merkezi	1	0	1	0	1	3
Erzurum Sporcu Eğitim Merkezi	1	0	0	1	0	2
Gaziantep Sporcu Eğitim Merkezi	1	0	2	2	0	5
İğdır Sporcu Eğitim Merkezi	0	0	0	0	1	1
İzmir Sporcu Eğitim Merkezi	1	1	1	1	1	5

Sem Merkezinin Adı	Beslenme Uzmanı- Diyetisyen	Doktor	Fizyoterapist	Masör- Masöz	Psikolog	Toplam
Kahramanmaraş- Göksun Sporcu Eğitim Merkezi	1	0	1	1	1	4
Karaman Sporcu Eğitim Merkezi	1	0	1	0	0	2
Kars Sporcu Eğitim Merkezi	1	0	1	0	0	2
Kayseri Sporcu Eğitim Merkezi	1	0	1	1	2	5
Kocaeli Sporcu Eğitim Merkezi	1	0	2	1	2	6
Konya Sporcu Eğitim Merkezi	1	0	2	3	2	8
Malatya Sporcu Eğitim Merkezi	1	0	1	1	1	4
Manisa Sporcu Eğitim Merkezi	1	0	1	1	1	4
Mersin Sporcu Eğitim Merkezi	1	0	1	2	2	6
Muğla Milas Sporcu Eğitim Merkezi	1	0	1	0	1	3
Ordu Sporcu Eğitim Merkezi	1	0	1	1	1	4
Osmaniye Sporcu Eğitim Merkezi	1	0	1	1	0	3
Rize Sporcu Eğitim Merkezi	2	0	3	3	1	9
Sakarya Sporcu Eğitim Merkezi	2	0	1	2	2	7
Samsun Kavak Sporcu Eğitim Merkezi	0	0	1	0	0	1
Sinop Sporcu Eğitim Merkezi	1	0	1	1	0	3
Rize Sporcu Eğitim Merkezi	2	0	3	3	1	9
Sakarya Sporcu Eğitim Merkezi	2	0	1	2	2	7
Samsun Kavak Sporcu Eğitim Merkezi	0	0	1	0	0	1
Sinop Sporcu Eğitim Merkezi	1	0	1	1	0	3
Sivas Sporcu Eğitim Merkezi	1	0	1	0	1	3
Şırnak Sporcu Eğitim Merkezi	0	0	0	0	0	0
Tokat Sporcu Eğitim Merkezi	1	0	0	2	1	4
Trabzon Sporcu Eğitim Merkezi	1	0	2	4	1	8
Van Sporcu Eğitim Merkezi	2	0	1	1	2	6
Yozgat Sporcu Eğitim Merkezi	1	0	1	0	1	3
Toplam	49	1	49	48	44	191

1.10. Yeteneğin Tarihçesi ve Tanımı

Yetenek kelimesi, Yunanlılar tarafından alışverişlerde kullanılan tartı plakasının eğimini belirten Yunanca “tālanton” teriminden gelir. Sonrasında bu kavram tartılan nesneyi ödeme için kullanılan altın veya gümüş paraları belirtmek için kullanılmaya başlandı. Bir alıcı teraziye ne kadar çok para koyarsa o kadar çok mal satın alabilirdi. Bu da insan ne kadar tālantona sahipse o kadar zengin olabilir demektir. Bu yüzden “yetenekli olmak” kişinin diğer insanlardan ayırt edilebileceğini ya da kimden ayrılabilceğini gösteren bir ifade haline gelmişti. Diğerlerinin üzerinde olan özellikle yüksek bir sosyal sınıfa ait kavramdı. Eski Romalıların ve Yunanların yeteneğe olan ilgisinin kökenini, teosantrik olduğu için Tanrı'nın bir hediyesi olduğuna ve birçok olgunun Tanrı'nın iradesinden kaynaklandığına inanmalarından gelmektedir. Yeteneğin doğuştan gelen bir şey olduğu fikri bu eski inançlar sayesinde uzun yıllar boyunca devam etmiştir. İncil'de anlatılan bir hikaye olan "Yetenekler Meseli" sayesinde yetenek kelimesi zamanla yaygınlaşmıştır. Hikaye, uzun bir yolculuğa çıkmadan önce zengin bir satıcının tüm mallarını (tālantonlarını) üç hizmetçisine bıraktığını anlatıyor. İlk hizmetçi beş tālanton, ikincisi üç tālanton ve sonuncusu sadece bir tālanton alır. İlk iki hizmetçi, aldıkları tālantonları değerlendirerek ikiye katlarken, üçüncüsü tālantonu gömer ve bundan hiçbir şey kazanmaz. Döndükten sonra satıcı ilk iki hizmetçinin davranışlarını takdir ederken üçüncüyü cezalandırır. Gerçekten de satıcı, tembellik veya korkudan risk almak istemeyen ve yeteneğinden daha fazla bir şey elde etmeyen üçüncünün aksine, kendilerine verileden kar elde edebilen hizmetçilere değer vermiştir. Hikaye de bir kişinin aldığı veya sahip olduğu şeyi geliştirme, büyütme, onu başlangıç noktasından daha iyi ve daha büyük bir şeye dönüştürme olasılığına büyük önem verilir (Reverberi, 2019).

Simonton, (1999) belirli özelliklerin genetik kalıtsallığına büyük önem verdi ve yeteneği şöyle tanımladı: “bireyin özel beceriler ve eğitim gerektiren bir alanda olağanüstü yüksek performans göstermesini sağlayan herhangi bir doğuştan gelen kapasite”.

Araújo ve Davids (2011) ise yeteneği “deneyimlenen görevler, fiziksel ve sosyal çevre ve bir icracının kişisel kaynakları tarafından dayatılan kısıtlamalar tarafından yakalanan dinamik olarak değişen bir ilişki” olarak tanımlayarak yetenek arasındaki karmaşık bağı vurgular.

1.11. Sportif Yetenek

Günümüzde sportif uzmanlık çok değerli ve elde edilmesi zor olduğu için ulusal spor kuruluşları, federasyonlar ve takım yöneticilerinin, uzmanlık kazanımını hızlandırmak için beceri geliştirme verimliliğini arttıracak yöntemleri hızla ortaya çıkarmaları önem arz etmektedir. Birçok profesyonel spor organizasyonu, sporcuların atletik onarımlarına yardımcı olması umulan akut bilim odaklı sistemleri eşliğinde örneğin; güç, kondisyon, beceri kazanımı ve performans analizi teknikleri destekler. Bu akut müdahalelere ek olarak, sportif potansiyele sahip gençleri performans arttırıcı ortamlara maruz bırakmak, uzun vadeli gelişim programlarının uygulanmasına yol açmıştır. Bu uygulama Doğu Avrupa ülkelerinde Çocuk ve Gençlik Spor Okulları gibi uzmanlaşmış gelişim organizasyonlarının, Birleşik Krallık Yüksek

Performans Yetenek Programının ve Katar'da ASPIRE gibi Ulusal programların kurulmasıyla sonuçlanmıştır. Spor organizasyonları tarafından üst düzey yarışmalarda en iyi performansa ulaşma yeteneğine sahip olarak görülen gençlerin tespiti, tanımlanması, seçilmesi ve onaylanmasına yatırım devam etmektedir. Bu nedenle yetenek tespiti, tanımlama, seçme ve doğrulama sportif mükemmelliğin elde edilmesinde çok önemli bir rol oynamaktadır. Sportif yeteneğin tespiti belirli spor aktivitelerine katılmayan bireylerde performans potansiyelinin keşfi olarak tanımlanır. Avustralya'da kullanılan bu yetenek tespit stratejisinin bir örneği yetenek arama programıdır. Ancak yetenek tespit programları sportif yeteneği tekil bir unsurla ilişkilendirdiğinden bireysel spor branşları için daha uygun olabilir (Woods, 2015).

1.12. Sportif Psikolojik Yetenek

Gill ve Williams (2008) spor psikolojisini “spor ve egzersizde insan davranışının bilimsel olarak incelenmesini ve bu bilginin fiziksel aktivite ortamlarında pratik uygulamasını içeren kinesiyojoloji dalı” olarak tanımlamaktadır.

Burton ve Raedeke (2008) zihinsel araçlar (hedef belirleme, imgeleme, kendi kendine konuşma ve gevşeme ve enerji verme) ile zihinsel beceriler (motivasyon, enerji yönetimi, dikkat, stres yönetimi ve kendine güven) arasında ayırım yapmaktadır. Zihinsel araçlar bir sporunun zihinsel becerilerini geliştirmek için kullanılabilir.

Sporun her bir spor katılımcısının sportif psikolojik becerisi üzerinde farklı bir etkisi vardır (McCarthy ve ark., 2010). Genç sporcular özellikle yüksek baskının olduğu anlarla başa çıkabilmek için yüksek kalitede sportif psikolojik beceriye ihtiyaç duyar (Harwood ve ark., 2004). Sportif psikolojik becerinin düzeyinin iyi olması performans artışını sağlarken düşük seviyeler performans üzerinde olumsuz bir etki sağlayabilir (Gee ve ark., 2010). Araştırmalar ayrıca sportif psikolojik beceri aracılığıyla başarılı ve daha az başarılı sporcular arasında ayırım yapılabileceğini göstermiştir (Elferink-Gemser ve ark., 2005).

Somut ve görünür olan fiziksel gelişimin aksine bilişsel gelişim daha az somut ve görünür durumdadır. Bilişsel gelişim ergenin düşünme sürecinde değişikliğe yol açar. Somut düşünceden, somut ve soyut kavramlarını analiz etme ve akıl yürütme yeteneğine dönüşür (Louw ve ark., 2005).

(Nicholls ve ark., (2009) yaptıkları çalışmada pubertal durum ve kronolojik yaşın büyüme sırasında sportif psikolojik becerinin gelişimi üzerinde etkisi olduğunu doğrulamıştır.

Bilişsel gelişim psikolojik yönlerin yanı sıra duygusal ve sosyal davranış üzerinde de dönüştürücü bir etkiye sahiptir. Bu dönüşüm daha çok çocuk belirli sporlara yönelik kararlar aldığıda geçerlidir ve bu kararlar geç çocukluktan ergenliğe kadar gerçekleşir (McCarthy ve ark., 2010).

1.13. Adolesan (Ergenlik) Dönem

Dictionary.com'a göre ergenlik, “insan gelişiminde ergenlik ve yetişkinlik arasındaki, esas olarak gençlik yıllarını kapsayan ve reşit olma yaşına ulaşıldığında yasal olarak sona eren geçiş dönemi” olarak tanımlamaktadır. Merriam webster sözlüğü ise ergenliği “bir çocuğun bir

yetişkinliğe dönüştüğü yaşam dönemi” olarak adlandırır. Ergen gelişiminin incelenmesinde ergenlik biyolojik olarak fiziksel olarak tanımlanabilir. Ergenlik ile fiziksel büyümenin sona ermesi sonucunda bilişsel olarak soyut ve çok boyutlu düşünme yeteneğindeki değişiklikler ve yetişkin rollerine hazırlık dönemi başlar. Bunun yanı sıra ergenlik teriminin tam ifade edilmesi güçtür. Çünkü hem ergenliğin başlangıcı hem de olgunluğa erişmenin tanımlanması veya fiilen imkânsızdır. Ergenlik dönemi kültürler ve toplumlar arasında var olan farklılıklara bağlı olarak 10, 11 veya 12 yaşlarında başlayıp 18-21 yaş arasında sonlanır. Herhangi bir toplumda ergenliğin kapsamlı bir şekilde anlaşılması, tarih, antropoloji, psikoloji, sosyoloji, kültürel miras ve geleneklerden toplanan çeşitli bakış açılarından elde edilen bilgilere bağlıdır. Ancak hangi toplumda olursa olsun ergenliğin çocukluk ve yetişkinlik arasındaki geçiş dönemi olduğu açıktır. Bu aşamada birey kendini yetişkin rollerini üstlenmeye alıştırmaya (Kapur, 2015).

Adolesan (ergenlik) kavramı aslında bir tanımdan çok bir süreci temsil eden ve insan hayatının en önemli evrelerinden birisidir. Bu dönemde yeni beden algısı, gelişen hormonal faaliyetler, anne baba yerine geçen yeni ilişkiler ve hayatının birçok alandaki değişimler bu olgulara uyum sağlama konusu hem birey hem de bireyin çevresindeki insanlar için kolay olmamaktadır. Ergenlik döneminde birey, bir yandan bedenindeki değişimleri algılamaya çalışırken bir yandan da zihinsel süreçlerdeki farklılaşma ile başa çıkmak zorunda kalabilmektedir. Çocukluk döneminde aile fertlerini model olarak alan birey, adolesan çağ ile öğretmen, okul arkadaşları ve çevredeki bireyler ile etkileşim kurmaya başladığından bu süreç kimlik karmaşasına neden olmaktadır. Ergen bireylerin bu dönemde okul arkadaşlıklarına karşı olumsuz davranışlar yapması ve okulda daha fazla zaman geçirme arzusu eğitim ve öğretimin bu dönemde ne kadar önemli olduğunu göstermektedir. Özellikle bu dönem okullarda verilen eğitim ve öğretimin yanında bireylerin çevresini tanıması, yeteneklerinin farkına varması, meslek seçimi gibi birçok konu hakkında zihinsel öngörü kazanmasına yardımcı olur. Adolesan çağda dikkat edilmesi gereken başka bir unsur ise ‘bireysellik’ kavramıdır. Bu çağdaki bireyler fiziksel, zihinsel ve ruhsal değişimler geçirdiğinden süreçlere vereceği tepki hızı ve etkilenme dereceleri birbirinden farklı olabilir. Adolesan dönemdeki zihinsel gelişim dikkate alındığında da bireyin çocukluk dönemindeki gibi somut düşüncelerden uzaklaştığı ve daha çok soyut kavramlar üzerinde zaman geçirdikleri bilinmelidir. Bazı adolesanlar bu dönemde problem çözme yeteneği gelişmesi ile soyut düşünce kavramına ağırlık vererek akademik başarısını arttırabilir. Bazı adolesan bireylerin ise soyut düşünme becerisi diğer bireylere göre baskın olabilir. Farklılıkların olduğu bu dönemde bireylerin ilgi ve yeteneklerine göre sınıflandırılması ve ders müfredat ve programlarının hazırlanması sırasında bireysel farklılıkların göz önüne alınması elzem bir durumdur. Bu dönemde bireylerin gelişim özelliklerine ve ihtiyaçları ölçüsünde eğitim ve öğretim programları hazırlanırken ‘Ergen ben merkezliği’ konusu göz ardı edilmemelidir. Okullarda verilen ödevlerin ilgi ve yetenekleri ölçüsünde verilmesi ve bireysellik ilkesi göz önüne alınması zihinsel gelişime olumlu katkıda bulunacaktır. Ergen bireyler yeni akıl yürütme becerisini kullanarak ahlaki değerleri sorgulayabilir, ideal ebeveyn nasıl olmalıdır sorularına cevap arayabilir, zihinsel olarak varoluşun nedenlerini sorgulayabilir bu da bireyin kendi ailesi ile çatışmaya girmesine sebep olabilir. Bireyin bu dönemde

ebeveynleri ile çatışmaya girmesi akademik olarak kazanımların kaybedilmesine ve akademik başarısının düşmesine neden olacağı unutulmamalıdır (Çal, 2021).

1.14. İlgili Araştırmalar

Monnich (2021) "Buz Hokeyi Kalecileri İçin Zihinsel Beceriler Eğitimi" başlıklı doktora tez çalışmasında buz hokeyi kalecilerin karşılaştığı zihinsel zorlukları tespit ederek kaleciler için önemli olan zihinsel becerileri incelenmiştir. Kuzey Amerika'da, Avrupa'da, ulusal liglerde ve üniversitelerde bulunan profesyonel erkek ve kadın takımların buz hokeyi kalecileri ve kaleci antrenörlerinin oluşturduğu 115 kişiye (Smith ve ark., 1995) tarafından geliştirilen ACSI-28 ölçeğini uygulanmıştır. Çalışmanın sonucunda kalecilerin zihinsel zorluklar yaşadığı en çok zorlandıklarını belirttikleri düşünceleri kontrol etme, tutarlı performans gösterme ve odaklanmayı sürdürme konularında bilişsel kontrol becerilerini geliştirmeleri gerektiği doğrulanmıştır. Ayrıca kalecilerin karşılaştıkları zorlukların farkında olduklarını fakat onları yönetmek için zihinsel becerilerini nasıl kullanacaklarını bilmedikleri ortaya çıkmıştır. Çalışma sonucunda kalecilere özel ihtiyaçları hedefleyen programların geliştirilmesi gerektiği tespit edilmiştir.

Yıldız, (2020) "Taekwondo Sporcularının Psikolojik Beceri Düzeylerinin İncelenmesi" başlıklı yüksek lisans tezinde elit düzeyde yarışan taekwondo sporcularının psikolojik becerilerinin değerlendirilmesini amaçlamıştır. Çalışmanın örneklem grubunu 2019 yılı müsabaka döneminde Gençler Türkiye şampiyonası ve Büyükler Türkiye şampiyonasında yarışan 525 sporcu oluşturmuştur. Tarama (survey) modeli esas alınarak yürütülen bu çalışmada; Smith ve arkadaşları (1995) tarafından geliştirilen ve Erim Erhan ve diğerleri tarafından Türkçe adaptasyonu yapılan "Sporcuların Psikolojik Becerilerinin Değerlendirilmesi Ölçeği (ACSI-28) kullanılmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde ve hesaplanmış değerlerin bulunmasında SPSS 20.0 istatistik paket program kullanılmıştır. Sonuçlara bakıldığında taekwondo sporcularının öz değerlendirmede "öğrenmeye açık olma", "güven ve başarı motivasyonu" ve "hedef belirleme ve mental hazırlık" alt boyut puan ortalamalarının yüksek olduğu görülmüştür. Cinsiyete, yaşa, yarıştığı kategoriye, millilik durumu, ulusal ve uluslararası başarı durumuna göre bakıldığında anlamlı farklılık tespit edilirken spor yapma yılı değişkenine göre herhangi bir anlamlı farklılık görülmemiştir.

Özcan, (2017) "Ortaokul Öğrencilerinin Spora Özgü Psikolojik Yetenek Seviyelerinin İncelenmesi" başlıklı doktora tez çalışmasında ortaokul öğrencilerinin sportif açıdan psikolojik özellikleri incelenmiştir. Ortaokul öğrencilerinin spora özgü psikolojik yetenek seviyeleri ile antropometrik ölçümler ve performans testlerinden almış oldukları dereceler arasındaki ilişkileri ortaya çıkarmak ve öğrencilerin demografik özelliklerine göre spora özgü psikolojik yetenek seviyeleri arasındaki farklılıkları belirtmeyi amaçlamıştır. Ankara'daki ortaokulların 5., 6., 7. ve 8. sınıflarında öğrenim gören öğrencilerinin bulunduğu 637 öğrenci çalışma grubunu oluşturmuştur. Veri toplama araçları olarak Smith, Schutz, Smoll ve Ptacek (1995) tarafından geliştirilen ve Türkçe 'ye uyarlaması yapılan "The Athletic Coping Skills Inventory-

28 (ACSI-28)" envanteri, ayrıca sportif performans düzeylerinin belirlenmesinde "Otur Uzan Esneklik Testi, Durarak Uzun Atlama, Dikey Sıçrama, Flamingo Denge Testi, Pençe Kuvveti, 30 sn. Mekik, Çeviklik T-Testi ve 20 Metre Sürat Testi" kullanılmıştır. Araştırma bulgularına göre öğrencilerinin spora özgü psikolojik yetenek seviyeleri ile yaş, sporculuk durumları, vücut ağırlıkları, vücut kitle indeksleri (VKİ), otur uzan esnekliği, durarak uzun atlama, dikey sıçrama düzeyleri, 30 saniye mekik testi skorları, çeviklik T-testi ve 20 metre koşu sürati testi skorları arasında anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Öğrencilerin cinsiyetleri, boy uzunlukları, kulaç uzunlukları, oturma yükseklikleri, flamingo denge testi, pençe kuvveti testi, sağ el ve sol el kullanımı sonuçlarında, öğrenim gördükleri okullara göre anlamlı farklılık gözlemlenmemiştir. Kemp, (2013) "13 Yaşındaki Yetenekli Ergenlerin Spor Psikolojik Özellikleri" başlıklı doktora tez çalışmasında Sportif psikolojik beceriler ile spordaki performansın ilişkisini araştırmıştır. Ayrıca sportif psikolojik beceriler açısından cinsiyet farklılıklarını, başarılı ve daha az başarılı sporcuların sportif psikolojik profillerini incelemiştir. Güney Afrika'da Potchefstroom'daki bir okulda yaş ortalaması 13.2 ± 0.33 olan 162 sekizinci sınıf öğrencisi örneklem grubunu oluşturmuştur. Katılımcılar, Avusturalya Yetenek Arama Protokolü'nün yanı sıra Sportif Sorunlarla Başa Çıkma Becerileri Envanteri- 28'e (ACSI-28) tabi tutulmuştur. İlk olarak, grup, Avusturalya Yetenek Arama Protokolü'nde 16 yetenekli ergen ve 146 daha az yetenekli ergenden oluşan iki gruba ayrılmıştır. Yetenekli ergenler, yedi spor psikolojik değişkeninin tümünde daha az yetenekli akranlarından iyi puanlar alarak, zorluklarla başa çıkma, baskı altında zirve yapma, hedef belirleme, kendine güven ve koçluk konusunda istatistiksel olarak anlamlı daha iyi puanlar elde etmiştir. İkinci aşamada ise 162 kişi 77 erkek ve 85 kadın olarak iki gruba ayrılmıştır. Erkek ve kadın ergen spor katılımcıları, spor psikolojik becerilerinin hiçbirinde anlamlı farklılık göstermemiştir. Fakat Erkek grup, baskı altında zirveye çıkma, hedef belirleme, endişeden kurtulma, kendine güven ve ortalama başa çıkma yeteneğinde kadınlara göre daha iyi puanlar almıştır. Kadın grubu ise zorluklarla başa çıkma, konsantrasyon ve koçluk konusunda erkeklerden daha iyi puanlar almıştır. Çalışmanın sonuçlarına göre spor performansı ile spor psikolojik becerileri arasında bir ilişki olmasına rağmen, olgunlaşma ve bilişsel gelişim gibi spor psikolojik becerilerini ve gelişimini etkileyebilecek birkaç faktör vardır.

Du Plessis ve ark., (2019) "Ergen spor katılımcılarının sportif psikolojik beceri profillerinin cinsiyete göre karşılaştırmaları" başlıklı çalışmada amacı Güney Afrika'da ergenlik döneminde bulunan spor katılımcılarının sportif psikolojik beceri profiline ilişkin cinsiyet farklılıklarını araştırmaktı. Çalışmanın örneklem gurubunu 211 (89 erkek ve 122 kız) dokuzuncu sınıf öğrencisi (14 ve 15 yaşında) oluşturmuştur. Katılımcılara sportif psikolojik beceri profillerini belirlemek için sportif sorunlarla başa çıkma becerileri envanteri (ACSI-28) uygulanmıştır. Sonuçlara bakıldığında erkeklerin ölçülen sekiz spor psikolojik becerisinden yedisinde daha yüksek ortalama puanlar elde ettiğini görülmüştür. Erkeklerin ($52,06 \pm 20,27$) kızlara ($46,17 \pm 20,56$) göre istatistiksel olarak anlamlı fark yarattığı tek beceri endişeden kurtulma becerisi olmuştur. Araştırma sonucunda mevcut bulgular sporun gelişim düzeyinde bulunan

erkek ve kız katılımcıların sportif psikolojik beceri eğilimlerinin çok benzer görüldüğünü göstermiştir.

Susatha, ve Rajeswaran (2021) "Erkek hentbolcularda oyundaki pozisyonun atletik başa çıkma beceri envanterine etkisi" başlıklı çalışmada erkek hentbolcular arasında oyundaki pozisyonlarının başa çıkma becerileri üzerindeki etkisini araştırmıştır. Bu çalışmayı gerçekleştirmek için örneklem grubunu pivot, arka oyuncu ve kanat pozisyonunun her birinden rastgele 30 oyuncu olacak şekilde 90 oyuncudan oluşturmuştur. Çalışmada veri toplama aracı olarak Smith tarafından geliştirilen sportif sorunlarla başa çıkma becerileri envanteri kullanılarak örneklemelerin sportif başa çıkma becerileri ölçülmüştür. Çalışmanın sonucunda pivot, arka oyuncu ve kanat oyuncularında pozisyon farklılığına bağlı anlamlı bir değişikliğin olmadığı görülmüştür.

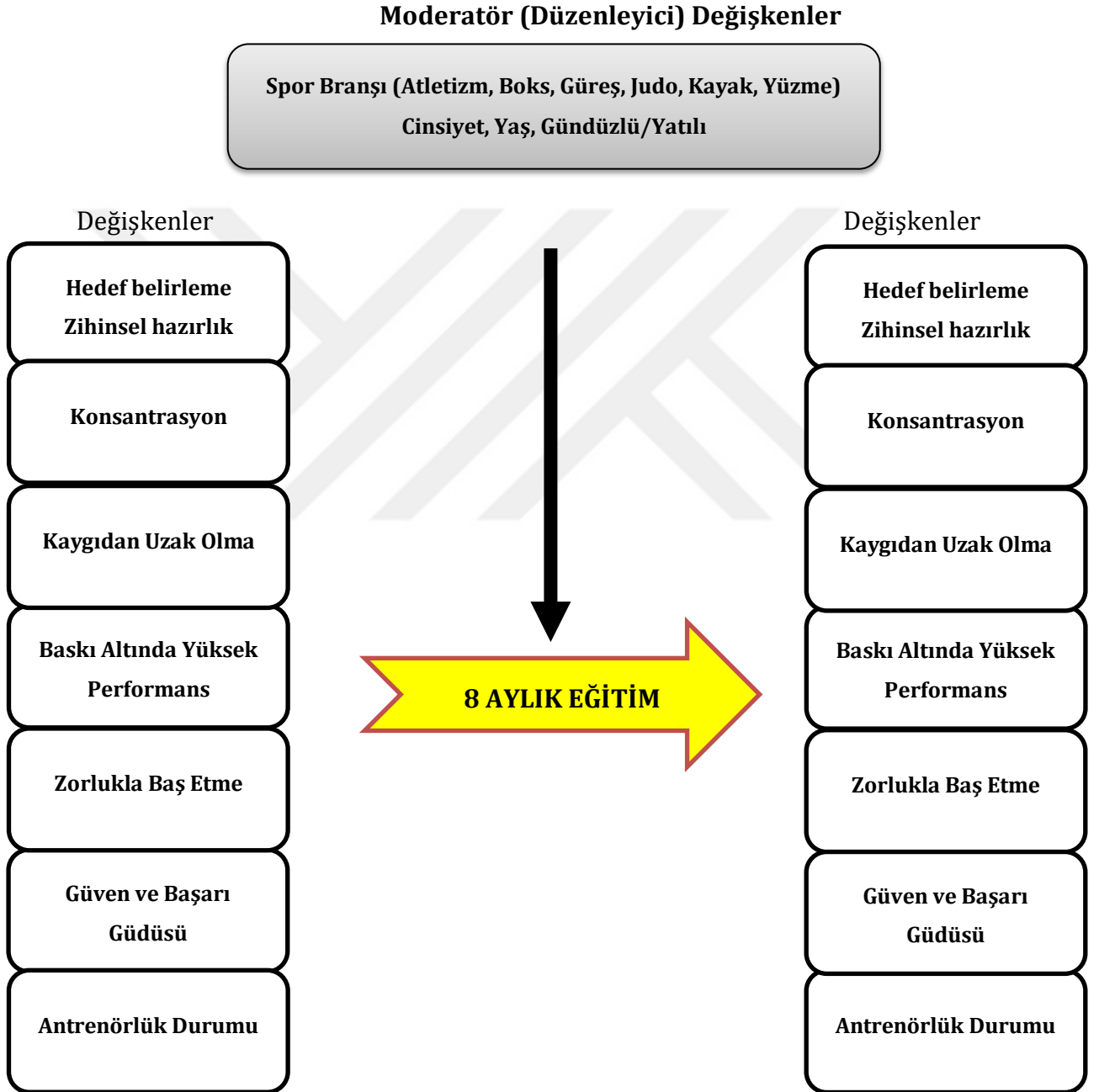

2. BÖLÜM

MATERYAL VE YÖNTEM

Bu bölümde” araştırma modeli, evren ve örneklem, veri toplama süreci, veri toplama aracı ve verilerin analizi ile ilgili açıklamalara yer verilmiştir.

2.1. Araştırma Modeli

Şekil 2. 1. Tek Gruplu Ön Test- Son Test Deneysel Araştırma Modeli

Çalışmada nicel araştırma yöntemlerinden tek gruplu ön test-son test deneysel araştırma deseni (Creswell, 2011) kullanılmıştır. Bu sayede sporcu eğitim merkezlerinde eğitim gören ve olimpiik sporcu olma yolunda farklı branşlarda ilerleyen çocukların aldıkları eğitimler sonucunda sportif sorunlarla başa çıkma becerilerindeki değişimler incelenerek sportif başarılarına katkı sağlayacak önerilerde bulunmak amaçlanmıştır.

2.2. Evren ve Örneklem Grubu

Araştırmanın katılımcılarının belirlenmesinde en önemli faktör yetenekli sporcular olarak ifade edilen alanında başarılar elde etmiş sporculardan oluşmasıdır. Bu bağlamda ülkemizde en küçük yaş grubunda devletimiz tarafından seçilip, branşa özgü eğitim sürecine dahil olan sporcu eğitim merkezlerine kayıtlı sporcular çalışmaya seçilmiştir. Araştırmanın evrenini eğitim merkezlerine kayıtlı olan 1635 sporcu oluşturmaktadır. Çalışma atıcılık, atletizm, badminton, boks, cimnastik, eskrim, güreş, halter, judo, kano, kayak, kürek, tenis, yelken ve yüzme branşlarından toplamda 893 sporcunun gönüllülük esasına dayalı şekilde tamamlanmıştır.

Çalışma grubuna hazırlanan kişisel bilgiler formunu sportif sorunlar ile başa çıkma becerileri envanterinin yanında sunulmuş olup cevaplar analiz edilmiştir. Kişisel bilgi formuna verilen cevaplara baktığımızda;

Tablo 2. 1. Sporcuların Sosyo-Demografik Özellikleri (ikamet, yerleşim, cinsiyet, yaş, kilo, boy)

Değişkenler	Tercihler	<i>f</i>	%
İkameti (ilk 10 şehir)	Trabzon	68	7,6
	Adana	57	6,4
	Erzincan	53	5,9
	Mersin	49	5,5
	Ordu	43	4,8
	Sivas	41	4,6
	Diyarbakır	38	4,3
	Rize	38	4,3
	İzmir	36	4,0
	Kocaeli	36	4,0
	Diğer	434	18,6
	Toplam	893	100
	Yaşadığı yerleşim birimi	İl	611
İlçe		211	23,6
Köy		71	8,0
Toplam		893	100
Cinsiyet	Kadın	297	33,3
	Erkek	596	66,7
	Toplam	893	100
Yaş	10-12	146	16,3
	13-15	475	53,2
	16-18	272	30,5
	Toplam	893	100
Kilo (kg)	49 ve altı	265	29,7
	50-69	456	51,1
	70-89	137	15,3
	90 ve üzeri	35	3,9
	Toplam	893	100
Boy (cm)	130-144	18	2,0
	145-159	187	20,9
	160-174	465	52,1
	175-189	216	24,2
	190 ve üzeri	7	0,8
	Toplam	893	100

Tablo 2.1.'de sporcuların sosyo-demografik özellikleri (ikamet, cinsiyet, yaş, kilo ve boy) değişkenlerinin incelendiği görülmektedir. Sporcuların ikametlerine göre ilk 10 ilin dağılımları incelendiğinde, En yüksek ikamet eden sayısı 68 sporcu ile Trabzon'da en az ise 36 sporcu ile İzmir ve Kocaeli'de görülmüştür. Sporcuların cinsiyet dağılımlarına bakıldığında, Kadın 297, Erkek 596 sporcu bulunmaktadır. Yaş değişkenine göre incelendiğinde, çalışmada en yoğun yaş aralığını 13-15 yaş arası 475 kişi, en düşük ise 10-12 yaş arası 146 sporcu oluşturmaktadır.

Kilo değişkenine bakıldığında, en yoğun grubu 50-69 kg arası 456 sporcu, en az yoğun grubu ise 90 kg ve üzeri 35 sporcu oluşturmaktadır. Boy değişkenine göre incelendiğinde, en yoğun grubu 160-174 cm arasında 465 sporcu, en az yoğun grubu 190 cm ve üzerinde 7 sporcu oluşturmaktadır. Genel itibari ile araştırmada 893 sporcu bulunmaktadır.

Tablo 2. 2. Sporcuların Sosyo-Demografik Özellikleri (branş, yatılılık, spora başlama yaşı, en sevdiği ders, kullandığı el)

Değişkenler	Tercihler	f	%
Branş	Atletizm	259	29,0
	Güreş	256	28,7
	Judo	124	13,9
	Boks	57	6,4
	Yüzme	53	5,9
	Kayak	30	3,4
	Diğer (Cimnastik, Kürek, Atıcılık, Badminton, Halter, Kano, Tenis, Yelken)	114	12,8
Toplam	893	100	
Yatılı Durumu	Gündüzlü	684	76,6
	Yatılı	209	23,4
	Toplam	893	100
Spora Başlama Yaşı	10	161	18,0
	12	159	17,8
	11	149	16,7
	9	123	13,8
	8	76	8,5
	13	61	6,8
	7	51	5,7
	6	41	4,6
	14	32	3,6
	Diğer (-5 ile +15)	40	4,5
	Toplam	893	100
En çok sevilen ilk 10 ders	Matematik	206	23,1
	Beden Eğitimi	202	22,6
	Edebiyat	71	8,0
	İngilizce	70	7,8
	Tarih	68	7,6
	Fen Bilgisi	58	6,5
	Türkçe	49	5,5
	Biyoloji	29	3,2
	Coğrafya	23	2,6
	Fizik	20	2,2
	Diğer dersler	97	10,9
	Toplam	893	100
Kullandığı eli	Sağ	808	90,5
	Sol	85	9,5
	Toplam	893	100

Tablo 2.2.'de sporcuların sosyo-demografik özellikleri (brans, yatılı durumu, spora başlama yaşı, en çok sevilen ders ve kullandığı eli) değişkenlerinin incelendiği görülmektedir. Sporcuların branşlarına göre dağılımları incelendiğinde, en yüksek katılım atletizmde 259 sporcu ile en düşük katılım ise kayakta 30 sporcu ile gerçekleşmiştir. Yatılılık durumu değişkenine bakıldığında, gündüzlü 684 ve yatılı 209 sporcu olduğu görülmektedir. Spora başlama yaşları incelendiğinde yoğunluğu 10 yaşında başlayan 161 sporcu oluştururken, 14 yaşında başlayan 32 sporcu ise en az yoğunluğu oluşturmaktadır. En çok sevilen ilk 10 dersin dağılımları incelendiğinde, en çok sevilen ders 206 sporcu tarafından seçilen matematik olurken, en az sevilen ders 20 sporcu tarafından seçilen fizik olmuştur. Baskın kullanılan el değişkenine bakıldığında, sağ elini baskın kullanan 808 ve sol elini baskın kullanan 85 sporcu bulunmaktadır. Genel itibari ile araştırmada 893 sporcu bulunmaktadır.

Tablo 2. 3. Sporcuların Sosyo-Demografik Özellikleri (izlemeyi sevdiği branş, yapmak istediği branş, antrenman yeterliliği, ilave antrenman ve süresi)

Değişkenler	Tercihler	f	%
İzlemeyi sevdiği ilk 10 branş	Güreş	191	21,4
	Futbol	179	20,0
	Atletizm	154	17,2
	Voleybol	76	8,5
	Judo	70	7,8
	Boks	53	5,9
	Yüzme	44	4,9
	Basketbol	36	4,0
	Cimnastik	14	1,6
	Kayak	13	1,5
	Diğer branşlar	63	7,1
	Toplam	893	100
	Kendi branşı dışında yapmak istediği ilk 10 branş	Futbol	271
Voleybol		144	16,1
Yüzme		79	8,8
Basketbol		73	8,2
Atletizm		55	6,2
Boks		51	5,7
Yok		32	3,6
Güreş		22	2,5
Cimnastik		17	1,9
Masa Tenisi		15	1,7
Diğer branşlar		134	15,0
Toplam		893	100
Antrenmanları yeterli buluyor mu?	Evet	855	95,7
	Hayır	38	4,3
	Toplam	893	100
İlave antrenman yapıyor mu?	Evet	488	54,6
	Hayır	405	45,4

	Toplam	893	100
İlave antrenman süresi (dk)	0-29	18	3,7
	30-59	123	25,2
	60-89	224	45,9
	90-119	30	6,1
	120 ve üzeri	93	19,1
	Toplam	488	100

Tablo 2.3.'de sporcuların sosyo-demografik özellikleri (izlemeyi sevdiği ilk 10 branş, kendi branşı dışında yapmak istediği ilk 10 branş, ailede sporcu var mı, antrenmanları yeterli buluyor mu, ilave antrenman yapıyor mu ve ilave antrenman süresi) değişkenlerinin incelendiği görülmektedir. Sporcuların izlemeyi sevdiği ilk 10 spor branşı incelendiğinde, en çok izlenen branş Güreş, en az izlenen ise kayak olmuştur. Sporcuların kendi spor branşları dışında yapmak istedikleri ilk 10 branşa bakıldığında, en çok istenen branş futbol, en az istenen ise masa tenisi olmuştur. Yapılan antrenmanları yeterli buluyor musun? Soruna verilen cevaplara bakıldığında, evet cevabını veren 855, hayır cevabını veren 38 bulunmaktadır. İlave antrenman yapıyor musun? Sorusuna verilen cevaplar incelendiğinde, evet cevabını veren 488, hayır cevabını veren ise 405 sporcu bulunmaktadır. İlave antrenman yaptığını belirten sporcuların cevap verdiği ilave antrenman süresinin kaç dakika olduğu sorusuna en çok cevap 224 sporcu ile 60-89 dk seçeneğine, en az cevap ise 18 sporcu ile 0-29 dk seçeneğine verilmiştir

Tablo 2. 4. Sporcuların Sosyo-Demografik Özellikleri (ailede sporcu, anne eğitim, baba eğitim, birincilik)

Değişkenler	Tercihler	f	%
Ailede sporcu var mı?	Var	330	37,0
	Yok	563	63,0
	Toplam	893	100
Anne eğitim düzeyi	İlkokul	349	39,1
	Lise	221	24,7
	Ortaokul	194	21,7
	Üniversite	113	12,7
	Yüksek lisans	14	1,6
	Doktora	2	,2
	Toplam	893	100
Baba eğitim düzeyi	Lise	284	31,8
	Ortaokul	236	26,4
	İlkokul	203	22,7
	Üniversite	151	16,9
	Yüksek lisans	18	2,0
	Doktora	1	,1
	Toplam	893	100
Daha önce birincilik aldı mı?	Evet	542	60,7
	Hayır	351	39,3
	Toplam	893	100

Tablo 2.4.'de örnekleme yer alan sporcuların sosyo-demografik özelliklerinin (anne eğitim düzeyi, baba eğitim düzeyi, yaşadığı yerleşim birimi, daha önce birincilik aldı mı) incelendiği görülmektedir. Ailede sporcu var mı sorusuna verilen cevaplar incelendiğinde, var cevabını veren 330, yok cevabını veren ise 563 sporcudur. Sporcuların anne eğitim düzeyi incelendiğinde, en çok ilköğretim mezunu, en az ise doktora mezunu olduğu görülmüştür. Sporcuların baba eğitim düzeyi incelendiğinde, en çok lise, en az ise doktora mezunu olduğu gözlemlenmiştir. Sporculara daha önce birincilik alıp almadıkları sorulduğunda ise, 542 evet, 351 hayır cevabı alınmıştır.

Tablo 2. 5. Sporcuların Sosyo-Demografik Özellikleri (yapmak istediği meslek, farklı özellik, kendini sorgulama, rüya, şans eşyası)

Değişkenler	Tercihler	f	%
Gelecekte yapmak istediği meslek (İlk 10 meslek)	Antrenör	238	26,7
	Beden Eğitimi Öğretmeni	197	22,1
	Milli Sporcu	68	7,6
	Polis	50	5,6
	Doktor	35	3,9
	Öğretmen	35	3,9
	Avukat	26	2,9
	Mühendis	19	2,1
	Yazılım Mühendisi	17	1,9
	Mimar	14	1,6
	Pilot	14	1,6
	Diğer meslekler	180	20,2
Toplam	893	100	
Farklı özelliği olduğunu düşünüyor mu?	Evet	648	72,6
	Hayır	245	27,4
	Toplam	893	100
Kaybettiğinde kendini sorguluyor mu?	Evet	856	95,9
	Hayır	37	4,1
	Toplam	893	100
Rüya görüyor mu?	Evet	555	62,2
	Hayır	338	37,8
	Toplam	893	100
Şans getiren eşyası var mı?	Evet	269	30,1
	Hayır	624	69,9
	Toplam	893	100

Tablo 2.5.'de sporcuların sosyo-demografik özellikleri (gelecekte yapmak istediği meslek, arkadaşlarına göre farklı özelliği olduğunu düşünüyor mu, kaybettiğinde kendini sorguluyor mu, müsabakadan önce rüya görüyor mu, şans getirdiğine inandığı eşyası var mı) değişkenlerinin incelendiği görülmektedir. Sporcuların gelecekte yapmak istediği ilk 10 meslek incelendiğinde, en çok verilen cevap antrenör, en az ise pilot olmuştur. Kendini

arkadaşlarından ayıran farklı özelliğinin olup olmadığını düşünüyor musun? Sorusuna ise 648 evet, 245 hayır cevabı verilmiştir. Kaybettiğinde kendini sorguluyor musun? Sorusuna ise 856 sporcu evet, 37 sporcu ise hayır cevabı vermiştir. Müsabaka öncesi rüya görüyor musun sorusuna 555 sporcu evet, 338 sporcu ise hayır cevabını vermiştir. Bir başka soru şans getirdiğine inandığın eşyan var mı? Sorusuna ise 269 sporcu evet, 624 sporcu hayır cevabını vermiştir.

2.3. Veri Toplama Süreci

Çalışma kapsamında verilerin toplanması için T.C. Gençlik ve Spor Bakanlığı Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu tarafından gerekli araştırma izni verilmiş olup, sporcu eğitim merkezi bulunan 46 Gençlik ve Spor İl Müdürlüğüne çalışmanın bilgisi verilmiştir. Öncelikli olarak velilerden gerekli izinin alınması için “Veli İzin Formu (ek-1)” dağıtılmış bir haftalık süreçte izin formların geri dönüşleri beklenerek bu süreçte veliler bilgilendirilmiştir. İzin formların tamamlanmasını takiben ıslak imzalı ve mühürlü Kişisel Bilgi Formu (ek-2) ve Sportif Sorunlarla Başa Çıkma Envanteri- 26 (ek-3) soruları dijital ortama Google form ile aktarılarak 11 Ekim 2021’de anket açılmış ve 18 Ekim 2021’de kapatılmıştır. Sporcu eğitim merkezlerinde antrenörler tarafından sporculara uygulanan bransa özgü 8 aylık eğitimin sonrasında, Sportif Sorunlarla Başa Çıkma Envanteri- 26 (ek-3) 6 Haziran 2022’de tekrar açılmış 13 Haziran 2022’de kapatılmıştır. Ön test ve son testten oluşan çalışmada ön teste katılan sporcu 1254 iken, son test itibariyle 893’e düşmüştür. Örneklem grubunun sayısının azalmasında dönem içerisinde kayıt sildirenler, nakil olanlar, milli takım kamplarında veya müsabakalarda olan sporcuların yanı sıra son testin uygulanmak istenmemesi etkili olmuştur. Yapılan işlemlerin tamamı Helsinki Deklarasyonu gözetilerek yapılmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak Smith ve ark., (1995) tarafından geliştirilmiş 7 faktörden ve 28 maddeden oluşan “ACSI-28” envanterinin, Özcan (2017) tarafından Türkçeye uyarlaması sonucunda yapısının bozulmadığı 7 boyuttan ve 26 maddeden oluşan hali kullanılmıştır.

2.4. Veri Toplama Aracı

2.4.1. Kişisel bilgi formu

Çalışmada sporcuların kişisel bilgilerini toplamak için; “İkamet ettiğin il?”, “cinsiyetin?”, “boy?”, “kilo?”, “Sporcu eğitim merkezine kayıtlı olduğun spor branşın?”, “Sporcu Eğitim Merkezindeki Statün?”, “Yapmış olduğun spor branşına kaç yaşında başladın?”, “En sevdiğin ders hangisidir?”, “Hangi elini daha baskın kullanırsın?”, “En çok izlemekten zevk aldığın spor branşı hangisidir?”, “Yapmış olduğun branş hariç en çok yapmak istediğin spor branşı nedir?”, “Ailende sporcu var mı?”, “Antrenörünün yaptırdığı antrenmanı yeterli görüyor musun?”, “Antrenörünün yaptırdığı dışında kendin ilave antrenman yapar mısın?”, “İlave antrenman yapıyorsan kaç saat yapıyorsun?”, “Annenin eğitim durumu nedir?”, “Babanın eğitim durumu nedir?”, “Yaşadığın yer neresidir?”, “Şu ana kadar girmiş olduğun resmi yarışmalarda şampiyonluk (1.lik) yaşadın mı?”, “İleriki yaşantında olmayı düşündüğün meslek nedir?”, “Seni

arkadaşlarına göre farklı kılan bir özelliğın olduğunu düşünüyör musun?”, Müsabakada yenildiğinde, neden yenildiğine dair kendini sorgular mısınız?”, “Gireceğın yarışma veya müsabakalar öncesinde rüyalarına girer mi?”, “Size şans getirdiğine inandığınız bir eşyanız var mı?” soruları açık uçlu veya çoktan seçmeli şekilde katılımcılara yöneltilmiştir.

2.4.2. Sportif sorunlarla başa çıkma becerileri envanteri-28 (ACSI-28)

Çalışmada kullanılan Smith ve ark., (1995) tarafından geliştirilen ve Özcan (2017) tarafından Türkçeye çevrilen ölçek ile sporcuların psikolojik olarak zorlukla başa çıkma becerilerinin ölçülmesi amaçlanmıştır. Ölçek 26 maddeden ve 7 alt boyuttan oluşmaktadır. Derecelendirilmesi 4'lü Likert tipi formunda geliştirilen ölçekte, katılımcılardan yaşadıkları deneyimleri ne kadar sıklıkta yaşadıklarını (Hemen hemen hiçbir zaman= 0, Bazen= 1, Sıklıkla= 2, Hemen hemen her zaman= 3) belirtmesi istenmiştir. Ölçeğın puanlamasında ise Toplam puan veya alt ölçeklerin toplamı: Her bir alt ölçek için toplam puan aralığı en düşük 0, en yüksek 12 olarak belirtilmiş ve alt ölçekten alınan yüksek puan daha kuvvetli bir gösterge olarak belirtilmiştir. Ölçeğın değerlendirilmesi noktasında ise toplam alınabilecek ölçek puanı 0 ile 78 arasında olup alınan yüksek puan daha kuvvetli bir anlam ifade etmektedir. Ölçeğın geçerliliğın belirlenmesinde birinci düzey doğrulayıcı faktör analizi uygulanmıştır.

Sorulara Verilen Cevap	Puanlama
Hemen hemen hiçbir zaman	0
Bazen	1
Sıklıkla	2
Hemen hemen her zaman	3

Şekil 2.2. ACSI-28 Ölçek Cevap Puanlaması

Ölçeğın güvenirliliğının belirlenmesinde iç tutarlılık katsayısı olan Cronbach alfa hesaplanmıştır. Birinci alt boyut zorlukla baş etmeye ait alfa değeri .66; ikinci alt boyut konsantrasyona ait alfa değeri .68, üçüncü alt boyut antrenörlük durumuna ait alfa değeri .71, dördüncü alt boyut güven ve başarı güdüsüne ait alfa değeri .65, beşinci alt boyut hedef belirleme/zihinsel hazırlığa ait alfa değeri .70, altıncı alt boyut baskı altında yüksek performansla ait alfa değeri .80 ve yedinci alt boyut kaygıdan uzak olmaya ait alfa değeri .62 olduğu belirlenmiştir. Test tekrar test güvenirlilik katsayısı için, birinci ve ikinci uygulamadan 7 faktöre ait toplam puanlar arasındaki Pearson korelasyon katsayıları hesaplanmıştır. Yüksek korelasyon değerleri, test tekrar test güvenirlilik katsayısının yüksek olduğunu göstermektedir. Birinci faktöre ait test tekrar test güvenirlilik katsayısı 0.72, ikinci faktöre ait test tekrar test güvenirlilik katsayısı 0.71, üçüncü faktöre ait test tekrar test güvenirlilik katsayısı 0.62, dördüncü faktöre ait test tekrar test güvenirlilik katsayısı 0.81, beşinci faktöre ait test tekrar test

güvenirlilik katsayısı 0.83, altıncı faktöre ait test tekrar test güvenirlilik katsayısı 0.79 ve yedinci faktöre ait test tekrar test güvenirlilik katsayısı 0.83 bulunmuştur (Özcan, 2017).

Tablo 2. 6. Alt boyutlar ve açıklamaları (Özcan, 2017)

Alt Boyutlar	Açıklamalar
Hedef belirleme / zihinsel hazırlık	Bu bölümden yüksek puan almış kişiler çalışmalarında hedefledikleri noktaya ulaşmaya kadar devam ederler. Bu kişiler planlar yaparlar ve kendilerini zihinsel olarak performans için hazırlarlar. Karşılaşacakları farklı durumlar için açıkça tanımlanmış oyun planları vardır.
Konsantrasyon	Bu alandaki ölçümden yüksek puan alan kişiler bir iş yaparken, rahatsız edici unsurlardan kolayca etkilenmeden yaptığı işe odaklanırlar. Bu özelliklerini hiç ummadıkları bir durumla karşılaştıklarında ya da zor durumlarda bile konsantre olarak sergilerler.
Kaygıdan uzak olma	Bu bölümden yüksek puan almış kişi, kötü performans sergileyeceği ya da hata yapacağı konusunda kendini fazla stres altına sokmaz. Buna ek olarak, hata yapınca başkalarının tavırları ne olur, diye fazla umursamaz. Bu kişiler olmasını istemedikleri şeylere değil, sadece olmasını istedikleri şeylere odaklanırlar.
Baskı altında yüksek performans	Bu bölümden yüksek puan almış kişiler, stres altındayken bulunduğu durumdan rahatsız olmak yerine ona karşı koyarak cevap verir ve iyi performans sergiler.
Zorlukla baş etme	Bu bölümden yüksek puan almış kişiler, durum ne kadar kötüye giderse gitsin olumlu ve istekli olmayı öğrenmiştir. İşler kızılmaya başladığında sakin ve kontrollü davranırlar. Ayrıca bu kişiler yaptığı hatalardan bir an önce geri dönebilir.
Güven ve başarı güdüsü	Bu bölümden yüksek puan alanlar, kendine güvenmeyi ve olumlu yönde motive olmayı öğrenmişlerdir. Bu kişiler sürekli ellerinden gelenin en iyisini yaparlar ve yeteneklerini geliştirmek için çok çalışırlar.
Antrenörlük durumu	Bu bölümden yüksek puan almış olanlar verilen direktifleri uygulayarak öğrenmeye açıktır.

2.5. Verilerin Analizi

Araştırmada elde edilen nicel verilerin çözümlenmesinde Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma gibi betimsel istatistikler, Ön test ve Son test puanların karşılaştırılmasında Eşli Örneklem t-Testi ile Ölçüm grupları, cinsiyet, yaş, yatılı/gündüzlü ve branş grupları ile ölçümXgrup karşılaştırmalarında Tekrarlı Ölçümler için İki Yönlü Varyans Analizi (Two-Way ANOVA) gerçekleştirilmiştir. Ayrıca normallik ve homojenlik varsayımları için Kolmogorov Simirnov Testi, Q-Q Plotlar ve Çarpıklık- Basıklık Katsayıları ile Küresellik varsayımı için Mauchly's Testi kullanılmıştır.

3. BÖLÜM

BULGULAR

Bu bölümde, tek gruplu ön-test son-test deneysel araştırma yöntemiyle desenlenen tez çalışması kapsamında yürütülen ve araştırma problemi ile alt problemlerin çözümlenmesine ilişkin elde edilen nicel verilerin analizi neticesinde ulaşılan bulgulara yer verilmiştir. Bölüm boyunca araştırmada cevap aranan alt problemlerin sırası takip edilmiş ve elde edilen bulgular bu sıraya göre sunulmuştur. Bu doğrultuda bulguların sunulmasında ilk olarak deneysel işlemin öncesi ve sonrasında elde edilen ortalama puanların dağılımlarına ilişkin betimsel istatistiklere yer verilmiştir. Daha sonra ön-test ve son-test ortalama puanlarının farkının anlamlılığına yönelik ilişkili (bağımlı) örneklem t-Testi sonuçları sunulmuştur. Son olarak ise, ön-test ve son-test puanları arasındaki ilişkide cinsiyet, yaş, branş ve yatılı olma durumu gibi değişkenlerin düzenleyici etkisi olup olmadığı incelenmiştir.

3.1. Sporcu Eğitim Merkezlerinde Eğitim Gören Sporcuların 8 Aylık Eğitim Öncesinde Uygulanan Sportif Sorunlarla Başa Çıkabilme Becerileri ve Alt Boyutlarına Ait Ön Test Puanlarının Dağılımına İlişkin Betimsel Bulgular

Çalışmanın birinci alt problemi “*Sporcu eğitim merkezlerinde çeşitli branşlarda (atletizm, boks, güreş, judo, kayak ve yüzme) eğitim gören sporcuların 8 aylık eğitim öncesinde sportif sorunlarla başa çıkabilme becerileri ve alt boyutlarına ait ön test puanları nedir?*” şeklinde belirlenmiştir. Bu alt problemin çözümlenmesi için ölçekten elde edilen puanların aritmetik ortalama (\bar{X}) ve standart sapma (ss) değerlerine ilişkin bulgular Tablo 3.1’de sunulmuştur.

Tablo 3. 1. Hedef Belirleme/Zihinsel Hazırlık Alt Boyutuna İlişkin Ön-test Puanlarının Dağılımına Ait Betimsel Bulgular (N= 893)

<i>Maddeler/ Değişkenler</i>	<i>Hedef Belirleme / Zihinsel Hazırlık</i>	<i>Min</i>	<i>Max</i>	\bar{X}	<i>ss</i>
Madde 1	Günlük ya da haftalık olarak ne yapacağıma rehberlik edecek belirli hedefler koyarım.	0	3	1,60	0,84
Madde 2	Hedeflerime nasıl ulaşacağımı belirlemek için planlamalar yaparım.	0	3	1,98	0,81
Madde 3	Her antrenman için performans hedeflerimi belirlerim.	0	3	2,02	0,81
Madde 4	Daha oyun başlamadan kafamda kurduğum bir oyun planım vardır.	0	3	2,00	0,86
(1) Hedef Belirleme / Zihinsel Hazırlık		0	12	1,90	0,54

Tablo 3.1.'de sunulan, sporcu eğitim merkezlerinde çeşitli branşlarda (atletizm, boks, güreş, judo, kayak ve yüzme) eğitim gören sporcuların 8 aylık eğitim öncesinde sportif sorunlarla başa çıkabilme becerileri hedef belirleme / zihinsel hazırlık alt boyutuna ait betimsel bulgular incelendiğinde, sporcuların en yüksek düzeyde katılım gösterdiği maddenin Madde 3 “*Her antrenman için performans hedeflerimi belirlerim.*” olduğu ortaya çıkmıştır. Öte yandan sporcuların en düşük düzeyde katılım gösterdikleri maddenin ise Madde 1 “*Günlük ya da haftalık olarak ne yapacağıma rehberlik edecek belirli hedefler koyarım.*” olduğu görülmüştür.

Tablo 3. 2. Konsantrasyon Alt Boyutuna İlişkin Ön-test Puanlarının Dağılımına Ait Betimsel Bulgular (N= 893)

<i>Maddeler/ Değişkenler</i>	<i>Konsantrasyon</i>	<i>Min</i>	<i>Max</i>	\bar{X}	<i>ss</i>
Madde 5	Spor yaparken dikkatimi toplayabilir, dikkat dağıtıcı şeyleri zihnimden uzaklaştırabilirim.	0	3	2,00	0,87
Madde 6	Dikkat dağıtıcı unsurlar, bir şeyler izlerken ya da dinlerken bana engel olmaz.	0	3	1,54	0,90
Madde 7	Uğraştığım sporda beklenmedik durumların üstesinden en iyi şekilde gelirim.	0	3	1,93	0,78
Madde 8	Oyun esnasında dikkatimi toplayabilir ve tek bir nesne ya da kişiye odaklanabilirim.	0	3	2,10	0,79
(2) Konsantrasyon		0	12	1,90	0,59

Tablo 3.2.'de sunulan, sporcu eğitim merkezlerinde çeşitli branşlarda (atletizm, boks, güreş, judo, kayak ve yüzme) eğitim gören sporcuların 8 aylık eğitim öncesinde sportif sorunlarla başa çıkabilme becerileri konsantrasyon alt boyutuna ait betimsel bulgular incelendiğinde, sporcuların en yüksek düzeyde katılım gösterdiği maddenin Madde 8 “*Oyun esnasında dikkatimi toplayabilir ve tek bir nesne ya da kişiye odaklanabilirim.*” olduğu ortaya çıkmaktadır. Öte yandan sporcuların en düşük düzeyde katılım gösterdikleri maddenin ise Madde 6 “*Dikkat dağıtıcı unsurlar, bir şeyler izlerken ya da dinlerken bana engel olmaz.*” olduğu görülmüştür.

Tablo 3. 3. Kaygıdan Uzak Olma Boyutuna İlişkin Ön-test Puanlarının Dağılımına Ait Betimsel Bulgular (N= 893)

<i>Maddeler/Değişkenler</i>	<i>Kaygıdan Uzak Olma</i>	<i>Min</i>	<i>Max</i>	\bar{X}	<i>ss</i>
Madde 9	Başkalarının performansım hakkında ne düşündükleri beni oldukça endişelendirir.	0	3	1,82	1,00
Madde 10	Yarışırken hata yapacağım ve başarılı olamayacağım diye kaygılanırım.	0	3	1,65	0,96
Madde 11	Başarısız olursam ya da işleri mahvedersem ne olur diye hayal ederim ve düşünürüm.	0	3	1,45	0,97
(3) Kaygıdan Uzak Olma		0	9	1,64	0,78

Tablo 3.3.'de sunulan, sporcu eğitim merkezlerinde çeşitli branşlarda (atletizm, boks, güreş, judo, kayak ve yüzme) eğitim gören sporcuların 8 aylık eğitim öncesinde sportif sorunlarla başa çıkabilme becerileri kaygıdan uzak olma alt boyutuna ait betimsel bulgular incelendiğinde, sporcuların en yüksek düzeyde katılım gösterdiği maddenin Madde 9 "*Başkalarının performansım hakkında ne düşündükleri beni oldukça endişelendirir.*" olduğu görülmektedir. Öte yandan sporcuların en düşük düzeyde katılım gösterdikleri maddenin ise Madde 11 "*Başarısız olursam ya da işleri mahvedersem ne olur diye hayal ederim ve düşünürüm.*" olduğu ortaya çıkmıştır.

Tablo 3. 4. Baskı Altında Yüksek Performans Boyutuna İlişkin Ön-test Puanlarının Dağılımına Ait Betimsel Bulgular (N= 893)

<i>Maddeler/Değişkenler</i>	<i>Baskı Altında Yüksek Performans</i>	<i>Min</i>	<i>Max</i>	\bar{X}	<i>ss</i>
Madde 12	Baskı altında olduğumda daha iyi oynayabilirim; çünkü daha net bir şekilde düşünürüm.	0	3	1,19	1,01
Madde 13	Oyun sırasında ne kadar fazla baskı varsa oyundan o kadar zevk alırım.	0	3	1,24	1,04
Madde 14	Stres veren durumlara karşı kolay bir şekilde göğüs gerebilirim.	0	3	1,68	0,82
Madde 15	Baskı altındayken daha az hata yaparım; çünkü daha iyi konsantre olurum.	0	3	1,32	1,01
(4) Baskı Altında Yüksek Performans		0	12	1,36	0,75

Tablo 3.4.'de sunulan, sporcu eğitim merkezlerinde çeşitli branşlarda (atletizm, boks, güreş, judo, kayak ve yüzme) eğitim gören sporcuların 8 aylık eğitim öncesinde sportif sorunlarla başa çıkabilme becerileri baskı altında yüksek performans alt boyutuna ait betimsel bulgular incelendiğinde, sporcuların en yüksek düzeyde katılım gösterdiği maddenin Madde 14 "*Stres*

veren durumlara karşı kolay bir şekilde göğüs gerebilirim.” olduğu görülmektedir. Öte yandan sporcuların en düşük düzeyde katılım gösterdikleri maddenin ise Madde 12 “Baskı altında olduğumda daha iyi oynayabilirim; çünkü daha net bir şekilde düşünürüm.” olduğu ortaya çıkmıştır.

Tablo 3. 5. Zorlukla Baş Etme Boyutuna İlişkin Ön-test Puanlarının Dağılımına Ait Betimsel Bulgular (N= 893)

<i>Maddeler/Değişkenler</i>	<i>Zorlukla Baş Etme</i>	<i>Min</i>	<i>Max</i>	\bar{X}	<i>ss</i>
Madde 16	Yarışma sırasında, işler ne kadar kötü giderse gitsin, olumlu ve istekli olmaya devam ederim.	0	3	2,00	0,87
Madde 17	İşler kötü gittiğinde, kendi kendime sakin ol diyorum ve bu işe yarıyor	0	3	1,78	0,93
Madde 18	Gerginleştığimi hissettiğimde kendimi rahatlatıp sakinleştirebilirim.	0	3	1,71	0,88
Madde 19	Benim için işler nasıl giderse gitsin duygularımı kontrol altında tutabilirim	0	3	1,70	0,86
(5) Zorlukla Baş Etme		0	12	1,80	0,69

Tablo 3.5.’de sunulan, sporcu eğitim merkezlerinde çeşitli branşlarda (atletizm, boks, güreş, judo, kayak ve yüzme) eğitim gören sporcuların 8 aylık eğitim öncesinde sportif sorunlarla başa çıkabilme becerileri zorluklarla baş etme alt boyutuna ait betimsel bulgular incelendiğinde, sporcuların en yüksek düzeyde katılım gösterdiği maddenin Madde 16 “Yarışma sırasında, işler ne kadar kötü giderse gitsin, olumlu ve istekli olmaya devam ederim.” olduğu görülmektedir. Öte yandan sporcuların en düşük düzeyde katılım gösterdikleri maddenin ise Madde 19 “Benim için işler nasıl giderse gitsin duygularımı kontrol altında tutabilirim.” olduğu ortaya çıkmıştır.

Tablo 3. 6. Güven ve Başarı Güdüsü Boyutuna İlişkin Ön-test Puanlarının Dağılımına Ait Betimsel Bulgular (N= 893)

<i>Maddeler/Değişkenler</i>	<i>Güven ve Başarı Güdüsü</i>	<i>Min</i>	<i>Max</i>	\bar{X}	<i>ss</i>
Madde 20	Yetenek ve becerilerimden en iyi şekilde yararlanırım.	0	3	2,18	0,74
Madde 21	Antrenmana gitmem ya da iyi oynamam için birisinin bana baskı yapmasına gerek yok; her zaman elimden gelenin en iyisini yaparım.	0	3	2,28	0,79
Madde 22	Hedeflerime ulaşamadığımda daha çok çaba gösteririm.	0	3	2,46	0,65
(6) Güven ve Başarı Güdüsü		0	9	2,30	0,57

Tablo 3.6.'da sunulan, sporcu eğitim merkezlerinde çeşitli branşlarda (atletizm, boks, güreş, judo, kayak ve yüzme) eğitim gören sporcuların 8 aylık eğitim öncesinde sportif sorunlarla başa çıkabilme güven ve başarı güdüsü alt boyutuna ait betimsel bulgular incelendiğinde, sporcuların en yüksek düzeyde katılım gösterdiği maddenin Madde 22 "*Hedeflerime ulaşamadığımda daha çok çaba gösteririm.*" olduğu görülmektedir. Öte yandan sporcuların en düşük düzeyde katılım gösterdikleri maddenin ise Madde 20 "*Yetenek ve becerilerimden en iyi şekilde yararlanırım.*" olduğu ortaya çıkmıştır.

Tablo 3. 7. Antrenörlük Durumu Boyutuna İlişkin Ön-test Puanlarının Dağılımına Ait Betimsel Bulgular (N= 893)

<i>Maddeler/Değişkenler</i>	<i>Antrenörlük Durumu</i>	<i>Min</i>	<i>Max</i>	\bar{X}	<i>ss</i>
Madde 23	Antrenör ya da idareci, yaptığım bir hatayı nasıl düzeltebileceğimi söylediğinde, olayı kişiselleştirip üzülürüm.	0	3	2,14	0,95
Madde 24	Antrenör ya da idareci beni eleştirdiğinde, bana yardım ettiklerini düşünmek yerine, üzülürüm.	0	3	2,34	0,88
Madde 25	Eğer antrenör beni eleştirir ya da bana bağırırsa, bu duruma üzülmeden hatamı düzeltirim.	0	3	2,10	0,86
Madde 26	Antrenörlerin ve idarecilerin öneri ve yönlendirmelerini dikkatle dinleyerek becerilerimi geliştiririm.	0	3	2,44	0,70
(7) Antrenörlük Durumu		0	12	2,25	0,56

Tablo 3.7.'de sunulan, sporcu eğitim merkezlerinde çeşitli branşlarda (atletizm, boks, güreş, judo, kayak ve yüzme) eğitim gören sporcuların 8 aylık eğitim öncesinde sportif sorunlarla başa çıkabilme becerileri antrenörlük durumu alt boyutuna ait betimsel bulgular incelendiğinde, sporcuların en yüksek düzeyde katılım gösterdiği maddenin Madde 26 "*Antrenörlerin ve idarecilerin öneri ve yönlendirmelerini dikkatle dinleyerek becerilerimi geliştiririm.*" olduğu görülmektedir. Öte yandan sporcuların en düşük düzeyde katılım gösterdikleri maddenin ise Madde 25 "*Eğer antrenör beni eleştirir ya da bana bağırırsa, bu duruma üzülmeden hatamı düzeltirim.*" olduğu ortaya çıkmıştır.

3.2. Sporcu Eğitim Merkezlerinde Eğitim Gören Sporcuların 8 Aylık Eğitim Sonrasında Sportif Sorunlarla Başa Çıkabilme Becerileri ve Alt Boyutlarına Ait Son Test Puanlarının Dağılımına İlişkin Betimsel Bulgular

Çalışmanın ikinci alt problemi "*Sporcu eğitim merkezlerinde çeşitli branşlarda (atletizm, boks, güreş, judo, kayak ve yüzme) eğitim gören sporcuların 8 aylık eğitim sonrasında sportif sorunlarla başa çıkabilme becerileri ve alt boyutlarına ait son test puanları nedir?*" şeklinde

belirlenmiştir. Bu alt problemin çözümlenmesi için ölçekten elde edilen puanların aritmetik ortalama (\bar{X}) ve standart sapma (ss) değerlerine ilişkin bulgular Tablo 3.8.'de sunulmuştur.

Tablo 3. 8. Hedef Belirleme / Zihinsel Hazırlık Alt Boyutuna İlişkin Son-test Puanlarının Dağılımına Ait Betimsel Bulgular (N= 893)

<i>Maddeler/ Değişkenler</i>	<i>Hedef Belirleme / Zihinsel Hazırlık</i>	<i>Min</i>	<i>Max</i>	\bar{X}	<i>ss</i>
Madde 1	Günlük ya da haftalık olarak ne yapacağıma rehberlik edecek belirli hedefler koyarım.	0	3	1,84	0,84
Madde 2	Hedeflerime nasıl ulaşacağımı belirlemek için planlamalar yaparım.	0	3	2,13	0,78
Madde 3	Her antrenman için performans hedeflerimi belirlerim.	0	3	2,25	0,77
Madde 4	Daha oyun başlamadan kafamda kurduğum bir oyun planım vardır.	0	3	2,14	0,82
(1) Hedef Belirleme / Zihinsel Hazırlık		0	12	2,09	0,60

Tablo 3.8.'de sunulan, sporcu eğitim merkezlerinde çeşitli branşlarda (atletizm, boks, güreş, judo, kayak ve yüzme) eğitim gören sporcuların 8 aylık eğitim sonrasında sportif sorunlarla başa çıkabilme becerileri hedef belirleme / zihinsel hazırlık alt boyutuna ait betimsel bulgular incelendiğinde, sporcuların en yüksek düzeyde katılım gösterdiği maddenin Madde 3 “Her antrenman için performans hedeflerimi belirlerim.” olduğu görülmektedir. Öte yandan sporcuların en düşük düzeyde katılım gösterdikleri maddenin ise Madde 1 “Günlük ya da haftalık olarak ne yapacağıma rehberlik edecek belirli hedefler koyarım.” olduğu saptanmıştır.

Tablo 3. 9. Konsantrasyon Alt Boyutuna İlişkin Son-test Puanlarının Dağılımına Ait Betimsel Bulgular (N= 893)

<i>Maddeler/Değişkenler</i>	<i>Konsantrasyon</i>	<i>Min</i>	<i>Max</i>	\bar{X}	<i>ss</i>
Madde 5	Spor yaparken dikkatimi toplayabilir, dikkat dağıtıcı şeyleri zihnimden uzaklaştırabilirim.	0	3	2,02	0,86
Madde 6	Dikkat dağıtıcı unsurlar, bir şeyler izlerken ya da dinlerken bana engel olmaz.	0	3	1,74	0,89
Madde 7	Uğraştığım sporda beklenmedik durumların üstesinden en iyi şekilde gelirim.	0	3	1,96	0,82
Madde 8	Oyun esnasında dikkatimi toplayabilir ve tek bir nesne ya da kişiye odaklanabilirim.	0	3	2,18	0,78
(2) Konsantrasyon		0	12	1,97	0,61

Tablo 3.9.'da sunulan, sporcu eğitim merkezlerinde çeşitli branşlarda (atletizm, boks, güreş, judo, kayak ve yüzme) eğitim gören sporcuların 8 aylık eğitim sonrasında elde edilen sportif sorunlarla başa çıkabilme becerileri konsantrasyon alt boyutuna ait betimsel bulgular incelendiğinde, sporcuların en yüksek düzeyde katılım gösterdiği maddenin Madde 8 "Oyun esnasında dikkatimi toplayabilir ve tek bir nesne ya da kişiye odaklanabilirim." olduğu görülmektedir. Öte yandan sporcuların en düşük düzeyde katılım gösterdikleri maddenin ise Madde 6 "Dikkat dağıtıcı unsurlar, bir şeyler izlerken ya da dinlerken bana engel olmaz." olduğu ortaya çıkmıştır.

Tablo 3. 10. Kaygıdan Uzak Olma Boyutuna İlişkin Son-test Puanlarının Dağılımına Ait Betimsel Bulgular (N= 893)

<i>Maddeler/Değişkenler</i>	<i>Kaygıdan Uzak Olma</i>	<i>Min</i>	<i>Max</i>	\bar{X}	<i>ss</i>
Madde 9	Başkalarının performansım hakkında ne düşündükleri beni oldukça endişelendirir.	0	3	1,77	0,97
Madde 10	Yarışırken hata yapacağım ve başarılı olamayacağım diye kaygılanırım.	0	3	1,65	0,93
Madde 11	Başarısız olursam ya da işleri mahvedersem ne olur diye hayal ederim ve düşünürüm.	0	3	1,42	0,99
(3) Kaygıdan Uzak Olma		0	9	1,61	0,79

Tablo 3.10.'da sunulan, sporcu eğitim merkezlerinde çeşitli branşlarda (atletizm, boks, güreş, judo, kayak ve yüzme) eğitim gören sporcuların 8 aylık eğitim sonrasında oluşan sportif sorunlarla başa çıkabilme becerileri kaygıdan uzak olma alt boyutuna ait betimsel bulgular incelendiğinde, sporcuların en yüksek düzeyde katılım gösterdiği maddenin Madde 9

“Başkalarının performansım hakkında ne düşündükleri beni oldukça endişelendirir.” olduğu görülmektedir. Öte yandan sporcuların en düşük düzeyde katılım gösterdikleri maddenin ise Madde 11 “Başarısız olursam ya da işleri mahvedersem ne olur diye hayal ederim ve düşünürüm.” olduğu ortaya çıkmıştır.

Tablo 3. 11. Baskı Altında Yüksek Performans Boyutuna İlişkin Son-test Puanlarının Dağılımına Ait Betimsel Bulgular (N= 893)

<i>Maddeler/ Değişkenler</i>	<i>Baskı Altında Yüksek Performans</i>	<i>Min</i>	<i>Max</i>	\bar{X}	<i>ss</i>
Madde 12	Baskı altında olduğumda daha iyi oynayabilirim; çünkü daha net bir şekilde düşünürüm.	0	3	1,33	1,01
Madde 13	Oyun sırasında ne kadar fazla baskı varsa oyundan o kadar zevk alırım.	0	3	1,34	1,06
Madde 14	Stres veren durumlara karşı kolay bir şekilde göğüs gerebilirim.	0	3	1,72	0,88
Madde 15	Baskı altındayken daha az hata yaparım; çünkü daha iyi konsantre olurum.	0	3	1,36	0,97
(4) Baskı Altında Yüksek Performans		0	12	1,43	0,76

Tablo 3.11.'de sunulan, sporcu eğitim merkezlerinde çeşitli branşlarda (atletizm, boks, güreş, judo, kayak ve yüzme) eğitim gören sporcuların 8 aylık eğitim sonrasında oluşan sportif sorunlarla başa çıkabilme becerileri baskı altında yüksek performans alt boyutuna ait betimsel bulgular incelendiğinde, sporcuların en yüksek düzeyde katılım gösterdiği maddenin Madde 14 “Stres veren durumlara karşı kolay bir şekilde göğüs gerebilirim.” olduğu görülmektedir. Öte yandan sporcuların en düşük düzeyde katılım gösterdikleri maddenin ise Madde 12 “Baskı altında olduğumda daha iyi oynayabilirim; çünkü daha net bir şekilde düşünürüm.” olduğu ortaya çıkmıştır.

Tablo 3. 12. Zorlukla Baş Etme Boyutuna İlişkin Son-test Puanlarının Dağılımına Ait Betimsel Bulgular (N= 893)

<i>Maddeler/ Değişkenler</i>	<i>Zorlukla Baş Etme</i>	<i>Min</i>	<i>Max</i>	\bar{X}	<i>ss</i>
Madde 16	Yarışma sırasında, işler ne kadar kötü giderse gitsin, olumlu ve istekli olmaya devam ederim.	0	3	1,93	0,90
Madde 17	İşler kötü gittiğinde, kendi kendime sakin ol diyorum ve bu işe yarıyor	0	3	1,77	0,91
Madde 18	Gerginleştiğimi hissettiğimde kendimi rahatlatıp sakinleştirebilirim.	0	3	1,77	0,89
Madde 19	Benim için işler nasıl giderse gitsin duygularımı kontrol altında tutabilirim	0	3	1,73	0,86
(5) Zorlukla Baş Etme		0	12	1,81	0,71

Tablo 3.12.'de sunulan, sporcu eğitim merkezlerinde çeşitli branşlarda (atletizm, boks, güreş, judo, kayak ve yüzme) eğitim gören sporcuların 8 aylık eğitim sonrasında oluşan sportif sorunlarla başa çıkabilme becerileri zorluklarla baş etme alt boyutuna ait betimsel bulgular incelendiğinde, sporcuların en yüksek düzeyde katılım gösterdiği maddenin Madde 16 “Yarışma sırasında, işler ne kadar kötü giderse gitsin, olumlu ve istekli olmaya devam ederim.” olduğu görülmektedir. Öte yandan sporcuların en düşük düzeyde katılım gösterdikleri maddenin ise Madde 19 “Benim için işler nasıl giderse gitsin duygularımı kontrol altında tutabilirim.” olduğu ortaya çıkmıştır.

Tablo 3. 13. Güven ve Başarı Güdüsü Boyutuna İlişkin Son-test Puanlarının Dağılımına Ait Betimsel Bulgular (N= 893)

Maddeler/ Değişkenler	Güven ve Başarı Güdüsü	Min	Max	\bar{X}	ss
Madde 20	Yetenek ve becerilerimden en iyi şekilde yararlanırım.	0	3	2,22	0,75
Madde 21	Antrenmana gitmem ya da iyi oynamam için birisinin bana baskı yapmasına gerek yok; her zaman elimden gelenin en iyisini yaparım.	0	3	2,30	0,83
Madde 22	Hedeflerime ulaşamadığımda daha çok çaba gösteririm.	0	3	2,42	0,72
(6) Güven ve Başarı Güdüsü		0	9	2,31	0,57

Tablo 3.13.'de sunulan, sporcu eğitim merkezlerinde çeşitli branşlarda (atletizm, boks, güreş, judo, kayak ve yüzme) eğitim gören sporcuların 8 aylık eğitim sonrasında oluşan sportif sorunlarla başa çıkabilme becerileri güven ve başarı güdüsü alt boyutuna ait betimsel bulgular incelendiğinde, sporcuların en yüksek düzeyde katılım gösterdiği maddenin Madde 22 “Hedeflerime ulaşamadığımda daha çok çaba gösteririm.” olduğu görülmektedir. Öte yandan sporcuların en düşük düzeyde katılım gösterdikleri maddenin ise Madde 20 “Yetenek ve becerilerimden en iyi şekilde yararlanırım.” olduğu ortaya çıkmıştır.

Tablo 3. 14. Antrenörlük Durumu Boyutuna İlişkin Son-test Puanlarının Dağılımına Ait Betimsel Bulgular (N= 893)

<i>Maddeler/Değişkenler</i>	<i>Antrenörlük Durumu</i>	<i>Min</i>	<i>Max</i>	\bar{X}	<i>ss</i>
Madde 23	Antrenör ya da idareci, yaptığım bir hatayı nasıl düzeltebileceğimi söylediğinde, olayı kişiselleştirip üzülürüm.	0	3	2,20	0,91
Madde 24	Antrenör ya da idareci beni eleştirdiğinde, bana yardım ettiklerini düşünmek yerine, üzülürüm.	0	3	2,36	0,89
Madde 25	Eğer antrenör beni eleştirir ya da bana bağırırsa, bu duruma üzülmeden hatamı düzeltirim.	0	3	2,10	0,88
Madde 26	Antrenörlerin ve idarecilerin öneri ve yönlendirmelerini dikkatle dinleyerek becerilerimi geliştiririm.	0	3	2,50	0,69
(7) Antrenörlük Durumu		0	12	2,29	0,58

Tablo 3.14.'de sunulan, sporcu eğitim merkezlerinde çeşitli branşlarda (atletizm, boks, güreş, judo, kayak ve yüzme) eğitim gören sporcuların 8 aylık eğitim sonrasında oluşan sportif sorunlarla başa çıkabilme becerileri antrenörlük durumu alt boyutuna ait betimsel bulgular incelendiğinde, sporcuların en yüksek düzeyde katılım gösterdiği maddenin Madde 26 "*Antrenörlerin ve idarecilerin öneri ve yönlendirmelerini dikkatle dinleyerek becerilerimi geliştiririm.*" olduğu görülmektedir. Öte yandan sporcuların en düşük düzeyde katılım gösterdikleri maddenin ise Madde 25 "*Eğer antrenör beni eleştirir ya da bana bağırırsa, bu duruma üzülmeden hatamı düzeltirim.*" olduğu ortaya çıkmıştır.

3. 3. Sporcu Eğitim Merkezlerinde Eğitim Gören Sporcuların 8 Aylık Eğitim Sonrasında Sportif Sorunlarla Başa Çıkabilme Becerileri ve Alt Boyutlarına Ait Ön Test ve Son Test Ortalama Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin Bulgular

Çalışmanın üçüncü alt problemi "*Sporcu eğitim merkezlerinde çeşitli branşlarda (atletizm, boks, güreş, judo, kayak ve yüzme) eğitim gören sporcuların 8 aylık eğitim sonrasında sportif sorunlarla başa çıkabilme becerileri ve alt boyutlarına ait ön test ve son test puanları açısından anlamlı bir farklılık var mıdır?*" şeklinde belirlenmiştir. Bu alt problemin çözümlenmesinde iki kategoriden oluşan (a) Ön-test ve (b) Son-test ortalama puanları ilişkili(bağımlı) örneklem *t*-Testi gerçekleştirilerek çözümlenmiştir.

Tablo 3.15.'de, 8 aylık eğitim öncesi elde edilen ön-test puanlarının ortalamasıyla, eğitim sonrası elde edilen son-test puanlarının ortalamalarının istatistiksel olarak anlamlı farklılaşım göstermediğine ilişkin gerçekleştirilen eşleştirilmiş örneklem *t*-Testi sonuçlarını göstermektedir.

Tablo 3. 15. Ön-test ve Son-test Ortalama Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin Eşleştirilmiş Örneklem *t*-Testi Sonuçları

<i>Değişkenler</i>	<i>Gruplar</i>	<i>n</i>	\bar{X}	<i>ss</i>	<i>sd</i>	<i>t</i>	<i>p</i>	Cohen's <i>d</i>
HB	Ön-test	893	1.90	0.54	892	-6,99	.000*	.033
	Son-test	893	2.09	0.60				
KON	Ön-test	893	1,89	0.74	892	-2,8	.004*	.133
	Son-test	893	1,97	0.77				
KU	Ön-test	893	1,64	,59	892	0,65	.512	.003
	Son-test	893	1,61	,61				
BAYP	Ön-test	893	1,35	,78	892	-2,35	.019*	.011
	Son-test	893	1,43	,79				
ZBÇ	Ön-test	893	1,80	,74	892	-0,38	.701	.001
	Son-test	893	1,81	,75				
GBG	Ön-test	893	2,30	,68	892	-0,16	.871	.000
	Son-test	893	2,31	,71				
AD	Ön-test	893	2,25	,57	892	-1,38	.168	.006
	Son-test	893	2,29	,62				
Ölçek Toplam	Ön-test	893	1,87	,37	892	-3,132	,002*	.015
	Son-test	893	1,93	,42				

* $p < .05$

HB : Hedef Belirleme / Zihinsel Hazırlık KON : Konsantrasyon
 KU : Kayıdan Uzaklaşma BAYP : Baskı Altında Yüksek Performans
 ZBÇ : Zorlukla Başa Çıkma GBG : Güven ve Başarı Güdüsü
 AD : Antrenörlük Durumu

Sporcu eğitim merkezlerinde çeşitli branşlarda eğitim gören sporcuların 8 aylık eğitim sonrasında sportif sorunlarla başa çıkabilme becerileri ve alt boyutlarına ait ön test ve son test ortalama puanlarının anlamlı farklılık gösterip göstermediğini incelemek için gerçekleştirilen eşli örneklem *t*-Testi sonuçlarını gösteren Tablo 3.15.'de incelendiğinde, HB [$t(892) = -6.99$, $p < .05$], KON [$t(892) = -2.80$, $p < .05$], BAYP [$t(892) = -2.35$, $p < .05$] boyutlarına ait ortalama puanların 8 aylık eğitim öncesi ve sonrasına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği görülmektedir.

Öte yandan her iki gözleme ait ortalama puanlar için etki büyüklüğü (Cohen's $d = (\bar{X}_2 - \bar{X}_1) / \sqrt{(ss_1^2 + ss_2^2) / 2}$) katsayısı hesaplanmıştır. Buna göre HB boyutlarına ait ortalama puanların istatistiksel olarak anlamlı değişiklik göstermiş olduğu Tablo 3.15.'de verilen *t*-Testi sonucu ortaya konmuş olsa da bu değişiklik uygulamada düşük düzey bir etki (HB için hesaplanan Cohen's $d = 0.33$) vermiştir. Yine benzer şekilde daha önce KON boyutuna ait ortalama puanların 8 aylık eğitim sonucu istatistiksel olarak anlamlı değişiklik göstermiş olduğu *t*-Testi

sonucu ortaya konmuştu. Bu sonucun uygulamada nasıl bir etkiye sahip olduğuna ilişkin Cohen's d katsayısı hesaplanmış ve yine düşük düzey bir etki (KON için hesaplanan Cohen's $d = .133$) raporlanmıştır. Benzer şekilde BAYP boyutu için de 8 aylık eğitim sonucu elde edilen ortalama puanlar ön test puanlarıyla anlamlı farklılık göstermiş olsa da BAYP için hesaplanan etki büyüklüğü katsayısı sonucu düşük düzey bir etki (BAYP için hesaplanan Cohen's $d = .011$) ortaya konmuştur.

Sonuç olarak 8 aylık eğitim öncesinde ve sonrasında uygulanan Sportif sorunlarla başa çıkma becerileri Ölçeğinin alt boyutların ait ortalama puanların anlamlılığı eşli örneklem t-Testi ile incelenmiş ve ortalama puanlar HB, KON ve BAYP alt boyutlarında anlamlı farklılık göstermiştir. Ancak her ne kadar ortalama puanlar bu boyutlar için son test puanları lehine istatistiksel olarak anlamlı derecede farklılaşmış olsa da Cohen's d değerleri incelendiğinde beklenen etki düşük düzeydedir.

3.4. Sporcu Eğitim Merkezlerinde Çeşitli Branşlarda Eğitim Gören Sporcuların 8 Aylık Eğitim Öncesinde Aldıkları Sportif Sorunlarla Başa Çıkabilme Becerileri ve Alt Boyutlarına Ait Ön Test ve Son-Test Puanları Arasındaki Fark (A) Cinsiyet, (B) Yaş, (C) Yatılı Olma Durumu ve (D) Branş Değişkenlerine Göre Anlamlı Farklılık Göstermekte Midir?

Çalışmanın dördüncü alt problemi "Sporcu eğitim merkezlerinde çeşitli branşlarda (atletizm, boks, güreş, judo, kayak ve yüzme) eğitim gören sporcuların 8 aylık eğitim öncesinde aldıkları sportif sorunlarla başa çıkabilme becerileri ve alt boyutlarına ait ön test ve son-test puanları arasındaki fark (a) cinsiyet, (b) yaş, (c) yatılı olma durumu ve (d) branş değişkenlerine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?" şeklinde belirlenmiştir. Bu alt problemin çözümlenmesinde öncelikle 8 aylık eğitim programının öncelikle (a) cinsiyet ve sonrasında sırasıyla (b) yaş, (c) yatılı olma durumu ve (d) branş değişkenlerine göre etkileşimine bakılarak gruplar içi ön test ve son test puanlarının bu değişkenlerle etkileşimleriyle etkisi incelenmiştir.

3. 4. A) Sporcu Eğitim Merkezlerinde Çeşitli Branşlarda (Atletizm, Boks, Güreş, Judo, Kayak ve Yüzme) Eğitim Gören Sporcuların 8 Aylık Eğitim Öncesinde ve Sonrasında Tekrarlı Ölçümlerle Elde Edilen Sportif Sorunlarla Başa Çıkabilme Becerileri ve Alt Boyutlarına Ait Ön Test ve Son-Test Puanları Arasındaki Fark Cinsiyet Değişkenine Göre ve Bu İki Değişkenin Etkileşimine Göre Anlamlı Farklılık Göstermekte Midir?

Bu alt problemin çözümlenmesinde iki kategoriden oluşan cinsiyet değişkeninin 8 aylık eğitim programı öncesinde elde edilen (a) Ön-test ve eğitim sonrasında elde edilen (b) Son-test ortalama puanlarıyla etkileşiminin incelenmesi için iki yönlü ANOVA testi gerçekleştirilmiştir. ANOVA testine geçilmeden önce varyansların eşitliği, normallik ve küresellik varsayımlarının

karşılanıp karşılanmadığı Kolmogorov-Simirnov testi, Levene testi ve Mauchly Sphericity testi ile incelenmiştir. Varsayımlara ilişkin testlerin sonuçları Tablo 3.16.'da verilmiştir.

Tablo 3. 16. Katılımcıların Ön Test ve Son Test Puanlarının Normallik Analizi Sonuçları

Değişkenler	Çarpıklık (Skewness)	Basıklık (Kurtosis)	Kolmogorov- Simirnov	SD	p
Sportif Sorunlarla Başa Çıkma Becerileri Ön Test Puanı	-.043	-.157	.035	893	.013
Sportif Sorunlarla Başa Çıkma Becerileri Son Test Puanı	-.193	-.343	.038	893	.004

* $p < .05$

Her iki ölçümde de katılımcı sayısı 30'un üzerinde olduğundan normallik varsayımının ihlal edilip edilmediğini test etmek için Kolmogorov-Simirnov testi tercih edilmiştir. İlaveten Q-Q plotları ve çarpıklık (skewness) ile basıklık (kurtosis) değerleri analiz edilerek, homojen dağılım ve normallik varsayımlarının ihlal edilip edilmediği incelenmiştir. Ancak analiz sonuçları incelendiğinde, K-S testi sonuçlarına göre hem ön test ($F_{\text{öntest}} = .035, p < .05$) puanları hem de son test ($F_{\text{sontest}} = .038; p < .05$) puanları için istatistiksel olarak anlamlı sonuç vermiştir. Her ne kadar örneklem büyüklüğüne duyarlı olan KS ve SW test sonuçlarının anlamlı olduğu görülmüşse de, Q-Q plotları ve çarpıklık (skewness) ile basıklık (kurtosis) değerleri +1.5 ve -1.5 olan referans değerler aralığında bulunduğundan (Tabachnick, Fidell, 2007) dağılımın parametrik olduğu ve normallik varsayımının ihlal edilmediği kabul edilmiş ve iki yönlü ANOVA testi gerçekleştirilmiştir.

Öte yandan küresellik varsayımının karşılanıp karşılanmadığını test etmek için gerçekleştirilen Mauchly Sphericity testi ($W = -.17; p > .05$) sonuçları incelendiğinde varyansların eşitliği ve parametrik dağılım varsayımlarının karşılandığı ancak küresellik varsayımının karşılanmadığı tespit edilmiştir. Epsilon (ϵ) değerleri .70'den küçük olduğundan Greenhouse-Geisser ($\epsilon = .654$) düzeltmesi kullanılmıştır.

Ölçümler ve grupların ve aynı zamanda ölçümXgrup etkileşimlerinin anlamlı olup olmadığını test etmek için Tekrarlı Ölçümler İki Yönlü ANOVA testi uygulanarak analizler gerçekleştirilmiş ve bulgular Greenhouse-Geisser düzeltmeleri kullanılarak sunulmuştur. Öte yandan, cinsiyet değişkeni iki kategorili olduğundan post hoc testi uygulanmamıştır. Ölçümler ve Cinsiyet gruplarıyla birlikte ölçümXgrup etkileşimli etkisinin istatistiksel anlamlılığını test etmeye ilişkin gerçekleştirilen Tekrarlı Ölçümler Çift Yönlü ANOVA testi sonuçları aşağıdaki Tablo 3.17'de sunulmuştur.

Tablo 3. 17. Cinsiyet Gruplarına İlişkin Tekrarlı Ölçümler İçin İki Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Ölçümler	Tip III KT	SD	KO	F	p	η^2
Gruplar Arası (Ön test-Son test)	.654	1	654	4.240	.04*	.005
Gruplar İçi (Cinsiyet)	1,271	1	1,271	7,636	.00*	.008
Hata	148,341	891	.166			
Ölçüm*Cinsiyet (Etkileşim)	1,121	1	1,121	7.270	.00*	.008
Hata	137,336	891	.154			

* $p < .05$

KT= Kareler Toplamı, KO= Kareler Ortalaması, η^2 = Eta kare etki büyüklüğü,

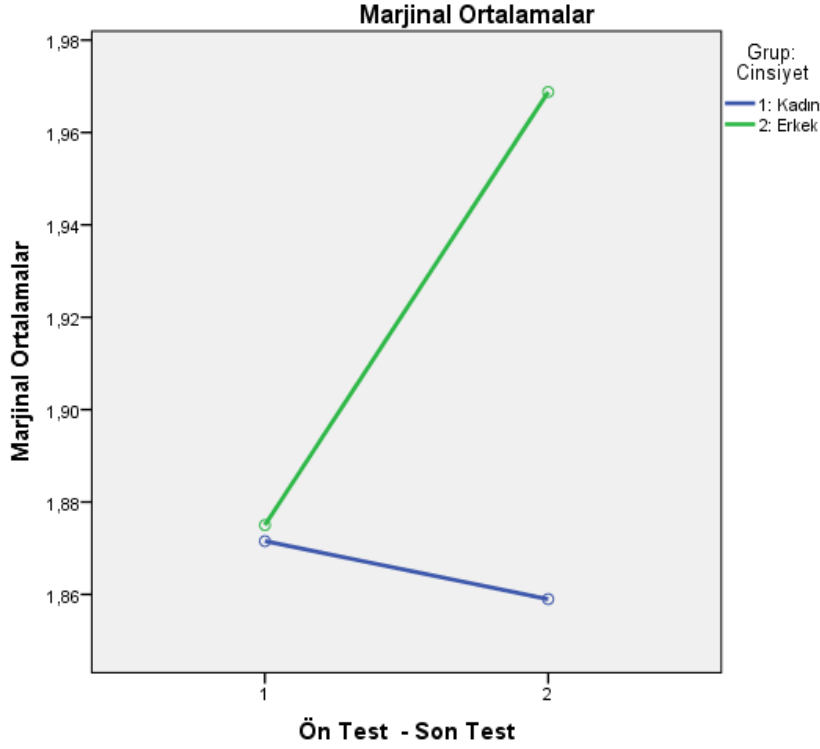
Ölçümler ve Cinsiyet gruplarıyla birlikte ölçümXgrup etkileşimli etkisinin istatistiksel anlamlılığına ilişkin çift yönlü ANOVA testi sonuçlarını gösteren Tablo 3.17. incelendiğinde, ön test ve son test ortalama puanları açısından ölçüm grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur [$F_{(1-891)}=4.240$; $p < .05$]. Bu sonuca göre ön test ve son test puanları 8 aylık eğitim sonucunda grup içi ayırım yapılmaksızın istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde birbirinden farklılaşmıştır. Ancak bu fark her ne kadar istatistiksel olarak anlamlı bulunmuş olsa da Eta kare değeri incelendiğinde düşük bir etkiye sahiptir.

Öte yandan cinsiyet grupları açısından ortalama puanların istatistiksel anlamlılığına ilişkin çift yönlü ANOVA testi sonuçları incelendiğinde, ön test ve son test ortalama puanları açısından ölçüm grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark tespit edilmiştir [$F_{(1-891)} = 7.636$; $p < .05$]. Bu sonuca göre ön test ve son test puanları arasındaki fark 8 aylık eğitim sonucunda cinsiyet grupları açısından istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde birbirinden farklılaşmıştır. Ancak bu fark her ne kadar istatistiksel olarak anlamlı bulunmuş olsa da Eta kare değeri incelendiğinde düşük bir etkiye sahiptir.

Katılımcıların ön test ve son test ortalama puanlarına ilişkin ölçüm gruplarıyla cinsiyet gruplarının ortak etkisinin istatistiksel olarak anlamlılığı incelendiğinde, ölçümXcinsiyet etkileşim değişkenine ait ortalama puanların istatistiksel olarak anlamlı farklılaştığı

saptanmıştır [$F_{(1-891)} = 7.270$; $p < .05$]. Ancak bu fark her ne kadar istatistiksel olarak anlamlı bulunmuş olsa da Eta kare değeri incelendiğinde düşük bir etkiye sahiptir.

Öte yandan grup içi karşılaştırmalarda hangi cinsiyet grubu lehine puan ortalamalarının anlamlı bir şekilde farklılaştığını tespit etmek için profil plot grafiği incelenmiştir. Sonuçlar aşağıdaki Şekil 3.1.'de sunulmuştur.

Şekil 3. 1. Ön test Son Test Ortalama Puanlarının Tekrarlı Ölçüm ve Cinsiyet Gruplarının Karşılaştırılmasına İlişkin İki Yönlü ANOVA Profil Plot Çıktısı

Sporcu eğitim merkezlerindeki sporculardan 8 aylık eğitim öncesinde elde edilen ön test puanlarına ilişkin ortalama puanlar ile eğitim sonrasında uygulanan son test puan ortalamalarının cinsiyet gruplarına göre karşılaştırılmasını gösteren Tekrarlı Ölçümler İki Yönlü ANOVA testi Profil Plot çıktısı incelendiğinde, yeşil çizgi ile belirtilen Erkek sporcuların Sportif Sorunlarla Başa Çıkabilme Becerilerine ilişkin ön test ($\bar{X} = 1,87$) ve son test ortalama puanları arasında ($\bar{X} = 1,97$) anlamlı bir artış söz konusu iken, mavi çizgi ile belirtilen Kadın sporcuların ön test ($\bar{X} = 1,87$) ve son test ortalama puanları arasında ($\bar{X} = 1,86$) anlamlı bir düşüş gözlemlenmiştir.

3. 4. B) Sporcu Eğitim Merkezlerinde Çeşitli Branşlarda (Atletizm, Boks, Güreş, Judo, Kayak ve Yüzme) Eğitim Gören Sporcuların 8 Aylık Eğitim Öncesinde ve Sonrasında Tekrarlı Ölçümlerle Elde Edilen Sportif Sorunlarla Başa Çıkabilme Becerileri ve Alt Boyutlarına Ait Ön Test ve Son-Test Puanları Arasındaki Fark Yaş Değişkenine Göre ve Bu İki Değişkenin Etkileşimine Göre Anlamlı Farklılık Göstermekte Midir?

Bu alt problemin çözümlenmesinde üç kategoriden oluşan yaş değişkeninin (1=10-12 yaş, 2=13-15 yaş, 3= 16-18 yaş) 8 aylık eğitim programı öncesinde elde edilen (a) Ön-test ve eğitim sonrasında elde edilen (b) Son-test ortalama puanlarıyla etkileşiminin incelenmesi için iki yönlü ANOVA testi gerçekleştirilmiştir. ANOVA testine geçilmeden önce küresellik varsayımlarının karşılanıp karşılanmadığı Mauchly Sphericity testi ile incelenmiştir. Mauchly Sphericity testi sonuçları incelendiğinde küresellik varsayımının karşılanmadığı tespit edilmiştir. Epsilon (ϵ) değerleri .70'den büyük olduğundan Huynh-Feldt ($\epsilon = 2.376$) düzeltmesi kullanılmıştır. Ölçümler ve grupların ve aynı zamanda ölçümXgrup etkileşimlerinin anlamlı olup olmadığını test etmek için Tekrarlı Ölçümler İki Yönlü ANOVA testi uygulanarak analizler gerçekleştirilmiş ve bulgular Huynh-Feldt düzeltmeleri kullanılarak sunulmuştur. Ölçümler ve yaş gruplarıyla birlikte ölçümXgrup etkileşimli etkisinin istatistiksel anlamlılığını test etmeye ilişkin gerçekleştirilen Tekrarlı Ölçümler Çift Yönlü ANOVA testi sonuçları aşağıdaki Tablo 3.18.'de sunulmuştur.

Tablo 3. 18. Yaş Gruplarına İlişkin Tekrarlı Ölçümler İçin İki Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Ölçümler	Tip III KT	SD	KO	F	p	η^2
Gruplar Arası (Ön test-Son test)	2.376	1	2.376	15.392	.00*	.017
Gruplar İçi (yaş)	.110	2	.055	,327	.72	.001
Hata	149,502	890	.168			
Ölçüm*Yaş (Etkileşim)	1,064	1	.532	3,446	.03*	.008
Hata	137,392	891	.154			

* $p < .05$

KT= Kareler Toplamı, KO= Kareler Ortalaması, η^2 = Eta kare etki büyüklüğü,

Ölçümler ve Yaş gruplarıyla birlikte ölçümXgrup etkileşimli etkisinin istatistiksel anlamlılığına ilişkin çift yönlü ANOVA testi sonuçlarını gösteren Tablo 3.18. incelendiğinde, ön test ve son test ortalama puanları açısından ölçüm grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur [$F_{(1-890)} = 15.392; p < .05$]. Bu sonuca göre ön test ve son test puanları 8 aylık eğitim sonucunda grup içi ayırım yapılmaksızın istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde birbirinden farklılaşmıştır. Ancak bu fark her ne kadar istatistiksel olarak anlamlı bulunmuş olsa da Eta kare değeri incelendiğinde düşük bir etkiye sahiptir.

Öte yandan yaş grupları açısından ortalama puanların istatistiksel anlamlılığına ilişkin çift yönlü ANOVA testi sonuçları incelendiğinde, ön test ve son test ortalama puanları açısından ölçüm grupları içinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark tespit edilmemiştir [$F_{(2-890)} = .327; p > .05$]. Bu sonuca göre ön test ve son test puanları arasındaki fark 8 aylık eğitim sonucunda yaş grupları açısından istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde birbirinden farklılaşmamıştır. Bu nedenle post hoc testi uygulanmamış ve profil plot çıktısı incelenmemiştir.

Katılımcıların ön test ve son test ortalama puanlarına ilişkin ölçüm gruplarıyla yaş gruplarının ortak etkisinin istatistiksel olarak anlamlılığı incelendiğinde, ölçümXyaş etkileşim değişkenine ait ortalama puanların istatistiksel olarak anlamlı farklılaştığı saptanmıştır [$F_{(1-891)} = .532; p < .05$]. Ancak bu fark her ne kadar istatistiksel olarak anlamlı bulunmuş olsa da Eta kare değeri incelendiğinde düşük bir etkiye sahiptir.

3. 4. C) Sporcu Eğitim Merkezlerinde Çeşitli Branşlarda (Atletizm, Boks, Güreş, Judo, Kayak ve Yüzme) Eğitim Gören Sporcuların 8 Aylık Eğitim Öncesinde ve Sonrasında Tekrarlı Ölçümlerle Elde Edilen Sportif Sorunlarla Başa Çıkabilme Becerileri ve Alt Boyutlarına Ait Ön Test ve Son-Test Puanları Arasındaki Fark Yatılı/Gündüzlü Olma Değişkenine Göre ve ÖlçümXgrup Etkileşimine Göre Anlamlı Farklılık Göstermekte Midir?

Bu alt problemin çözümlenmesinde iki kategoriden oluşan yatılı/gündüzlü olma durumu değişkeninin 8 aylık eğitim programı öncesinde elde edilen (a) Ön-test ve eğitim sonrasında elde edilen (b) Son-test ortalama puanlarıyla etkileşiminin incelenmesi için iki yönlü ANOVA testi gerçekleştirilmiştir. ANOVA testine geçilmeden önce küresellik varsayımlarının karşılanıp karşılanmadığı Mauchly Sphericity testi ile incelenmiştir. Mauchly Sphericity testi sonuçları incelendiğinde küresellik varsayımının karşılanmadığı tespit edilmiştir. Epsilon (ϵ) değerleri .70'den küçük olduğundan Greenhouse-Geisser ($\epsilon = .512$) düzeltmesi kullanılmıştır.

Ölçümler ve grupların ve aynı zamanda ölçümXgrup etkileşimlerinin anlamlı olup olmadığını test etmek için Tekrarlı Ölçümler İki Yönlü ANOVA testi uygulanarak analizler gerçekleştirilmiş ve bulgular Greenhouse-Geisser düzeltmeleri kullanılarak sunulmuştur. Öte yandan, yatılı/gündüzlü olma durumu değişkeni iki kategorili olduğundan post hoc testi uygulanmamıştır. Ölçümler ve gündüzlü yatılı gruplarıyla birlikte ölçümXgrup etkileşimli

etkisinin istatistiksel anlamlılığını test etmeye ilişkin gerçekleştirilen Tekrarlı Ölçümler Çift Yönlü ANOVA testi sonuçları aşağıdaki Tablo 3.19’da sunulmuştur.

Tablo 3. 19. Gündüzlü/Yatılı Gruplara İlişkin Tekrarlı Ölçümler İçin İki Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Ölçümler	Tip III KT	SD	KO	F	p
Gruplar Arası (Ön test-Son test)	.512	1	.512	3.302	.07
Gruplar İçi (Gündüzlü/Yatılı)	.495	1	.495	2,958	.09
Hata	149,502	890	.168		
Ölçüm*Grup (Etkileşim)	.384	1	.384	2,479	.12
Hata	138,072	891	.155		

* $p < .05$

KT= Kareler Toplamı, KO= Kareler Ortalaması,

Ölçümler Gündüzlü/Yatılı gruplarıyla birlikte ölçümXgrup etkileşimli etkisinin istatistiksel anlamlılığına ilişkin çift yönlü ANOVA testi sonuçlarını gösteren Tablo 3.19. incelendiğinde, ön test ve son test ortalama puanları açısından ölçüm grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır [$F_{(1-890)} = .512$; $p > .05$]. Bu sonuca göre ön test ve son test puanları 8 aylık eğitim sonucunda grup içi ayırım yapılmaksızın istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde birbirinden farklılaşmamıştır

Öte yandan yatılı/gündüzlü gruplar ön test son test ortalama puanlarının farklarının istatistiksel anlamlılığına ilişkin çift yönlü ANOVA testi sonuçları incelendiğinde, ön test ve son test ortalama puanları açısından ölçüm grupları içinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark tespit edilmemiştir [$F_{(1-890)} = .495$; $p > .05$]. Bu sonuca göre ön test ve son test puanları arasındaki fark 8 aylık eğitim sonucunda yatılı/gündüzlü gruplar açısından istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde birbirinden farklılaşmamıştır.

Katılımcıların ön test ve son test ortalama puanlarına ilişkin ölçüm gruplarıyla yatılı/gündüzlü gruplarının ortak etkisinin istatistiksel olarak anlamlılığı incelendiğinde, ölçümXgrup etkileşim değişkenine ait ortalama puanların istatistiksel olarak anlamlı farklılaşmadığı saptanmıştır [$F_{(1-891)} = .384$; $p > .05$].

3. 4. D) Sporcu Eğitim Merkezlerinde Çeşitli Branşlarda (Atletizm, Boks, Güreş, Judo, Kayak ve Yüzme) Eğitim Gören Sporcuların 8 Aylık Eğitim Öncesinde ve Sonrasında Tekrarlı Ölçümlerle Elde Edilen Sportif Sorunlarla Başa Çıkabilme Becerileri ve Alt Boyutlarına Ait Ön Test ve Son-Test Puanları Arasındaki Fark Branş Değişkenine Göre ve Bu İki Değişkenin Etkileşimine Göre Anlamlı Farklılık Göstermekte Midir?

Bu alt problemin çözümlenmesinde yedi kategoriden oluşan branş değişkeninin (*Atletizm, Güreş, Judo, Boks, Yüzme, Kayak ve diğer branşlar*) 8 aylık eğitim programı öncesinde elde edilen (a) Ön-test ve eğitim sonrasında elde edilen (b) Son-test ortalama puanlarıyla etkileşiminin incelenmesi için iki yönlü ANOVA testi gerçekleştirilmiştir. ANOVA testine geçilmeden önce küresellik varsayımlarının karşılanıp karşılanmadığı Mauchly Sphericity testi ile incelenmiştir. Mauchly Sphericity testi sonuçları incelendiğinde küresellik varsayımının karşılanmadığı tespit edilmiştir. Epsilon (ϵ) değerleri .70'ten büyük olduğundan Greenhouse-Geisser ($\epsilon = .610$) düzeltmesi kullanılmıştır.

Ölçümler ve grupların ve aynı zamanda ölçümXgrup etkileşimlerinin anlamlı olup olmadığını test etmek için Tekrarlı Ölçümler İki Yönlü ANOVA testi uygulanarak analizler gerçekleştirilmiş ve bulgular Greenhouse-Geisser düzeltmeleri kullanılarak sunulmuştur. Ölçümler ve branş gruplarıyla birlikte ölçümXgrup etkileşimli etkisinin istatistiksel anlamlılığını test etmeye ilişkin gerçekleştirilen Tekrarlı Ölçümler Çift Yönlü ANOVA testi sonuçları aşağıdaki Tablo 3.20.'de sunulmuştur.

Tablo 3. 20. Branş Gruplarına İlişkin Tekrarlı Ölçümler İçin İki Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Ölçümler	Tip III KT	SD	KO	F	p	η^2
Gruplar Arası (Ön test-Son test)	1.148	1	1.148	7.391	.00*	.008
Gruplar İçi (Branş)	1.026	5	.205	2,466	.03*	.014
Hata	73,780	887	.083			
Ölçüm*Branş (Etkileşim)	,633	1	.127	.815	.54	.005
Hata	137,823	887	.155			

* $p < .05$

KT= Kareler Toplamı, KO= Kareler Ortalaması, η^2 = Eta kare etki büyüklüğü,

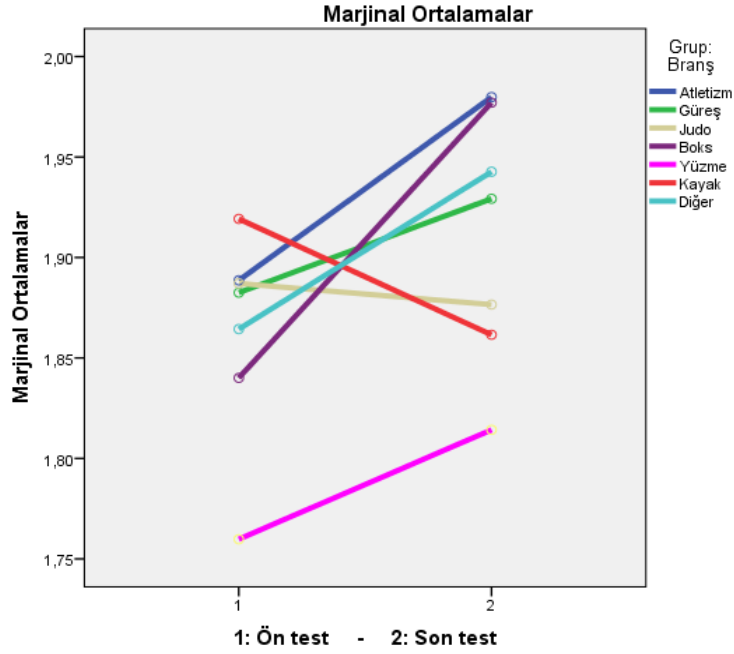
Branş grupları açısından ortalama puanların istatistiksel anlamlılığına ilişkin çift yönlü ANOVA testi sonuçları incelendiğinde, branş değişkeni açısından ölçüm grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark çıkmıştır [$F_{(5-887)} = 7.636; p > .05$]. Ancak bu farkın hangi branş grupları arasında olduğunu test etmek için post hoc testi olarak Bonferroni seçilmiştir.

Tablo 3. 21. Branş Gruplarına İlişkin Bonferroni Düzeltmeli Çoklu Karşılaştırma Post Hoc Testi Sonuçları

<i>Gruplar(I)</i>	<i>Gruplar(J)</i>	<i>Ortalama Fark (I-J)</i>	<i>SH</i>	<i>p</i>
Atletizm	Güreş	,0283	,02542	1,000
	Judo	,0524	,03150	1,000
	Boks	,0256	,04220	1,000
	Yüzme	,1472*	,04348	,011*
	Diğer	,0334	,02998	1,000
Güreş	Atletizm	-,0283	,02542	1,000
	Judo	,0241	,03156	1,000
	Boks	-,0027	,04224	1,000
	Yüzme	,1189	,04352	,097
	Diğer	,0051	,03004	1,000
Judo	Atletizm	-,0524	,03150	1,000
	Güreş	-,0241	,03156	1,000
	Boks	-,0267	,04615	1,000
	Yüzme	,0948	,04733	,682
	Diğer	-,0190	,03533	1,000
Boks	Atletizm	-,0256	,04220	1,000
	Güreş	,0027	,04224	1,000
	Judo	,0267	,04615	1,000
	Yüzme	,1216	,05503	,412
	Diğer	,0078	,04513	1,000
Yüzme	Atletizm	-,1472*	,04348	,011*
	Güreş	-,1189	,04352	,097
	Judo	-,0948	,04733	,682
	Boks	-,1216	,05503	,412
	Diğer	-,1138	,04634	,214
Diğer	Atletizm	-,0334	,02998	1,000
	Güreş	-,0051	,03004	1,000
	Judo	,0190	,03533	1,000
	Boks	-,0078	,04513	1,000
	Yüzme	,1138	,04634	,214

* $p < .05$

Tablo 3.21.'de verilen analiz sonuçları incelendiğinde, sporcuların sportif sorunlarla başa çıkma becerileri ölçeği ön test son test ortalama puanlarının farkının hangi branş grupları arasında gerçekleştiği incelendiğinde, Atletizm ve Yüzme branşları arasında anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Sonuçlara ilişkin Profil Plot çıktısı Şekil 3.2.'de sunulmuştur.

Şekil 3. 2. Ön Test Son Test Ortalama Puanlarının Tekrarlı Ölçüm ve Branş Gruplarının Karşılaştırılmasına İlişkin İki Yönlü ANOVA Profil Plot Çıktısı

Sporcu eğitim merkezlerindeki sporculardan 8 aylık eğitim öncesinde elde edilen ön test puanlarına ilişkin ortalama puanlar ile eğitim sonrasında uygulanan son test puan ortalamalarının branş gruplarına göre karşılaştırılmasını gösteren Şekil 3.2.'de Tekrarlı Ölçümler İki Yönlü ANOVA testi Profil Plot çıktısı incelendiğinde, Atletizm branşından sporcuların ön test ($\bar{X}=1,89$) ve son test ortalama puanları arasında ($\bar{X}=1,98$) anlamlı bir artış söz konusu iken, pembe çizgi ile belirtilen Yüzme branşından sporcuların ön test ($\bar{X}=1,76$) ve son test ortalama puanları arasında ($\bar{X}=1,81$) anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Diğer branşlar arasında herhangi bir anlamlı fark ortaya çıkmamıştır. Katılımcıların ön test ve son test ortalama puanlarına ilişkin ölçüm gruplarıyla branş gruplarının ortak etkisinin istatistiksel olarak anlamlılığı incelendiğinde, ölçümXbranş etkileşim değişkenine ait ortalama puanların istatistiksel olarak anlamlı farklılaşmadığı saptanmıştır [$F_{(1-887)} = .815; p > .05$].

3.5. Sporcu Eğitim Merkezlerinde Eğitim Gören Sporcuların 8 Aylık Eğitim Sonrasında Sportif Sorunlarla Başa Çıkabilme Becerisi Ortalama Puanlarının Branş Tipi Durumlarına Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Bulgular

Sporcu eğitim merkezlerinde çeşitli branşlarda eğitim gören sporcuların sportif sorunlarla başa çıkabilme becerileri ve alt boyutlarına ait ortalama puanlarının mücadele sporları (boks, judo, güreş ve eskrim) ve diğer branşların durumlarına göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini incelemek için gerçekleştirilen bağımsız örneklem t-Testi sonuçlarını gösteren Tablo 3.22. incelendiğinde, baskı altında yüksek performans, güven ve başarı güdüsü ve antrenörlük durumu alt boyutlarında ortalama puanların branş tipi durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği görülmektedir.

Tablo 3. 22. Öğrencilerin Sportif Sorunlarla Başa Çıkma Becerisi Ortalama Puanlarının Branş Tipi Durumlarına Göre Karşılaştırılmasına İlişkin t-Testi Sonuçları

<i>Değişkenler</i>	<i>Gruplar</i>	<i>n</i>	\bar{X}	<i>ss</i>	<i>sd</i>	<i>t</i>	<i>p</i>
HB	Mücadele Sporları	458	2,11	,63	891	,58	.556
	Diğer Branşlar	435	2,08	,56			
KON	Mücadele Sporları	458	1,98	,64	891	,12	.902
	Diğer Branşlar	435	1,98	,59			
KU	Mücadele Sporları	458	1,60	,77	891	-,84	.401
	Diğer Branşlar	435	1,64	,81			
BAYP	Mücadele Sporları	458	1,52	,74	891	3,10	.002*
	Diğer Branşlar	435	1,36	,77			
ZBÇ	Mücadele Sporları	458	1,84	,70	891	1,14	.254
	Diğer Branşlar	435	1,78	,73			
GBG	Mücadele Sporları	458	2,25	,65	891	-3,28	.001*
	Diğer Branşlar	435	2,38	,58			
AD	Mücadele Sporları	458	2,23	,58	891	-3,22	.001*
	Diğer Branşlar	435	2,36	,57			

* $p < .05$

HB : Hedef Belirleme / Zihinsel Hazırlık

KU : Kaygıdan Uzaklaşma

ZBÇ : Zorlukla Başa Çıkma

AD : Antrenörlük Durumu

KON : Konsantrasyon

BAYP : Baskı Altında Yüksek Performans

GBG : Güven ve Başarı Güdüsü

3.6. Sporcu Eğitim Merkezlerinde Eğitim Gören Sporcuların 8 Aylık Eğitim Sonrasında Sportif Sorunlarla Başa Çıkabilme Becerisi Ortalama Puanlarının Cinsiyet Grubu ve Yatılı/Gündüzlü Durumuna Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Bulgular

Bireylerin Gündüzlü/Yatılı grupları ve Cinsiyet gruplarıyla birlikte ölçümXgrup etkileşimli etkisinin istatistiksel anlamlılığına ilişkin çift yönlü ANOVA testi sonuçlarını gösteren Tablo 3.23. incelendiğinde, gündüzlü yatılı grubun ortalama puanları açısından ölçüm grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunamamıştır.

Öte yandan cinsiyet grupları açısından ortalama puanların istatistiksel anlamlılığına ilişkin çift yönlü ANOVA testi sonuçları incelendiğinde, gündüzlü/yatılı ölçüm grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark tespit edilmiştir. Bu sonuca göre gündüzlü/yatılı grubu ortalama puanları, cinsiyet grupları açısından istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde birbirinden farklılaşmıştır. Katılımcıların gündüzlü/yatılı grupları ile ortalama puanlarına ilişkin ölçüm gruplarıyla cinsiyet gruplarının ortak etkisinin istatistiksel anlamlılığı incelendiğinde, ölçümXcinsiyet etkileşim değişkenine ait ortalama puanların istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı saptanmıştır.

Sporcu eğitim merkezlerindeki sporculardan alınan verilere ilişkin, gündüzlü/yatılı kalma gruplarına ilişkin ortalama puanlar ile cinsiyet gruplarına karşılaştırılmasını gösteren Tekrarlı Ölçümler İki Yönlü ANOVA testi sonuçlarına bakıldığında, erkek sporcuların Sportif Sorunlarla Başa Çıkabilme Becerilerine İlişkin puan ortalamalarına bakıldığında her iki grupta da kadın sporculardan daha yüksek ortalamaya sahip oldukları görülmüştür. Ayrıca her iki grupta da gündüzlü sporcuların yatılı statüde kalan sporculara göre sportif sorunlarla başa çıkma beceresinde daha yüksek puan ortalamasına sahip olduğu saptanmıştır.

Tablo 3. 23. Cinsiyet Gruplarına İlişkin Tekrarlı Ölçümler İçin İki Yönlü Varyans Analizi

Ölçümler	Sonuçları					
	Tip III KT	SD	KO	F	p	η_2
Gruplar Arası (Gündüzlü/Yatılı)	.585	1	.585	3.306	.069	.004
Gruplar İçi (Cinsiyet)	.701	1	.701	3.960	.047*	.004
Gündüzlü/Yatılı *Cinsiyet (Etkileşim)	.058	1	.058	.326	.568	.000
Hata	157,312	889	.177			

*p < .05

KT= Kareler Toplamı, KO= Kareler Ortalaması,

η_2 = Eta kare etki büyüklüğü,

3.7. Sporcu Eğitim Merkezlerinde Eğitim Gören Sporcuların 8 Aylık Eğitim Sonrasında Sportif Sorunlarla Başa Çıkabilme Becerisi Ortalama Puanlarının Spora Başlama Yaşı Değişkenine Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Bulgular

Sporcu eğitim merkezlerinde çeşitli branşlarda eğitim gören sporcuların sportif sorunlarla başa çıkabilme becerileri ve alt boyutlarına ait ortalama puanlarının spora başlama yaşı değişkenine göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini incelemek için gerçekleştirilen bağımsız örneklem t-Testi sonuçlarını gösteren Tablo 3.24. incelendiğinde, alt boyutlara ait ortalama puanların spora başlama yaşı değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Tablo 3. 24. Öğrencilerin Sportif Sorunlarla Başa Çıkma Becerisi Ortalama Puanlarının Spora Başlama Yaşı Değişkenine Göre Karşılaştırılmasına İlişkin t-Testi Sonuçları

<i>Değişkenler</i>	<i>Gruplar</i>	<i>n</i>	\bar{X}	<i>ss</i>	<i>sd</i>	<i>t</i>	<i>p</i>
HB	6-9 yaş	296	2,07	,62	887	-0,74	.454
	10-14 yaş	593	2,10	,59			
KON	6-9 yaş	296	2,02	,59	887	1,45	.146
	10-14 yaş	593	1,96	,63			
KU	6-9 yaş	296	1,59	,84	887	-0,65	.516
	10-14 yaş	593	1,63	,77			
BAYP	6-9 yaş	296	1,41	,77	887	-0,90	.367
	10-14 yaş	593	1,45	,75			
ZBÇ	6-9 yaş	296	1,78	,72	887	-0,81	.415
	10-14 yaş	593	1,82	,71			
GBG	6-9 yaş	296	2,32	,61	887	-0,31	.751
	10-14 yaş	593	2,31	,63			
AD	6-9 yaş	296	2,28	,58	887	-0,31	.752
	10-14 yaş	593	2,30	,58			

* $p < .05$

HB : Hedef Belirleme / Zihinsel Hazırlık

KU : Kaygıdan Uzaklaşma

ZBÇ : Zorlukla Başa Çıkma

AD : Antrenörlük Durumu

KON : Konsantrasyon

BAYP : Baskı Altında Yüksek Performans

GBG : Güven ve Başarı Güdüsü

3.8. Sporcu Eğitim Merkezlerinde Eğitim Gören Sporcuların 8 Aylık Eğitim Sonrasında Sportif Sorunlarla Başa Çıkabilme Becerisi Ortalama Puanlarının İlave Antrenman Durumlarına Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Bulgular

Sporcu eğitim merkezlerinde çeşitli branşlarda eğitim gören sporcuların sportif sorunlarla başa çıkabilme becerileri ve alt boyutlarına ait ortalama puanlarının ilave antrenman durumlarına göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini incelemek için gerçekleştirilen bağımsız örneklem t-Testi sonuçlarını gösteren Tablo 3.25. incelendiğinde, hedef belirleme / zihinsel hazırlık, baskı altında yüksek performans ve zorluklarla başa çıkma boyutlarına ait ortalama puanların ilave antrenman değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterdiği görülmektedir.

Tablo 3. 25. Öğrencilerin Sportif Sorunlarla Başa Çıkma Becerisi Ortalama Puanlarının İlave Antrenman Durumlarına Göre Karşılaştırılmasına İlişkin t-Testi Sonuçları

<i>Değişkenler</i>	<i>Gruplar</i>	<i>n</i>	\bar{X}	<i>ss</i>	<i>sd</i>	<i>t</i>	<i>p</i>
HB	Evet	488	2,13	,59	891	2,69	.039*
	Hayır	405	2,05	,60			
KON	Evet	488	1,99	,64	891	0,49	.619
	Hayır	405	1,97	,58			
KU	Evet	488	1,63	,81	891	0,63	.525
	Hayır	405	1,60	,77			
BAYP	Evet	488	1,52	,74	891	3,44	.001*
	Hayır	405	1,34	,77			
ZBÇ	Evet	488	1,87	,70	891	2,53	.011*
	Hayır	405	1,75	,73			
GBG	Evet	488	2,31	,63	891	-0,04	.968
	Hayır	405	2,32	,61			
AD	Evet	488	2,27	,57	891	-1,10	.267
	Hayır	405	2,32	,59			

* $p < .05$

HB : Hedef Belirleme / Zihinsel Hazırlık
KU : Kaygıdan Uzaklaşma
ZBÇ : Zorlukla Başa Çıkma
AD : Antrenörlük Durumu

KON : Konsantrasyon
BAYP : Baskı Altında Yüksek Performans
GBG : Güven ve Başarı Güdüsü

3.9. Sporcu Eğitim Merkezlerinde Eğitim Gören Sporcuların 8 Aylık Eğitim Sonrasında Sportif Sorunlarla Başa Çıkabilme Becerisi Ortalama Puanlarının Şampiyonluk Durumlarına Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Bulgular

Sporcu eğitim merkezlerinde çeşitli branşlarda eğitim gören sporcuların sportif sorunlarla başa çıkabilme becerileri ve alt boyutlarına ait ortalama puanlarının şampiyonluk durumlarına göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini incelemek için gerçekleştirilen bağımsız örneklem t-Testi sonuçlarını gösteren Tablo 3.26. incelendiğinde, alt boyutların ortalama puanların şampiyonluk durumlarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Tablo 3. 26. Öğrencilerin Sportif Sorunlarla Başa Çıkma Becerisi Ortalama Puanlarının Şampiyonluk Durumlarına Göre Karşılaştırılmasına İlişkin t-Testi Sonuçları

	<i>Gruplar</i>	<i>n</i>	\bar{X}	<i>ss</i>	<i>sd</i>	<i>t</i>	<i>p</i>																																																																				
HB	Evet	542	2,12	,62	891	1,68	.092																																																																				
	Hayır	351	2,05	,57				KON	Evet	542	1,99	,62	891	,47	.637	Hayır	351	1,97	,61	KU	Evet	542	1,63	,81	891	,35	.723	Hayır	351	1,61	,76	BAYP	Evet	542	1,42	,77	891	-1,16	.245	Hayır	351	1,48	,74	ZBÇ	Evet	542	1,80	,72	891	-,71	.475	Hayır	351	1,83	,70	GBG	Evet	542	2,31	,63	891	-0,02	.999	Hayır	351	2,31	,61	AD	Evet	542	2,28	,59	891	-,67	.503
KON	Evet	542	1,99	,62	891	,47	.637																																																																				
	Hayır	351	1,97	,61				KU	Evet	542	1,63	,81	891	,35	.723	Hayır	351	1,61	,76	BAYP	Evet	542	1,42	,77	891	-1,16	.245	Hayır	351	1,48	,74	ZBÇ	Evet	542	1,80	,72	891	-,71	.475	Hayır	351	1,83	,70	GBG	Evet	542	2,31	,63	891	-0,02	.999	Hayır	351	2,31	,61	AD	Evet	542	2,28	,59	891	-,67	.503	Hayır	351	2,31	,56								
KU	Evet	542	1,63	,81	891	,35	.723																																																																				
	Hayır	351	1,61	,76				BAYP	Evet	542	1,42	,77	891	-1,16	.245	Hayır	351	1,48	,74	ZBÇ	Evet	542	1,80	,72	891	-,71	.475	Hayır	351	1,83	,70	GBG	Evet	542	2,31	,63	891	-0,02	.999	Hayır	351	2,31	,61	AD	Evet	542	2,28	,59	891	-,67	.503	Hayır	351	2,31	,56																				
BAYP	Evet	542	1,42	,77	891	-1,16	.245																																																																				
	Hayır	351	1,48	,74				ZBÇ	Evet	542	1,80	,72	891	-,71	.475	Hayır	351	1,83	,70	GBG	Evet	542	2,31	,63	891	-0,02	.999	Hayır	351	2,31	,61	AD	Evet	542	2,28	,59	891	-,67	.503	Hayır	351	2,31	,56																																
ZBÇ	Evet	542	1,80	,72	891	-,71	.475																																																																				
	Hayır	351	1,83	,70				GBG	Evet	542	2,31	,63	891	-0,02	.999	Hayır	351	2,31	,61	AD	Evet	542	2,28	,59	891	-,67	.503	Hayır	351	2,31	,56																																												
GBG	Evet	542	2,31	,63	891	-0,02	.999																																																																				
	Hayır	351	2,31	,61				AD	Evet	542	2,28	,59	891	-,67	.503	Hayır	351	2,31	,56																																																								
AD	Evet	542	2,28	,59	891	-,67	.503																																																																				
	Hayır	351	2,31	,56																																																																							

* $p < .05$

HB : Hedef Belirleme / Zihinsel Hazırlık

KU : Kaygıdan Uzaklaşma

ZBÇ : Zorlukla Başa Çıkma

AD : Antrenörlük Durumu

KON : Konsantrasyon

BAYP : Baskı Altında Yüksek Performans

GBG : Güven ve Başarı Güdüsü

3.10. Sporcu Eğitim Merkezlerinde Eğitim Gören Sporcuların 8 Aylık Eğitim Sonrasında Sportif Sorunlarla Başa Çıkabilme Becerisi Ortalama Puanlarının Rüya Görme Durumlarına Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Bulgular

Sporcu eğitim merkezlerinde çeşitli branşlarda eğitim gören sporcuların sportif sorunlarla başa çıkabilme becerileri ve alt boyutlarına ait ortalama puanlarının rüya durumlarına göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini incelemek için gerçekleştirilen bağımsız örneklem t-Testi sonuçlarını gösteren Tablo 3.27. incelendiğinde hedef belirleme/zihinsel hazırlık alt boyutunda istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir

Tablo 3. 27. Öğrencilerin Sportif Sorunlarla Başa Çıkma Becerisi Ortalama Puanlarının Rüya Durumlarına Göre Karşılaştırılmasına İlişkin t-Testi Sonuçları

<i>Değişkenler</i>	<i>Gruplar</i>	<i>n</i>	\bar{X}	<i>ss</i>	<i>sd</i>	<i>t</i>	<i>p</i>
HB	Evet	555	2,13	,58	891	2,10	.036*
	Hayır	338	2,04	,62			
KON	Evet	555	1,99	,62	891	,45	.651
	Hayır	338	1,97	,61			
KU	Evet	555	1,58	,79	891	-1,94	.052
	Hayır	338	1,68	,78			
BAYP	Evet	555	1,44	,77	891	,21	.827
	Hayır	338	1,43	,75			
ZBÇ	Evet	555	1,82	,73	891	,38	.699
	Hayır	338	1,80	,69			
GBG	Evet	555	2,34	,62	891	1,47	.142
	Hayır	338	2,28	,62			
AD	Evet	555	2,28	,59	891	-,65	.513
	Hayır	338	2,31	,57			

* $p < .05$

HB : Hedef Belirleme / Zihinsel Hazırlık

KU : Kaygıdan Uzaklaşma

ZBÇ : Zorlukla Başa Çıkma

AD : Antrenörlük Durumu

KON : Konsantrasyon

BAYP : Baskı Altında Yüksek Performans

GBG : Güven ve Başarı Güdüsü

3.11. Sporcu Eğitim Merkezlerinde Eğitim Gören Sporcuların 8 Aylık Eğitim Sonrasında Sportif Sorunlarla Başa Çıkabilme Becerisi Ortalama Puanlarının Farklı Özelliği Olduğunu Düşünme Durumlarına Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Bulgular

Sporcu eğitim merkezlerinde çeşitli branşlarda eğitim gören sporcuların sportif sorunlarla başa çıkabilme becerileri ve alt boyutlarına ait ortalama puanlarının arkadaşlarından farklı özellikleri olduğuna dair düşünme durumlarına göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini incelemek için gerçekleştirilen bağımsız örneklem t-Testi sonuçlarını gösteren Tablo 3.28. incelendiğinde hedef belirleme/zihinsel hazırlık alt boyutunda istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir.

Tablo 3. 28. Öğrencilerin Sportif Sorunlarla Başa Çıkma Becerisi Ortalama Puanlarının Arkadaşlarından Farklı Özellikleri Olduğuna Dair Düşünme Durumlarına Göre Karşılaştırılmasına İlişkin t-Testi Sonuçları

<i>Değişkenler</i>	<i>Gruplar</i>	<i>n</i>	\bar{X}	<i>ss</i>	<i>sd</i>	<i>t</i>	<i>p</i>
HB	Evet	648	2,12	,59	891	1,98	.048*
	Hayır	245	2,03	,61			
KON	Evet	648	2,00	,61	891	1,53	.125
	Hayır	245	1,93	,61			
KU	Evet	648	1,62	,80	891	-,20	.840
	Hayır	245	1,63	,76			
BAYP	Evet	648	1,44	,76	891	,24	.805
	Hayır	245	1,43	,75			
ZBÇ	Evet	648	1,83	,72	891	1,06	.289
	Hayır	245	1,77	,70			
GBG	Evet	648	2,32	,62	891	,48	.629
	Hayır	245	2,30	,62			
AD	Evet	648	2,30	,58	891	,31	.751
	Hayır	245	2,28	,57			

* $p < .05$

HB : Hedef Belirleme / Zihinsel Hazırlık
 KU : Kaygıdan Uzaklaşma
 ZBÇ : Zorlukla Başa Çıkma
 AD : Antrenörlük Durumu

KON : Konsantrasyon
 BAYP : Baskı Altında Yüksek Performans
 GBG : Güven ve Başarı Güdüsü

3.12. Sporcu Eğitim Merkezlerinde Eğitim Gören Sporcuların 8 Aylık Eğitim Sonrasında Sportif Sorunlarla Başa Çıkabilme Becerisi Ortalama Puanlarının Akademik Tercih Durumlarına Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Bulgular

Sporcu eğitim merkezlerinde çeşitli branşlarda eğitim gören sporcuların sportif sorunlarla başa çıkabilme becerileri ve alt boyutlarına ait ortalama puanlarının akademik tercih durumlarına göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini incelemek için gerçekleştirilen bağımsız örneklem t-Testi sonuçlarını gösteren Tablo 3.29. incelendiğinde antrenörlük durumu alt boyutunda istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir.

Tablo 3. 29. Öğrencilerin Sportif Sorunlarla Başa Çıkma Becerisi Ortalama Puanlarının Akademik Tercih Durumlarına Göre Karşılaştırılmasına İlişkin t-Testi Sonuçları

<i>Değişkenler</i>	<i>Gruplar</i>	<i>n</i>	\bar{X}	<i>ss</i>	<i>sd</i>	<i>t</i>	<i>p</i>
HB	Beden Eğitimi	202	2,07	,65	406	-,25	.799
	Matematik	206	2,08	,60			
KON	Beden Eğitimi	202	1,97	,61	406	-,97	.332
	Matematik	206	2,02	,62			
KU	Beden Eğitimi	202	1,62	,77	406	-1,68	.094
	Matematik	206	1,75	,80			
BAYP	Beden Eğitimi	202	1,56	,77	406	-1,50	.133
	Matematik	206	1,44	,78			
ZBÇ	Beden Eğitimi	202	1,82	,69	406	,44	.660
	Matematik	206	1,79	,71			
GBG	Beden Eğitimi	202	2,24	,68	406	-1,75	.080
	Matematik	206	2,35	,60			
AD	Beden Eğitimi	202	2,18	,58	406	-3,868	.000*
	Matematik	206	2,40	,58			

* $p < .05$

HB : Hedef Belirleme / Zihinsel Hazırlık

KU : Kaygıdan Uzaklaşma

ZBÇ : Zorlukla Başa Çıkma

AD : Antrenörlük Durumu

KON : Konsantrasyon

BAYP : Baskı Altında Yüksek Performans

GBG : Güven ve Başarı Güdüsü

4. BÖLÜM

TARTIŞMA

Spora yetenekli çocukların olimpik spor branşlarına göre sportif sorunlarla başa çıkma becerilerinin incelenmesi amacıyla gerçekleştirilen çalışmada sporcu eğitim merkezlerinde eğitim gören atıcılık, atletizm, badminton, boks, cimnastik, eskrim, güreş, halter, judo, kano, kayak, kürek, tenis, yelken ve yüzme branşlarından toplamda 893 (297 kız 596 erkek) sporcunun cevapladığı kişisel bilgi formu ve sportif sorunlarla başa çıkabilme becerileri envanterine ait istatistiksel analiz sonuçlarından elde edilen bulgular dikkate alınarak tartışma oluşturulmuştur.

4.1. Sporcu Eğitim Merkezlerinde Eğitim Gören Sporcuların 8 Aylık Eğitim Öncesinde Uygulanan Sportif Sorunlarla Başa Çıkabilme Becerileri ve Alt Boyutlarına Ait Betimsel Bulguların Tartışması

Çalışmanın alt boyutları olan hedef belirleme / zihinsel hazırlık, konsantrasyon, kaygıdan uzak olma, baskı altında yüksek performans, zorlukla baş etme, güven ve başarı güdüsü, antrenörlük durumuna ilişkin betimsel bulgular ön testlere göre incelendiğinde; çalışmanın alt boyutları içerisinde en yüksek ortalama puan güven ve başarı güdüsü alt boyutunda ($\bar{X}=2,30$) ve en düşük ortalama puan baskı altında yüksek performans boyutunda ($\bar{X}=1,36$) görülmüştür.

Surujlal ve ark. (2013) tarafından yapılan “Üniversite öğrencisi-sporcuların algıladıkları stres ve başa çıkma becerileri ile yaşam doyumu ile ilişkisi” adlı çalışmada alt boyut ortalamaları karşılaştırıldığında çalışmamızla benzer şekilde en yüksek ortalamaya sahip alt boyut güven ve başarı güdüsü olmuştur.

Kaplánová, (2019) “Buz hokeyinde stresi yönetmek için benlik saygısı, kaygı ve başa çıkma stratejileri” adlı çalışmasında 40 buz hokeyi sporcusuna uyguladığı ACSI-28 envanterinin alt boyutlarındaki en düşük ortalama skoru çalışmamızın sonuçlarında olduğu gibi baskı altında yüksek performans alt boyutunda oluştuğu görülmüştür.

Cosma ve ark. (2020) “Başa çıkma stratejilerinin spor performansı üzerindeki etkisi” adlı çalışmalarında 36 atlete uyguladıkları ACSI-28 envanterinde baskı altında yüksek performans alt boyutu çalışmamızla benzer şekilde alt boyutlar arasında en düşük puan ortalamasına sahip boyut olduğu görülmüştür.

Malinauskas ve ark. (2021) “Askeri öğrenciler ve genç basketbolcular arasında spor deneyimlerinin anlatılması” adlı çalışmada uygulanan ACSI-28 envanterinin alt boyutlarına verilen cevapların puan ortalamasına bakıldığında yine çalışmamızın sonuçlarına benzer şekilde en yüksek ortalamaya sahip alt boyut güven ve başarı güdüsü olmuştur.

Yapılan çalışmalar incelendiğinde sporcu ve öğrencilerden oluşan grupların 8 ay boyunca almış oldukları sportif ve akademik eğitimlerin çıktısı olarak süreç sonunda kişilerde güven ve başarı

güdülerini geliştirmeye katkı sağladığı, sporcuların daha önce aldıkları iyi sonuçlara istinaden çevresindekilerin başarı beklentisinin üzerlerinde baskı oluşturduğu, bu baskının bir çıktısı olarak istedikleri performansı tam olarak sergileyemedikleri düşünülmektedir.

4.2. Sporcu Eğitim Merkezlerinde Eğitim Gören Sporcuların 8 Aylık Eğitim Sonrasında Sportif Sorunlarla Başa Çıkabilme Becerileri ve Alt Boyutlarına Ait Ön Test ve Son Test Ortalama Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin Bulguların Tartışması

Çalışmada sporcu eğitim merkezlerinde çeşitli branşlarda eğitim gören sporcuların 8 aylık eğitim sonrasında sportif sorunlarla başa çıkabilme becerileri ve alt boyutlarına ait ön test ve son test ortalama puanlarının anlamlı farklılık gösterip göstermediğini incelemek için gerçekleştirilen eşli örneklem *t*-Testi sonuçlarını incelediğimizde, hedef belirleme / zihinsel hazırlık, konsantrasyon ve baskı altında yüksek performans boyutlarına ait ortalama puanların 8 aylık eğitim öncesi ve sonrasına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği görülmektedir.

Fogaca, (2021) yapmış olduğu “Ruh sağlığı ve performans müdahalelerinin birleştirilmesi: sporcu öğrenciler için başa çıkma ve sosyal destek” başlıklı çalışmada spor yapan öğrencilerin oluşturduğu 88 kişilik örneklem grubunu iki gruba ayırmış, çalışma grubuna 8 haftalık mental destek programı uygulanırken kontrol grubuna herhangi program uygulanmamıştır. Çalışmanın bulguları incelendiğinde eğitim uygulanan grubun sportif sorunlarla başa çıkma becerileri ölçek puanlarında çalışmamızın bulgularına benzer şekilde anlamlı farklılıklar ortaya çıkmıştır. Ayrıca destek eğitimlerinin uygulandığı grubun ön test ve son test sonucunda oluşan ölçek puan ortalamasında yine çalışmamızın bulgularını destekler şekilde artış görülmüştür. Bu bağlamda çalışmamızda sportif sorunlarla başa çıkma noktasında SEM’lerde bulunan spor psikologlarının sporcuları takip etmesi ve psikolojik destek sağlamanın sportif sorunlarla başa çıkma becerileri açısından olumlu etkiler oluşturduğu düşünülmektedir.

Jones ve ark. (2020) “Farkındalığa dayalı stres azaltma, üniversiteli kadın kürekçilerde psikolojik iyi olma, uyku kalitesi ve atletik performansa fayda sağlar mı?” sorusunun cevabını aradıkları çalışmalarında 8 haftalık spor antrenmanları sonucunda sportif sorunlarla başa çıkma becerilerindeki farklılıkları incelemişlerdir. Çalışmanın bulgularına bakıldığında ilk test ve son test arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı ve çalışmamıza destekler niteliktedir.

Vidic ve Cherup (2022) “Beni top oyununa götür: beyzbol oyuncularıyla kısa bir psikolojik beceri eğitimi ve dikkat temelli müdahalenin incelenmesi” konulu çalışmasında NCAA beyzbol oyuncularının yapmış oldukları antrenmanlara ek olarak 6 seanslık psikolojik beceri eğitimleri uygulamıştır. Eğitim sonucunda test skorları incelendiğine son test itibarıyla ölçek ortalama puan açısından çalışmamızın bulgularına benzer şekilde anlamlı farklılık göstermektedir. Çalışmanın alt boyutlarına göre bulguları inceleyecek olduğumuzda konsantrasyon ve baskı altında yüksek performans boyutlarında çalışmamızı desteklemektedir. Yine çalışmanın alt boyutlarından güven ve başarı güdüsünde anlamlı farklılık görülmüş fakat çalışmamızın bu alt boyutunda anlamlı farklılığa rastlanmamıştır. Antrenmanın yanı sıra çoklu gelişimi sağlayacak

unsurların oluşturulması noktasında SEM'lerde sportif ve psikolojik desteklerin uzun süreçlerde planlı sağlanması sportif psikolojik becerilerin gelişmesine katkı sağlarken, sporcular zihinlerinde oluşturdukları baskı ve başarı kaygısı, güven ve başarı güdüsünün azalması noktasında sporcuları olumsuz yönde etkileyebilir.

Terzioğlu ve ark. (2020) "Farkındalık temelli antrenman programının kadın hentbolcuların psikolojik becerileri ve stresle başa çıkma stratejileri üzerindeki etkinliğinin incelenmesi" adlı çalışmada hentbolculara rutin antrenmanlarının yanı sıra ilaveten 8 hafta boyunca farkındalık antrenmanı uygulamıştır. Uygulama öncesi ve sonrasında sporculara ACSI-28 ölçeği uygulanarak sportif psikolojik beceri durumlarındaki değişimler alt boyutlarına göre incelenmiştir. Hedef belirleme ve konsantrasyon alt boyutlarında çalışmamızı destekler şekilde istatistiksel anlamlılıklar ortaya çıkmıştır. Ayrıca çalışmamızdan farklı olarak da kaygıdan uzaklaşma ve antrenörlük durumu alt boyutlarında anlamlı farklılıklar görülmüştür.

Sporcuların rutin olarak yapmış oldukları antrenmanların yanı sıra ekstra aldıkları destek programları gelişimleri için önem arz etmektedir. Bu destek programları içerisinde bulunan psikososyal alanların yönetilip, farkındalığın oluşturularak sporcuların gelişim evrelerinin takip edilmesi, sportif sorunlarla başa çıkma becerilerin geliştirilmesi açısından fayda sağladığı düşünülmektedir.

4.3. Sporcu Eğitim Merkezlerinde Çeşitli Branşlarda Eğitim Gören Sporcuların 8 Aylık Eğitim Öncesinde Aldıkları Sportif Sorunlarla Başa Çıkabilme Becerileri ve Alt Boyutlarına Ait Ön Test ve Son-Test Puanları Arasındaki Fark (A) Cinsiyet, (B) Yaş, (C) Yatılı Olma Durumu ve (D) Branş Değişkenlerine Göre Anlamlı Farklılıklarının Bulguların Tartışması

Bu alt problemin başlığında 8 aylık eğitim programının öncelikle (A) cinsiyet ve sonrasında sırasıyla (B) yaş, (C) yatılı olma durumu ve (D) branş değişkenlerine göre etkileşimine bakılarak gruplar içi ön test ve son test puanlarının bu değişkenlerle etkileşimlerinin etkisi tartışılmıştır.

4.3.1. Sportif Sorunlarla Başa Çıkabilme Becerileri ve Alt Boyutlarına Ait Ön Test ve Son-Test Puanları Arasındaki Fark, Cinsiyet Değişkeni ve Bu İki Değişkenin Etkileşimine İlişkin Bulguların Tartışması

Ölçümler ve Cinsiyet gruplarıyla birlikte ölçümXgrup etkileşimli etkisinin istatistiksel anlamlılığına ilişkin çift yönlü ANOVA testi sonuçlarına göre ön test ve son test ortalama puanları açısından ölçüm grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur. Bu sonuca göre ön test ve son test puanları 8 aylık eğitim sonucunda grup içi ayırım yapılmaksızın istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde birbirinden farklılaşmıştır. Öte yandan cinsiyet grupları açısından ortalama puanların istatistiksel anlamlılığına ilişkin çift yönlü ANOVA testi sonuçları incelendiğinde, ön test ve son test ortalama puanları açısından ölçüm grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark tespit edilmiştir. ANOVA testi Profil Plot

çıkması incelendiğinde, erkek sporcuların Sportif Sorunlarla Başa Çıkabilme Becerilerine ilişkin ön test ($\bar{X}=1,87$) ve son test ortalama puanları arasında ($\bar{X}=1,97$) anlamlı bir artış söz konusu iken, kadın sporcuların ön test ($\bar{X}=1,87$) ve son test ortalama puanları arasında ($\bar{X}=1,86$) anlamlı bir düşüş gözlemlenmiştir.

Alföldi ve ark. (2022)'de yapmış olduğu "Yarışmacı Kürekçiler Arasında Fizyolojik ve Psikolojik Özellikler" başlıklı çalışmada aktif olarak spor yapan lisanslı 15 kürek sporcusuna bir dizi sportif ve psikolojik test uygulamıştır. Uygulanan psikolojik testlerden olan ACSI-28 testinde cinsiyetler arasında çalışmamızdan farklı olarak anlamlı farklılıklar bulunmamıştır. Fakat kadın ve erkek sporcuların sorulara vermiş olduğu cevapların ortalama puanları kıyaslandığında erkek sporcuların puan ortalamalarının kadın sporculara göre daha yüksek olması çalışmaların ortak yönüdür.

Temel ve ark. (2022)'de yaptıkları "11-14 Yaş Grubu Sporcu Öğrencilerinin Sportif Sorunlarla Başa Çıkabilme Becerilerinin İncelenmesi" adlı çalışmada 526 sporcuya ACSI-28 testi uygulamıştır. Çalışmanın bulguları incelendiğinde çalışmamızda anlamlı istatistiksel farkların bulunduğu cinsiyet değişkeninde anlamlı farklılığa rastlanmamıştır. Çalışmamızı destekler yönü ise cinsiyet ortalama puanlarında erkeklerin kadınlardan daha yüksek puan ortalamasına sahip olmasıdır.

Kurak ve Büyükçelebi, (2021) "Lise Öğrencilerinin Spora Özgü Psikolojik Beceri Düzeylerinin İncelenmesi" başlıklı yapmış oldukları çalışmada 402 öğrencinin sportif psikolojik beceri düzeylerini belirlemek için sportif sorunlarla başa çıkma becerileri envanterini uygulamıştır. Çalışmanın bulguları incelendiğinde cinsiyet değişkenine göre hedef belirleme/zihinsel hazırlık, konsantrasyon, baskı altında yüksek performans ve zorluklarla baş etme açısından erkek öğrenciler lehine istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir. Çalışmamızda ise benzer şekilde cinsiyet değişkeninin puan istatistiklerinde ve ölçüm grupları arasında anlamlı istatistikler görülmüştür.

İncelenen çalışmalarda erkek sporcuların kadın sporculardan daha yüksek sportif psikolojik beceriye sahip olduğu görülmektedir. Kadın ve erkek sporcular adolesan dönem içerisinde gelişim süreçleri aynı gitmediği gibi, fizyolojik ve duygusal açıdan da ayrışmalar yaşamakta olup kadın sporcuların bu süreçten daha çok etkilenerek erkek sporculara göre sportif psikolojik becerileri geliştirmede zorluk çektiği düşünülmektedir.

4.3.2. Sportif Sorunlarla Başa Çıkabilme Becerileri ve Alt Boyutlarına Ait Ön Test ve Son-Test Puanları Arasındaki Fark, Yaş Değişkeni ve Bu İki Değişkenin Etkileşimine İlişkin Bulguların Tartışması

Ölçümler ve Yaş gruplarıyla birlikte ölçümXgrup etkileşimli etkisinin istatistiksel anlamlılığına ilişkin çift yönlü ANOVA testi sonuçlarını incelendiğinde, ön test ve son test ortalama puanları açısından ölçüm grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur. Bu sonuca göre ön test ve son test puanları 8 aylık eğitim sonucunda grup içi ayırım yapılmaksızın istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde birbirinden farklılaşmıştır.

Iwuagwu ve ark. (2021)'de yapmış oldukları "Güney Doğu Nijerya, Enugu Eyaletindeki ortaokul sporcularının spor müsabakası sırasında kaygı özelliği ve psikolojik başa çıkma becerilerinin profili" başlıklı çalışmada 420 ortaokulda öğrenim gören sporcuya ACSI-28 envanterini uygulamıştır. Yaş değişkenine göre çalışma incelendiğinde yaş arttıkça testten alınan ortalama puanın arttığı ve yaş grupları arasında anlamlı farklılık olduğu görülmüştür. Çalışmamızda ise benzer bulguları destekler şekilde grup içi ayırım yapılmadan ortalama puanlar karşılaştırıldığında istatistiksel olarak anlamlı farklılık görülmektedir. Sporcuların yaşları ilerledikçe spor ve müsabaka tecrübelerinin de etkisiyle sportif psikolojik becerilerinin geliştiği düşünülmektedir.

Kurak ve Büyükçelebi (2021) "Lise Öğrencilerinin Spora Özgü Psikolojik Beceri Düzeylerinin İncelenmesi" başlıklı yapmış oldukları çalışmada 402 öğrencinin sportif psikolojik beceri düzeylerini belirlemek için sportif sorunlarla başa çıkma becerileri envanterini uygulamıştır. Adolesan dönem yaş aralığında olan 15, 16,17 ve 18 yaşındaki öğrencilerin yaş parametresi ile çalışmanın alt boyutlarının puan ortalaması arasında anlamlı farklılık görülmemiştir. Çalışmamızla ölçüm grupları içinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark tespit edilmemesi her iki çalışmanın benzer yönü olurken, çalışmamızda ön test ve son test ortalama puanlarına ilişkin ölçüm gruplarıyla yaş gruplarının ortak etkisinin incelenmesi sonucunda istatistiksel anlamlı farklılıklar ayrışan yönü olarak ortaya çıkmıştır. Gruplar içerisinde anlamlı farklılığın olmamasının sebebi çalışmamızda bulunan küçük yaş gruplarının (10-14 yaş arası) sportif psikolojik becerilerinin daha düşük düzeyde olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Geneşke, (2020)'de "Türkiye Olimpiyat Hazırlık Merkezi (TOHM) Sporcularının Psikolojik Becerilerinin Kişilik Özellikleri İle İlişkisinin Araştırılması- Ankara İli Örneği" başlıklı yüksek lisans tez çalışmasında 57'si kadın, 75'i ise erkek olmak üzere toplam 132 kişilik sporcu grubuna sporcularının psikolojik becerilerini değerlendirme ölçeğini uygulamıştır. Yaş değişkeni açısından sporcuların psikolojik becerilerinin alt boyutları ile ortalama puan değerleri arasındaki farkı belirlemek amacıyla yapılan analiz sonucunda istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Çalışmamızda ise ön test ve son test ortalama puanları açısından ölçüm grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur. Çalışmalardaki bu farklılığın nedeni TOHM sporcuların yaş aralıklarının çok olması çalışmamızda ise daha kısıtlı yaş grubunun mevcut olması ve bunun yanı sıra TOHM sporcularının cinsiyetler arasında SEM sporcularına göre daha yakın sportif psikolojik becerilere sahip olmalarından olabilir.

4.3.3. Sportif Sorunlarla Başa Çıkabilme Becerileri ve Alt Boyutlarına Ait Ön Test ve Son-Test Puanları Arasındaki Fark, Branş Durumu Değişkeni ve Bu İki Değişkenin Etkileşimine İlişkin Bulguların Tartışması

Branş grupları açısından ortalama puanların istatistiksel anlamlılığına ilişkin çift yönlü ANOVA testi sonuçları incelendiğinde, ön test ve son test ortalama puanlarındaki değişim branş

değişkeni açısından ölçüm grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark ortaya koymuştur. Bu sonuca göre ön test ve son test puan ortalamaları 8 aylık eğitim sonunda branş grupları açısından istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde birbirinden farklılaşmıştır. Ancak bu farkın hangi branş grupları arasında olduğunu test etmek için post hoc testi olarak Bonferroni seçilmiştir. Yine yapılan analiz sonuçlarına bakıldığında ve sporcuların sportif sorunlarla başa çıkma becerileri ölçeği ön test son test ortalama puanlarının farkının hangi branş grupları arasında gerçekleştiği incelendiğinde, Atletizm ve Yüzme branşları arasında anlamlı farklılık tespit edilmiştir.

Şahinler (2021) "Sporcuların psikolojik beceri düzeylerinin incelenmesi" başlık yapmış olduğu çalışmada en az 3 yıl spor geçmişi olan futbol, voleybol, tenis, yüzme ve atletizm branşından olmak üzere toplamda 428 kişiye sporcuların psikolojik becerilerini değerlendirme ölçeğini uygulamıştır. Çalışmanın alt boyutlarından olan konsantrasyon boyutunda atletizm ve yüzme branşlarında çalışmamızın ön test ve son test puan farkında olduğu gibi istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar görülmüştür. Çalışmaların bir başka benzer tarafı ise yüzme branşının bütün branşlar içerisinde ortalama puanı en düşük olan branş olmasıdır. Sportif psikolojik becerileri geliştirme noktasında yüzme branşının puanlarının çalışmalarda düşük kalması suda gerçekleştirilmesi, diğer branşlara nazaran daha sıkı, yoğun ve kapsamlı antrenmanların olması, yüksek kalori gereksinimine ihtiyaç duyulması ve bu kurallara uymanın gerektirdiği zihinsel zorluklarla mücadeleden kaynaklanabilir.

Geneşke, (2020)'de "Türkiye Olimpiyat Hazırlık Merkezi (TOHM) Sporcularının Psikolojik Becerilerinin Kişilik Özellikleri İle İlişkinin Araştırılması- Ankara İli Örneği" başlıklı yüksek lisans tez çalışmasında 57'si kadın, 75'i ise erkek olmak üzere toplam 132 kişilik sporcu grubuna sporcularının psikolojik becerilerini değerlendirme ölçeğini uygulamıştır. Çalışmada sporcularının psikolojik becerileri alt boyutları ile ortalama puan değerleri arasındaki farkı belirlemek amacıyla yapılan analiz sonucunda psikolojik becerileri alt boyutlarından öğrenmeye açık olabilmek, hedef belirleme ve mental hazırlık alt boyut puanları ortalaması ile ölçeğin ortalama puanlarında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur. Çalışmamızda benzer şekilde ön test ve son test ortalama puanlarındaki değişim branş değişkeni açısından ölçüm grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur. İki çalışmada da istatistiksel farklılıkların hangi branşlar arasında oluştuğunu anlamak için yeniden istatistikler yapılmış olup, istatistiksel farklılığın çalışmamızda yüzme ve atletizm branşları arasında olduğu görülürken Geneşke (2020) yapmış olduğu çalışmada karate, atletizm ve eskrim branşları arasında olduğu görülmüştür. Diğer bir istatistiksel bulgularımızdan olan mücadele sporları ve diğer sporlar arasında çıkan anlamlı farklılıklardan da yola çıkarak mücadele sporlarının müsabaka sırasında gerektirdiği ani karar verme yetisi sayesinde diğer branşlarla karşılaştırıldığında sportif psikolojik beceriyi daha iyi düzeyde arttırdığı düşünülmektedir.

4.4. Sporcu Eğitim Merkezlerinde Eğitim Gören Sporcuların 8 Aylık Eğitim Sonrasında Sportif Sorunlarla Başa Çıkabilme Becerisi Ortalama Puanlarının Branş Tipi Durumlarına Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Bulguların Tartışması

Sporcu eğitim merkezlerinde çeşitli branşlarda eğitim gören sporcuların sportif sorunlarla başa çıkabilme becerileri ve alt boyutlarına ait ortalama puanlarının branş tipi durumlarına göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini incelemek için gerçekleştirilen bağımsız örneklemeler *t*-Testi sonuçlarına göre baskı altında yüksek performans, güven ve başarı güdüsü ve antrenörlük durumu boyutlarına ait ortalama puanların branş tipi durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği görülmektedir.

Moutaraji ve ark. (2021) "COVID-19 ile Mücadele Eden Kapalı Sporcuların Zihinsel Gücü ve Başa Çıkma Stratejisi" başlıklı çalışmalarında ACSI-28 ölçeği uyguladığı farklı branşlardan 344 sporcuda zihinsel güç için, uygulanan sporun türüne bağlı olarak özgüven ve kontrolde önemli farklılıklar bulmuştur. Mücadele sporları ile ilgilenen sporcuların hentbolculara göre kaygıdan uzaklaşma alt boyutunda istatistiksel olarak anlamlı bir fark görülmüştür. Çalışmamızda ise farklı olarak baskı altında yüksek performans, güven ve başarı güdüsü ve antrenörlük durumu boyutlarında anlamlı farklılıklar görülmüştür. Çalışmamızda kaygıdan uzaklaşma alt boyutunda anlamlı sonuçların bulunmama sebebini inceleyecek olduğumuzda son test yapılmadan önce mücadele sporlarının birçoğu için müsabaka zamanı olduğundan bu durum alt boyut sonuçlarını etkilemiş olabilir.

4.5. Sporcu Eğitim Merkezlerinde Eğitim Gören Sporcuların 8 Aylık Eğitim Sonrasında Sportif Sorunlarla Başa Çıkabilme Becerisi Ortalama Puanlarının Cinsiyet Grubu ve Yatılı/Gündüzlü Durumuna Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Bulgular

Sporcu eğitim merkezlerindeki sporculardan alınan verilere ilişkin, gündüzlü/yatılı kalma gruplarına ilişkin ortalama puanlar ile cinsiyet gruplarına karşılaştırılmasını gösteren Tekrarlı Ölçümler İki Yönlü ANOVA testi sonuçlarına bakıldığında, Erkek sporcuların Sportif Sorunlarla Başa Çıkabilme Becerilerine İlişkin puan ortalamalarında gündüzlü/yatılı gruplarında kadın sporculardan daha yüksek ortalamaya sahip oldukları görülmüştür. Ayrıca her iki grupta da gündüzlü sporcuların yatılı statüde kalan sporculara göre sportif sorunlarla başa çıkma beceresinde daha yüksek puan ortalamasına sahip olduğu saptanmıştır. Bu sonuçların ortaya çıkmasında kadın sporcuların SEM'lere katıldığı yaş aralıklarının ergenlik dönemine denk gelmesi psikolojik olarak daha hassas dönemler yaşadıklarından kaynaklanabilir. Ayrıca kadın sporcuların bu dönemde ailelerinden uzakta yatılı statüde olmalarının durumdan daha çok etkilenmelerine neden olacağı düşünülmektedir.

4.6. Sporcu Eğitim Merkezlerinde Eğitim Gören Sporcuların 8 Aylık Eğitim Sonrasında Sportif Sorunlarla Başa Çıkabilme Becerisi Ortalama Puanlarının Spora Başlama Yaşı Değişkenine Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Bulguların Tartışması

Sporcu eğitim merkezlerinde çeşitli branşlarda eğitim gören sporcuların sportif sorunlarla başa çıkabilme becerileri ve alt boyutlarına ait ortalama puanlarının spora başlama yaşı değişkenine göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini incelemek için gerçekleştirilen bağımsız örneklem *t*-Testi sonuçları incelendiğinde, alt boyutlara ait ortalama puanların spora başlama yaşı değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Christino ve ark. (2021) "Genç Sporcularda Sporda Uzmanlaşma, Atletik Kimlik ve Başa Çıkma Stratejileri" başlıklı çalışmada erken yaşta spora başlayan sporcular, özellikle antrenörlük durumu, konsantrasyon, güven ve başarı güdüsü ve hedef belirleme/ zihinsel hazırlıktan oluşan ACSI alt ölçeklerinde, daha geç spora başlayan sporculara kıyasla daha yüksek başa çıkma becerisi puanlarına sahip olduğu görülmüştür. Çalışmamızda benzer olarak güven ve başarı güdüsü ve konsantrasyon alt boyutlarında erken yaşta spora başlayan sporcularda başa çıkma beceri puanları daha yüksektir. Elit sporcu yetiştirmek için önemli detaylardan olan uzun süreli sporcu gelişimi kavramı kapsamında erken yaşta spora başlayan sporcuların yapmış oldukları antrenmanlar, gördükleri eğitimler ve müsabakalardaki deneyimleri sayesinde güven ve başarı güdülerini ve konsantre durumlarının yüksek olduğu düşünülmektedir.

4.7. Sporcu Eğitim Merkezlerinde Eğitim Gören Sporcuların 8 Aylık Eğitim Sonrasında Sportif Sorunlarla Başa Çıkabilme Becerisi Ortalama Puanlarının İlave Antrenman Durumlarına Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Bulguların Tartışması

Sporcu eğitim merkezlerinde çeşitli branşlarda eğitim gören sporcuların sportif sorunlarla başa çıkabilme becerileri ve alt boyutlarına ait ortalama puanlarının ilave antrenman durumlarına göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini incelemek için gerçekleştirilen bağımsız örneklem *t*-Testi sonuçlarını incelendiğinde, hedef belirleme/zihinsel hazırlık, baskı altında yüksek performans ve zorluklarla başa çıkma alt boyutlarına ait ortalama puanların ilave antrenman yapma durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık oluşturduğu görülmektedir.

Daroglou, (2011) "Cimnastik Performansının Belirleyicileri Olarak Başa Çıkma Becerileri ve Öz Yeterlilik" başlıklı çalışmada düşük performans sergileyen ve ekstra antrenman yaparak yüksek performans gösteren cimnastik sporcuları arasındaki sportif sorunlarla başa çıkma becerilerini incelemiştir. Yüksek performans gösteren sporcular zorlukla başa çıkma, hedef belirleme/zihinsel hazırlık, güven ve başarı güdüsü, kaygıdan uzaklaşma ve antrenörlük durumu alt boyutlarında daha yüksek puanlarına sahipti. Çalışmamızda benzer şekilde ilave antrenman yapan sporcularda zorlukla başa çıkma ve hedef belirleme/zihinsel hazırlık alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı artışlar görülmüştür. Bu bağlamda sporcunun

antrenmanın ek olarak yapacağı ilave antrenman programlarının sportif psikolojik becerinin gelişmesine katkı sağlayacağı ve bu katkının antrenmanın türüne, şiddetine ve süresine göre alt boyutlara etkisinin farklı yansıtacağı düşünülmektedir.

4.8. Sporcu Eğitim Merkezlerinde Eğitim Gören Sporcuların 8 Aylık Eğitim Sonrasında Sportif Sorunlarla Başa Çıkabilme Becerisi Ortalama Puanlarının Şampiyonluk Durumlarına Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Bulguların Tartışması

Sporcu eğitim merkezlerinde çeşitli branşlarda eğitim gören sporcuların sportif sorunlarla başa çıkabilme becerileri ve alt boyutlarına ait ortalama puanlarının şampiyonluk durumlarına göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini incelemek için gerçekleştirilen bağımsız örneklemeler *t*-Testi sonuçlarına göre, alt boyutların ortalama puanlarına bakıldığında şampiyonluk yaşama durumlarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Gould ve Moffett (2002) "Olimpiyat Şampiyonlarında Psikolojik Özellikler ve Gelişim" başlıklı çalışmasında 10 olimpiyat şampiyonuna uyguladığı ACSI-28 ölçeğine göre, şampiyonların güven ve başarı güdüsü, kaygıdan uzaklaşma, hedef belirleme/zihinsel hazırlık ve konsantrasyon alt boyutlarında yüksek puanlara sahip olduğunu görülmüştür. İstatistiksel olarak anlamlı farklılık çıkmamasına rağmen çalışmamızda da kaygıdan uzaklaşma, hedef belirleme/zihinsel hazırlık ve konsantrasyon alt boyutlarında şampiyonluk yaşamamış sporculara kıyasla şampiyonluk yaşayan sporcular daha yüksek sportif sorunlarla başa çıkma beceri puanlarına sahiptir. Şampiyonluk yaşamış sporcular şampiyonluk süreçlerinde birçok farklı durumla karşılaşması onların psikolojik olarak sağlamlaşmasına ve süreci iyi yönetmesine katkı sağlamaktadır. Daha önce şampiyonluk hazzını tatmış olmanın sporcularda hedeflere daha iyi konsantre olma yolunda fayda sağladığı düşünülmektedir.

4.9. Sporcu Eğitim Merkezlerinde Eğitim Gören Sporcuların 8 Aylık Eğitim Sonrasında Sportif Sorunlarla Başa Çıkabilme Becerisi Ortalama Puanlarının Rüya Görme Durumlarına Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Bulguların Tartışması

Sporcu eğitim merkezlerinde çeşitli branşlarda eğitim gören sporcuların sportif sorunlarla başa çıkabilme becerileri ve alt boyutlarına ait ortalama puanlarının rüya durumlarına göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini incelemek için gerçekleştirilen bağımsız örneklemeler *t*-Testi sonuçları incelendiğinde, hedef belirleme/zihinsel hazırlık boyutunda istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir. Literatür incelendiğinde rüya durumunun ACSI-28 ölçeğini içeren herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır. Müsabaka öncesi rüya gören sporcularda hedef/belirleme zihinsel hazırlık sürecinde anlamlı puan artışının görünme sebebinin; sporcuların müsabakayı bilinçaltında yaşamaları ve bu süreci yöneterek sportif psikolojik becerilerini geliştirmeleri, rüyada müsabakayı daha önce deneyimleyerek iki kez müsabakaya çıkıyormuşçasına rahat hissetmesi olduğu düşünülmektedir.

4.10. Sporcu Eğitim Merkezlerinde Eğitim Gören Sporcuların 8 Aylık Eğitim Sonrasında Sportif Sorunlarla Başa Çıkabilme Becerisi Ortalama Puanlarının Farklı Özelliği Olduğunu Düşünme Durumlarına Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Bulguların Tartışması

Sporcu eğitim merkezlerinde çeşitli branşlarda eğitim gören sporcuların sportif sorunlarla başa çıkabilme becerileri ve alt boyutlarına ait ortalama puanlarının arkadaşlarından farklı özellikleri olduğuna dair düşünme durumlarına göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini incelemek için gerçekleştirilen bağımsız örneklemeler *t*-Testi sonuçları incelendiğinde, hedef belirleme/zihinsel hazırlık boyutunda istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir.

Literatür incelendiğinde ACSI-28 ölçeğini içeren bu konuda herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır. Yapılan çalışmada kendisinin diğer arkadaşlarına göre farklı bir özelliği olduğunu düşünen çocukların daha iyi bir zihinsel hazırlığa sahip olmasının nedeni kendilerine olan özgüven duygusunun gelişmiş olmasından kaynaklanabilir. Başka bir yönden bakıldığında ise şampiyonluk yaşayan sporcuların, zihninde şampiyon olmasının nedeni olarak diğer arkadaşlarından daha iyi ve yetenekli olduğu düşüncesi sportif psikolojik becerisinin yüksek çıkmasına neden olabilir.

4.11. Sporcu Eğitim Merkezlerinde Eğitim Gören Sporcuların 8 Aylık Eğitim Sonrasında Sportif Sorunlarla Başa Çıkabilme Becerisi Ortalama Puanlarının Akademik Tercih Durumlarına Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Bulguların Tartışması

Sporcu eğitim merkezlerinde çeşitli branşlarda eğitim gören sporcuların sportif sorunlarla başa çıkabilme becerileri ve alt boyutlarına ait ortalama puanlarının akademik tercih durumlarına göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini incelemek için gerçekleştirilen bağımsız örneklemeler *t*-Testi sonuçları incelendiğinde, antrenörlük durumu boyutunda istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir. En sevdiği ders matematik olan sporcuların bu bölümde antrenörlük durumu alt boyutundan yüksek puan almış olmaları verilen direktifleri uygulayarak öğrenmeye açık olduğu, belirli basamakları takip ederek analitik düşünme yordamıyla süreci yönettiği düşünülmektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Çalışmanın alt boyutları olan hedef belirleme / zihinsel hazırlık, konsantrasyon, kaygıdan uzak olma, baskı altında yüksek performans, zorlukla baş etme, güven ve başarı güdüsü, antrenörlük durumları incelendiğinde; sporcuların psikolojik becerilerinin dikkate alındığı bu süreçte güven ve başarı güdüsü ellerinden gelenin en iyisini yapmak ve yeteneklerini geliştirmek için çok çalışmalarının sonucu en güçlü oldukları boyutu oluşturmuştur. Baskı altında yüksek performans ise stres altındayken buldukları duruma karşı koymakta zorlanarak performanslarını etkilediği için sporcuların güçsüz oldukları boyuttur.

Sporcu eğitim merkezlerinde çeşitli branşlarda eğitim gören sporcuların 8 aylık eğitim sonrasında sportif sorunlarla başa çıkabilme becerileri ve alt boyutlarına ait ön test ve son test ortalama puanları karşılaştırıldığında sporcuların hedefledikleri noktaya planlı ve hazırlıklı olarak devam edip karşılaştıkları durumlar için çeşitli oyun planları zihinlerinde oluşturabildikleri, antrenman yada müsabaka esnasında rahatsız edici unsurlardan kolayca etkilenmeyerek iyi odaklandıkları, stres altında oluşan durumlara kolay karşı koyarak süreci yönetebildiği için hedef belirleme/zihinsel hazırlık, konsantrasyon ve baskı altında yüksek performans boyutunda istatistiksel anlamlı artış görülmüştür.

8 aylık eğitim sonucunda sporcuların ön test ve son test puanlarının cinsiyet gruplarına göre istatistiksel olarak karşılaştırılması incelendiğinde; erkek sporcuların görmüş oldukları eğitimlerin sonucunda sportif sorunlarla başa çıkabilme beceri puanlarında anlamlı artış görülürken, kadın sporcuların bu eğitim sürecinde sportif sorunlarla başa çıkma becerileri puanında anlamlı bir düşüş gözlemlenmiştir. Eğitimler erkek sporcuların gelişimlerine katkı sağlarken kadın sporcularda aynı etki görülmemiştir.

Branş grupları açısından 8 aylık eğitim sonucunda ön test ve son test ortalama puanlarındaki değişim incelendiğinde, atletizm ve yüzme branşlarında eğitim gören sporcuların sportif sorunlarla başa çıkma becerilerini diğer spor branşlarıyla ilgilenen sporculara kıyasla istatistiksel olarak anlamlı şekilde geliştirdiği görülmüştür.

Sporcu eğitim merkezlerinde çeşitli branşlarda eğitim gören sporcuların sportif sorunlarla başa çıkabilme becerileri ve alt boyutlarına ait ortalama puanları mücadele sporları ve diğer spor branşlarına göre incelendiğinde; mücadele sporları (boks, judo, güreş ve eskrim) ile ilgilenen sporcular ortalama test puanları göze alındığında stres altında buldukları duruma karşı koyarak performanslarını koruyabildikleri için baskı altında yüksek performans gösterme boyutunda anlamlı ve daha yüksek skorlara sahiptir.

Sporcu eğitim merkezlerindeki sporculardan alınan verilere ilişkin, gündüzlü/yatılı kalma gruplarına ilişkin ortalama puanlar ile cinsiyet grupların karşılaştırıldığında erkek sporcuların sportif sorunlarla başa çıkabilme becerilerine ilişkin puan ortalamalarında gündüzlü/yatılı gruplarında kadın sporculardan daha yüksek ortalamaya sahip oldukları görülmüştür. Ayrıca

her iki grupta da gündüzlü sporcuların yatılı statüde kalan sporculara göre sportif sorunlarla başa çıkma beceresinde daha yüksek puan ortalamasına sahip olduğu saptanmıştır.

Sporcu eğitim merkezlerinde çeşitli branşlarda eğitim gören sporcuların sportif sorunlarla başa çıkabilme becerileri alt boyutlarına ait ortalama puanlarda spora başlama yaşı değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Ancak spora erken yaşta başlayan sporcularda güven ve başarı güdüsü ve konsantrasyon boyutlarında daha yüksek sportif sorunlarla başa çıkma beceri puanlarına sahip olduğu görülmüştür.

Çeşitli branşlarda 8 aylık süreçte eğitim gören sporcuların sportif sorunlarla başa çıkabilme becerileri ve alt boyutlarına ait ortalama puanlarının ilave antrenman durumlarına incelendiğinde; ilave antrenman yapan sporcuların zihinsel hazırlık süreçlerini daha iyi tamamlayarak hedeflerine ulaşmada daha başarılı oldukları, başarı kaygısının vermiş olduğu baskıya karşı performansını koruduğu ve ani gelişen durumlar karşısında doğru kararlar verebileceği görülmektedir.

Daha önce şampiyonluk yaşama durumlarına göre sporcuların sportif sorunlarla başa çıkabilme becerileri ve alt boyutlarına ait ortalama puanlarına göre istatistiklerde anlamlı farklılık çıkmazken, şampiyonluk yaşamının kaygıdan uzaklaşarak konsantrasyonun sağlanmasında ve hedef belirleyerek zihinsel hazırlık sürecini iyi yönetme üzerinde olumlu etkisi olduğu görülmüştür.

Katılacağı müsabakayı rüyalarında gören sporcu eğitim merkezlerinde 8 aylık eğitim gören sporcuların sportif sorunlarla başa çıkabilme becerileri ve alt boyutlarına ait ortalama puanlarına göre, rüya gören sporcular hedefledikleri noktaya ulaşmaya kadar çalışmaya devam ederek zihinsel hazırlıklarını en iyi performansı göstermek üzerine kurarak, karşılaşacakları zorluklar ile daha kolay başa çıkabilecektir.

Sporcu eğitim merkezlerinde çeşitli branşlarda 8 aylık eğitim gören sporcuların sportif sorunlarla başa çıkabilme becerileri ve alt boyutlarına ait ortalama puanlarına göre arkadaşlarından farklı özellikleri olduğunu düşünen sporcular düşünmeyen arkadaşlarına göre, sportif süreçlere zihinsel hazırlık yapma ve kendisine hedefler belirleyerek mücadele etme hususunda daha başarılı olduğu görülmektedir.

Sporcu eğitim merkezlerinde çeşitli branşlarda eğitim gören sporcuların sportif sorunlarla başa çıkabilme becerileri ve alt boyutlarına ait ortalama puanlarının akademik tercih durumlarına göre en sevdiği ders matematik olan sporcuların verilen direktifleri uygulayarak öğrenme konusunda en sevdiği ders beden eğitimi olan sporculara göre daha başarılıdır.

“Spora yetenekli çocukların olimpik spor branşlarına göre sportif sorunlarla başa çıkma becerilerinin incelenmesi” başlıklı tez çalışmamızın sonuçlarına bakıldığında spor psikolojisi alanında özellikle ACSI-28 ölçeğinin sportif beceriyi ölçme, yönetme ve daha kaliteli duruma getirme noktasında büyük önem teşkil ettiği görülmüştür. Bu önemin farkında olarak yapılan çalışmaya ek olarak aşağıda öneriler alana katkı sağlayabilir;

- ✓ Sporcu eğitim merkezlerinde eğitim gören sporcuların almış oldukları branşa özgü 8 aylık eğitim öncesinde ve sonrası yapılan sportif sorunlarla başa çıkma envanterine

verilen cevapların betimsel analizine göre ortalama puanı düşük olan alt boyutların üzerine yoğunlaşarak bu boyutları geliştirici eğitimler uygulanabilir.

- ✓ Çalışmada yapılan ön test ve son test ölçümleri sonucunda sporculara verilen 8 aylık eğitimin hangi sportif psikolojik yeteneklerin gelişimine katkı sağlamadığını ve bu katkının sağlanması ne gibi değişiklikler yapılması gerektiği hakkında çalışmalar yapılabilir.
- ✓ Eğitimin çıktıklarına bakıldığında erkek sporcuların almış olduğu eğitimlerin sonucunda sportif sorunlarla başa çıkabilme beceri puanlarında artış olurken kadın sporcularının beceri puanlarında neden düşüş görüldüğü SEM 'de görev yapan spor psikologları eşliğinde araştırılmalıdır.
- ✓ Atletizm ve yüzme branşında yer alan sporcuların sportif sorunlarla başa çıkabilme beceri puanlarındaki anlamlı artışa sebep olan faktörler uzmanlar tarafından detaylıca araştırılarak diğer spor branşlarına da mevcut koşullar oluşturulmalıdır.
- ✓ Gündüzlü sporcuların almış olduğu eğitimlerin sonucunda sportif sorunlarla başa çıkabilme beceri puanlarının yatılı sporculara kıyasla daha iyi olmasının nedenleri öğrenmek için sporcular ile birebir görüşmeler sağlanabilir.
Spora erken yaşta başlayan çocuklarda sportif sorunlarla başa çıkabilme beceri puanları daha yüksek düzeyde görüldüğünden sporcu eğitim merkezlerine alımlarda spora başlama yaşları seçme kriterleri arasında bulundurulabilir.
- ✓ Eğitim programlarının haricinde ilave antrenman yaparak kendisini sportif sorunlarla başa çıkabilme noktasında kendini geliştirdiği görüldüğünden, ekstra antrenmanlar antrenörle eşliğinde sporculara önerilebilir.
- ✓ Daha önce şampiyonluk yaşamış sporcuların sportif sorunlarla başa çıkabilme becerisindeki yeteneklerini, tecrübelerini ve deneyimlerini bağlı olduğu eğitim merkezindeki arkadaşlarına aktararak gelişimlerini katkı sağlayabilir.
- ✓ Kendisinin arkadaşlarına göre farklı özelliği olduğu düşünen sporcuların sportif sorunlarla başa çıkabilme beceri puanlarının yüksek olmasını araştırmak amacıyla arkadaşlarına göre ne gibi farklı özellikleri olduğu düşündüğünü sorarak tavsiyelerde bulunulabilir.
- ✓ Yapılan ölçümler örneklem grubu olarak çalışmamızda SEM 'de eğitim gören 893 öğrenci ile gerçekleşmiştir. Her branştan istatistiksel analizi gerçekleştirecek öğrenci sayısı çalışmada yakalanamamış olup, bütün branşlarda analiz yapılabilecek sayının olduğu daha kapsamlı çalışmalar alana katkı sağlayabilir.
- ✓ Ekim ayında yapılan ön test ile başlayan ve haziran ayında son test uygulaması ile biten çalışmada sportif sorunlarla başa çıkma envanterine verilen cevaplar yine ara dönem test uygulaması ile farklı çalışmalarda çeşitlendirilebilir.
- ✓ Ülkemizde spora yetenekli çocukların seçilmesi ve bu yeteneklerin geliştirilerek üst düzey performans sporcusuna evrilmesi noktasında çalışmamızda uygulanan sportif

psikolojik yetenek ölçeğinin yanında, sporcuların gelişimlerinin takibini ve performans katkısını kolaylaştıracak farklı psikolojik testler kullanılmalıdır.

- ✓ Her sporcu eğitim merkezinde en az bir tane beslenme uzmanı-diyetisyen, doktor, fizyoterapist, masör- masöz ve psikolog görevlendirilerek sporcuların gelişimine katkı sağlanmalıdır.
- ✓ Sporcu eğitim merkezlerinde görev alan antrenör ve destek personeline düzenli şekilde branşa özgü hizmet içi eğitimler uygulanmalı ve bu eğitimlerde uzman kişilerin tecrübelerinden istifade edilmelidir.
- ✓ Hali hazırda 46 İl'de faaliyet gösteren sporcu eğitim merkezlerini 81 ilimizde bütün branşlarda olacak şekilde yaygınlaştırarak devletimizin küçük yaş gruplarında itibaren spora verdiği önem pekiştirilmelidir.

KAYNAKÇA

- Alföldi, Z., Katona, Z. B., Gyömörei, T., Kósa, L., & Ihász, F. (2022). Physiological and psychological characteristics among competitive rowers. *Stadium-Hungarian Journal of Sport Sciences*, 5(1).
- Altun, M., & Koçak, S. (2015). Türkiye'nin sportif başarı açısından değerlendirilmesi: Bakü Avrupa oyunları örneği. *Spor Bilimleri Dergisi*, 26(3), 114-128.
- APA, (2022). <https://www.apa.org/ed/graduate/specialize/sports>
- Araújo, D., & Davids, K. (2011). Talent development: from possessing gifts, to functional environmental interactions. *Talent Development & Excellence*, 3, 23-26.
- Baker, J., Cobley, S., & Fraser-Thomas, J. (2009). What do we know about early sport specialization? Not much!. *High ability studies*, 20(1), 77-89.
- Bompa T. O., (2009). Antrenman kuramı ve yöntemi, Ankara: Spor.
- Brewer, B. W. (Ed.). (2009). *Sport psychology*. Oxford, UK: Wiley-Blackwell.
- Burton, D. & Raedeke, T. D. (2008). Sport psychology for coaches. *International Journal of Sports Science and Coaching*, 3(2):291-292.
- Cambridge Dictionary. (2022). Sport. In Cambridge Dictionary. Cambridge, UK: Cambridge University Press. <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/sport>
- Christino, M. A., Coene, R. P., O'Neil, M., Daley, M., Williams, K. A., Ackerman, K. E., ... & Stracciolini, A. (2021). Sport specialization, athletic identity, and coping strategies in young athletes. *Orthopaedic Journal of Sports Medicine*, 2325967121S00111.
- Cook, T. A. (1908). *The Fourth Olympiad, being the official report, The Olympic Games of 1908*. London: British Olympic Association.
- Cosma, G., Chiracu, A., Stepan, R., Cosma, A., Nanu, C., & Păunescu, C. (2020). Impact of coping strategies on sport performance. *Journal of Physical Education and Sport*, 20(3), 1380-1385.
- Côté, J., & Hancock, D. J. (2016). Evidence-based policies for youth sport programmes. *International Journal of Sport Policy and Politics*, 8(1), 51-65.
- Creswell, J.W. (2011). *Research design: qualitative, quantitative, and mixed methods approaches*. 4th Edition, SAGE Publications, Inc., London.
- Çal, G. (2021). Adölesanların fiziksel uygunluk düzeyleri ile motorik performansları ve akademik başarıları arasındaki ilişkinin incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. İnönü Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Dağdeviren, F. (2020). Güreş eğitim merkezlerinde eğitim alan sporcuların sosyoekonomik yapılarının araştırılması. Doktora Tezi. İnönü Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Daroglou, G. (2011). Coping skills and self-efficacy as predictors of gymnastic performance. *The Sport Journal*, 14(1), 1-6.
- Doğan, D. (2018). Spor Genel Müdürlüğüne bağlı sporcu eğitim merkezlerinde yürütölen yönetsel uygulamaların merkez müdürleri ve antrenörleri açısından değerlendirilmesi (Master's thesis, Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Du Plessis, E. S., Potgieter, J. C., & Kruger, A. (2019). Gender comparisons of sport psychological skills profile of adolescent sport participants. *South African Journal for Research in Sport, Physical Education and Recreation*, 41(3), 31-38.

- Elferink-Gemser, M.T., Visscher, C. & Lemmink, K.A.P.M. (2005). Psychological characteristics of talented youth athletes in field hockey, basketball, volleyball, speed skating, and swimming. *The sport psychologist*, 88-101. *International journal of coaching science*, 4(1):25-34.
- Fogaca, J. L. (2021). Combining mental health and performance interventions: Coping and social support for student-athletes. *Journal of Applied Sport Psychology*, 33(1), 4-19.
- Gee, C.J., Marshall, J.C. & King, J.F. (2010). Should coaches use personality assessments in the talent identification process? A 15 year predictive study on professional hockey players.
- Geneşke, E. K. (2020). Türkiye olimpiyat hazırlık merkezi (TOHM) sporcularının psikolojik becerilerinin kişilik özellikleri ile ilişkisinin araştırılması-Ankara ili örneği (Master's thesis, Kış Sporları ve Spor Bilimleri Enstitüsü).
- Gill, D.L. & Williams, L. (2008). *Psychological dynamics of sport and exercise*. 3rd ed. Champaign, IL: Human Kinetics Publishers.
- Gould, D., Dieffenbach, K., & Moffett, A. (2002). Psychological characteristics and their development in Olympic champions. *Journal of applied sport psychology*, 14(3), 172-204.
- Göksu, H. & Atmaca, S. (2019). Öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının mobil eğitim uygulamalarına yönelik tutumları. *Folklor/Edebiyat*, 25(97), 105-115.
- Harwood, C., Cumming, J. & Fletcher, D. (2004). Motivational profiles and psychological Skills use within elite youth sport. *Journal of applied sport psychology*, 16:318-332.
- Heck, S. (2014). William penny brookes—the founding father of the modern pentathlon?. *Sport in History*, 34(1), 75-89.
- IOC, (2022). <https://www.olympics.com>
- Iwuagwu, T. E., Umeifekwem, J. E., Igwe, S. N., Oforka, O. K., & Udeh, O. P. (2021). Profile of sport competition anxiety trait and psychological coping skills among secondary school athletes in Enugu State, South East Nigeria. *Baltic Journal of Health and Physical Activity*, 13(7), 8.
- Jones, B. J., Kaur, S., Miller, M., & Spencer, R. M. (2020). Mindfulness-based stress reduction benefits psychological well-being, sleep quality, and athletic performance in female collegiate rowers. *Frontiers in psychology*, 11, 572980.
- Kaplánová, A. (2019). Self-esteem, anxiety and coping strategies to manage stress in ice hockey. *Acta Gymnica*, 49(1), 10-15.
- Kapur, S. (2015). Adolescence: the stage of transition. *Horizons of holistic education*, 2, 233-250.
- Karaç, Y. (2017). Sporcu eğitim merkezlerindeki atletizm branşı öğrenci-sporcuların başarı algıları ile spora katılım güdülerinin incelenmesi. Doktora Tezi. Hitit Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Karl, K. (2001). Sporda yetenek arama, seçme ve yönlendirme. Çev: Harputoğlu, H. Ankara: Bağırhan.
- Kemp, R. E. (2013). Sport psychological characteristics of talented 13-year old adolescents (Doctoral dissertation).
- Kılıçgil, E. (1998). *Sosyal çevre-spor ilişkileri*, Bağırhan Yayınevi, Ankara
- Kurak, K., & Büyükçelebi, H. (2021). Investigation of sports-specific psychological ability levels of high school students. *Online Submission*, 6(12), 41-61.
- Küçük, V. (2009). Futbolda yetenek seçimi. İstanbul: Elma. <https://www.tff.org/Resources/TFF/Documents/2009DK/FGM/yayinlar/aylikkitapcik/FutboldaYetenekSecimi> (Mayıs).pdf sayfasından ulaşılmıştır.

- Küçük, V., & Koç, H. (2004). Psiko-sosyal gelişim süreci içerisinde insan ve spor ilişkisi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (9).
- Kürkçü, R. (2005). Antrenman bilimi ışığında güreş. 1.Baskı, Manisa. Saray Matbaacılık, 2005: 3-6.
- Lantinova, V. (2007). 1. Race not war: An economic analysis of the Olympic Games in ancient Greece. 2. War without shooting: An analysis of ambush marketing (Doctoral dissertation, Dept. of Economics-Simon Fraser University).
- Louw, D.A., Van Ede, D.M. & Louw, A.E. (2005). *Menslike ontwikkeling*. 3rd ed. Kaapstad: CTP Bekdrukkers.
- MacKeddie-Haslam, M. (2022). What is sport? The Origins and Development of the Modern Game. *Journal of Multidisciplinary Research (1947-2900)*, 14(1).
- Malinauskas, R., Zablockis, Š., & Ajauskas, Š. (2021). Expression of sport experiences between cadet and junior basketball players. *Baltic journal of sport & health sciences*, 3(122), 33-41.
- McCarthy, P. J., Jones, M. V., Harwood, C. G., & Olivier, S. (2010). What do young athletes implicitly understand about psychological skills? *Journal of Clinical Sport Psychology*, 4(2).
- Monnich, T. (2021). Mental skills training for ice hockey goalies (Doctoral dissertation, The University of North Carolina at Greensboro).
- Moutaraji, I., Lotfi, S., & Talbi, M. (2021). Mental strength and coping strategy of confined athletes dealing with covid-19. *International Journal of Human Movement and Sports Sciences*, 529-535.
- Newland A, Newton M, Finch L, Harbke CR, Podlog L. (2013). Moderating variables in the relationship between mental toughness and performance in basketball. *Journal of Sport and Health Science*, 2(3): 184-192.
- Nicholls, A., Polman, R., Morley, D. & Taylor, N.J. (2009). Coping and coping effectiveness in relation to a competitive sport event: pubertal status, chronological age, and gender among adolescent athletes. *Journal of sport and exercise psychology*, 31:299-317.
- Olympic Games (2022). Wikipedia, https://en.wikipedia.com/wiki/Olympic_Games
- Oxford Learner's Dictionaries. (2021). Sport. In Oxford dictionary. Oxford, UK: Oxford University Press.
- Öğüt, E. E. (2021). Türkiye'de hükümet-dışı spor örgütlerinin Türk spor yönetimine etki sorunu. *Fenerbahçe Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 1(2), 10-26.
- Özal, M., Gökdemir, K., Arslan, C., Orhan, S. (2003). Güreş eğitim merkezlerine yetenekli sporcu seçme sınavlarına uygulanan testlere ilişkin bir araştırma. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Dergisi*. 8(2). 20
- Özcan, V. (2017) Ortaokul öğrencilerinin spora özgü psikolojik yetenek seviyelerinin incelenmesi. Doktora Tezi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Gazi Üniversitesi.
- Patel, D. R., Pratt, H. D., & Greydanus, D. E. (2002). Pediatric neurodevelopment and sports participation: When are children ready to play sports?. *Pediatric Clinics*, 49(3), 505-531.
- Reverberi, E. (2019). *Winning Relationship: A Psychosocial Approach to Talent Development*.
- Santomier, J. (1983). The sport-stress connection. *Theory into practice*, 22(1), 57-63.
- SBB, (2022). <https://www.sbb.gov.tr/wpcontent/uploads/2019/07/OnbirinciKalkinmaPlani>
- Simonton, D. K. (1999). Talent and its development: An emergenic and epigenetic model. *Psychological Review*, 106(3), 435-457.
- Singh, R. (2022). *Sports Psychology*. KK Publications.

- Slater, G., O'Connor, H., & Kerr, A. (2018). Optimising physique for sports performance. In *Best Practice Protocols for Physique Assessment in Sport* (pp. 27-36). Springer, Singapore.
- Smith, R. E., Schutz, R.W., Smoll, F. L. & Ptacek, J. T. (1995). Development and validation of a multidimensional measure of sport-specific psychological skills: The athletic coping skills inventory-28. *Journal of Sport & Exercise Psychology*, 17, 379- 389.
- Surujlal, J., Van Zyl, Y., & Nolan, V. T. (2013). Perceived stress and coping skills of university student-athletes and the relationship with life satisfaction. *African Journal for Physical Health Education, Recreation and Dance*, 19(42), 1047-1059.
- Susatha, S., & Rajeswaran, S. T. N. (2021). Influence of positional play on athletic coping skill inventory among the male handball players.
- Şahinler, Y. (2021). Sporcuların psikolojik beceri düzeylerinin incelenmesi. *Iğdır Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 4(1), 8-18.
- Şinoforoğlu, T. (2020). Türkiye'nin erken dönem olimpizm serüveni ve Ay-Yıldız'ın Olimpiyat Oyunları'nda ilk resmi temsili (1896-1921). *Spormetre Beden Eğitimi Ve Spor Bilimleri Dergisi*, 18(Spor Tarihi Özel Sayı), 21-55.
- TDK, (2022). <https://sozluk.gov.tr/>.
- Temel, A. S., Tükel, Y., & Atılğan, D. (2022). Examination of the ability of 11-14 age group athlete students to deal with sporting problems. *International Journal of Early Childhood Special Education (INT-JECSE)* DOI:10.9756/INTJECSE/V14I5.814 ISSN: 1308-5581 Vol 14, Issue 05.
- Terzioğlu, Z. A., Yıldız, M., & Çakır, S. G. (2020). Examining the effectiveness of mindfulness based training program on female handball players' psychological skills and coping with stress strategies. *Turkish Journal of Sport and Exercise*, 22(1), 30-37.
- Vaeyens, R., Güllich, A., Warr, C. R., & Philippaerts, R. (2009). Talent identification and promotion programmes of Olympic athletes. *Journal of sports sciences*, 27(13), 1367-1380.
- Vidic, Z., & Cherup, N. P. (2022). Take me into the ball game: an examination of a brief psychological skills training and mindfulness-based intervention with baseball players. *International Journal of Sport and Exercise Psychology*, 20(2), 612-629.
- Woods, C. T. (2015). The development of an objective multi-dimensional approach to talent identification in junior Australian football.
- Yıldız, H. (2020). Taekwondo sporcularının psikolojik beceri düzeylerinin incelenmesi. Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Konya.

EKLER

EK-1. Veli İzin Formu

VELİ İZİN FORMU	
Değerli Veliler, Bu çalışma amacı gereği ‘Spora Yetenekli Çocukların Olimpik Spor Branşlarına Göre Sportif Sorunlarla Başa Çıkma Becerilerinin İncelenmesi’ isimli Doktora Tez çalışması kapsamında sportif yeteneği bulunan çocuğunuza uygulanacak anket çalışmasından meydana gelmektedir. Araştırmanın temelini oluşturan test kapsamında ACSI-28 ölçeği uygulanacaktır. Velisi bulunduğunuz çocuğunuzun katılmasına izin verdiğiniz takdirde uygulanacak ölçek çocuğunuzun Sporcu Eğitim merkezlerinde eğitime başlayacağı dönemin başında ve sonunda olmak üzere 8 ay içinde 2 defa uygulanacaktır. Çocuğunuzun dolduracağı anket sorularının onun psikolojik gelişimine olumsuz etkide bulunmayacağına emin olabilirsiniz. Çocuğunuzun dolduracağı anketlerdeki cevaplar sadece bilimsel araştırma amacıyla kullanılacaktır. Bu araştırmaya katılmak tamamen gönüllük esasına dayanır ve isteğiniz doğrultusunda çalışmayı yarıda kesip bırakabilirsiniz. Çocuğunuza ait araştırmadaki sonuç dilediğiniz takdirde sizlerle paylaşılacaktır. Yapılacak bu çalışma ile çocuğunuzun eğitim sürecinde sportif sorunlarla başa çıkma becerisindeki gelişimi inceleyerek süreci takip edilebileceksiniz. Bu sonuçlar eşliğinde çocuğunuzun sportif başarısına katkı sağlamak için çözüm önerileri geliştirilecektir. Araştırmayla ilgili her türlü soru ve düşüncenizi aşağıdaki e-posta adresi veya telefon numarası aracılığıyla bize iletebilirsiniz. Saygılar, Araştırmacı: Emin Can Kısa 0531 977 60 98 emincankisa@gmail.com Tez Danışmanı: Doç. Dr. Celal Taşkiran Hitit Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalı	
Çocuğunuzun; Adı Soyadı: _____ Cinsiyet: Kız () Erkek () Doğum Tarihi:/...../.....	
Veli izni: Yukarıda bilgileri bulunan çocuğumun araştırmaya katılmasında herhangi bir sakınca yoktur, izin veriyorum. Velinin Adı Soyadı: _____ Tarih: / /2021 İmza: _____	

EK-2. Araştırma Etik İzin Yazısı

T.C.
GENÇLİK VE SPOR BAKANLIĞI
Eğitim, Araştırma ve Koordinasyon Genel Müdürlüğü

Sayı : E-36592570-604.02-729023

19.07.2021

Konu : Araştırma İzni

DAĞITIM YERLERİNE

İlgi : a) 02.07.2021 tarihli ve E-45161535-302.08.01-2100030140 sayılı yazımız.
b) Bakanlığımız 27/07/2020 tarihli ve 754387 sayılı Araştırma İzinleri Genelgesi.

İlgi (a) yazı ile başvurusu yapılan "Spora Yetenekli Çocukların Olimpik Spor Branşlarına Göre Sportif Sorunlarla Başa Çıkma Becerilerinin İncelenmesi" başlıklı araştırma izni talebi, Gençlik ve Spor Bakanlığı Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu tarafından ilgi (b) Genelge çerçevesinde değerlendirilmiş ve söz konusu araştırmanın ilgili kurumlarda yürütülmesi uygun bulunmuştur. Tüm araştırma uygulamaları ilgi (a) yazı ile başvuruyu gerçekleştiren **araştırmacılar tarafından** yürütülecek olup, anket vb. uygulamalar **kurum yetkilileri** tarafından yürütülmeyecektir. Kurum yetkilileri araştırmalara, gönüllülük esasına göre, katılımcı olarak destek verebileceklerdir. Buna göre;

a) Araştırma kapsamında veri toplama ile ilgili her türlü iş ve işlem ilgi (b) Genelge doğrultusunda araştırmacı(lar) tarafından yürütülecektir. Araştırmacı (lar) tarafından araştırmalarda elde edilen veri setlerinin uygulama tamamlandıktan sonra 30 (otuz) gün içerisinde Bakanlık tarafından istenilen formatta, araştırmaların sonuç raporlarının ise çalışma bitiminden itibaren 30 (otuz) gün içerisinde Eğitim, Araştırma ve Koordinasyon Genel Müdürlüğüne ulaştırılması, araştırma raporlarında kurumsal gizliliğin korunması, üretilecek bildiri, tez, makale ve benzeri yayınlarda Bakanlık isminin verilmemesi gerekmektedir.

b) Araştırma sürecinin gözetim ve denetimi, ilgili kurum müdürlükleri ile Gençlik ve Spor İl Müdürlükleri tarafından gerçekleştirilecektir. Bu çerçevede; (1) örneklemdaki kişilerin reşit olmamaları durumunda velilerin yazılı izinlerinin alınması, (2) onay verilen araştırma faaliyetleri kapsamı dışında hiçbir uygulama ve etkinlik yapılmaması, (3) araştırmanın uygulanması esnasında öncelikle kurum faaliyetlerinin aksatılmaması, (4) tüm araştırma süreçlerine katılımı gönüllülüğün esas alınması, (5) Eğitim, Araştırma ve Koordinasyon Genel Müdürlüğü tarafından mühürlenmiş veri toplama araçları dışında bir araç ya da form kullanılmaması, (6) araştırmanın kurumlarda uygulanmasından kaynaklanabilecek her türlü fiziksel zararın araştırmacı(lar) tarafından karşılanması, (7) araştırmada ticari amaç güdülmemesi ve katılımcılardan ücret talep edilmemesi ve (8) araştırmanın ilgi (b) Genelgeye uygun yürütülmesi hususlarında gerekli **gözetim ve denetim** ilgili kurum müdürlükleri ile Gençlik ve Spor İl Müdürlüklerinin yetki ve sorumluluğundadır.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Dr. Mehmet Ata ÖZTÜRK
Bakan a.
Genel Müdür

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.
Doğrulama Kodu: 4E12A02A-B24A-4780-9BA1-52C533380916 Doğrulama Adresi: <https://www.turkiye.gov.tr/gsb-ebys>
Örnek Mahallesi Oruç Reis Caddesi No:13/A Altındağ/ANKARA Bilgi için:Rahime MERCAN
Telefon: 444 0 472 Faks No: (0 312) 517 67 99 SARI
İnternet Adresi: www.gsb.gov.tr Kep Adresi: genclikvesporbakanligi@hs01.kep.tr Sosyolog

EK-3. Çalışmada Kullanılan Anket

SPORCULARIN PSİKOLOJİK BECERİLERİNİ DEĞERLENDİRME ANKETİ

Kişisel Bilgi Formu				
Yaş	Kız	Erkek	Spor Branşı	Yatılı/Gündüzlü
BOY:		KİLO:		
1.	Yapmış olduğun spor branşına kaç yaşında başladın ?			
2.	En sevdiğin ders hangisidir ?			
3.	Sağ elini mi sol elinimi daha baskın kullanırsın ?			
4.	En çok izlemekten zevk aldığın spor branşı hangisidir ?			
5.	Yapmış olduğun branş hariç en çok yapmak istediğin spor branşı nedir ?			
6.	Ailende sporcu var mı?			
7.	Antrenörünün yaptırdığı antrenmanı yeterli görüyor musun?			
8.	Antrenörünün yaptırdığı dışında kendin ilave antrenman yapar mısın?			
9.	İlave antrenman yapıyorsan kaç saat yapıyorsun? (8. soruya evet cevabını verenlerin cevaplama gerektirir.)			
10.	Annenin Eğitim Durumu? (İlkokul, Ortaokul, Lise, Ön lisans, Üniversite, Yüksek lisans, Doktora)			
11.	Babanın Eğitim Durumu nedir? (İlkokul, Ortaokul, Lise, Ön lisans, Üniversite, Yüksek lisans, Doktora)			
12.	Yaşadığın yer neresidir? (İl, İlçe, Köy)			
13.	Şu ana kadar girmiş olduğun resmi müsabakalardaki şampiyonluk (1.lık) yaşadın mı?			
14.	İleriki yaşantında olmayı düşündüğün meslek nedir?			
15.	Seni arkadaşlarına göre farklı kılan bir özelliğin olduğunu düşünüyor musun?			
16.	Müsabakada yenildiğinde, neden yenildiğine dair kendini sorgular mısın?			
17.	Gireceğin yarışma veya müsabakalar öncesinde rüyalarına girer mi?			
18.	Size şans getirdiğine inandığınız bir eşyanız var mı?			

Sportif Sorunlarla Başa Çıkma Becerileri Envanteri -26					
	NOT: Aşağıda, sporcuların deneyimlerini anlatmak için kullandıkları ifadeler yer almaktadır. Lütfen cümleleri dikkatlice okuyunuz ve aynı durumu ne kadar sıklıkla yaşadığınızı mümkün olduğunca doğru bir şekilde hatırlamaya çalışınız. Doğru ya da yanlış cevap yoktur. Belirtilen durumlarda spor yaparken size en uygun olanını işaretleyiniz.	Hemen hemen hiçbir zaman	Bazen	Sıklıkla	Hemen hemen her zaman
1.	Günlük ya da haftalık olarak ne yapacağıma rehberlik edecek belirli hedefler koyarım.				
2.	Hedeflerime nasıl ulaşacağımı belirlemek için planlamalar yaparım.				
3.	Her antrenman için performans hedeflerimi belirlerim.				
4.	Daha oyun başlamadan kafamda kurduğum bir oyun planım vardır.				
5.	Spor yaparken dikkatimi toplayabilirim, dikkat dağıtıcı şeyleri zihnimden uzaklaştırabilirim.				
6.	Dikkat dağıtıcı unsurlar, bir şeyler izlerken ya da dinlerken bana engel olmaz.				
7.	Uğraştığım sporda beklenmedik durumların üstesinden en iyi şekilde gelirim.				
8.	Oyun esnasında dikkatimi toplayabilirim ve tek bir nesne ya da kişiye odaklanabilirim.				
9.	Başkalarının performansım hakkında ne düşündükleri beni oldukça endişelendirir.				
10.	Yarışırken hata yapacağım ve başarılı olamayacağım diye kaygılanırım.				
11.	Başarısız olursam ya da işleri mahvedersem ne olur diye hayal ederim ve düşünürüm.				
12.	Baskı altında olduğumda daha iyi oynayabilirim; çünkü daha net bir şekilde düşünürüm.				
13.	Oyun sırasında ne kadar fazla baskı varsa oyundan o kadar zevk alırım.				
14.	Stres veren durumlara karşı kolay bir şekilde göğüs gerebilirim.				
15.	Baskı altındayken daha az hata yaparım; çünkü daha iyi konsantre olurum.				
16.	Yarışma sırasında, işler ne kadar kötü giderse gitsin, olumlu ve istekli olmaya devam ederim.				
17.	İşler kötü gittiğinde, kendi kendime sakin ol diyorum ve bu işe yarıyor.				
18.	Gerginleştiğimi hissettiğimde kendimi rahatlatıp sakinleşirebilirim.				
19.	Benim için işler nasıl giderse gitsin duygularımı kontrol altında tutabilirim.				
20.	Yetenek ve becerilerimden en iyi şekilde yararlanırım.				
21.	Antrenmana gitmem ya da iyi oynamam için birisinin bana baskı yapmasına gerek yok; her zaman elimden gelenin en iyisini yaparım.				
22.	Hedeflerime ulaşamadığımda daha çok çaba gösteririm.				
23.	Antrenör ya da idareci, yaptığım bir hatayı nasıl düzeltebileceğimi söylediğinde, olayı kişiselleştirip üzülürüm.				
24.	Antrenör ya da idareci beni eleştirdiğinde, bana yardım ettiklerini düşünmek yerine, üzülürüm.				
25.	Eğer antrenör beni eleştirir ya da bana bağırırsa, bu duruma üzülmeden hatamı düzeltirim.				
26.	Antrenörlerin ve idarecilerin öneri ve yönlendirmelerini dikkatle dinleyerek becerilerimi geliştiririm.				

